

OBRANA

**Deti
kapitána
Karella**

**Ozbrojené
sily deťom**

**Branné súboje
stredoškolákov**

Vojaci očami detí

1. miesto mladší žiaci:
Michaela Šimonová, Michalovce

1. miesto starší žiaci:
Ema Peregrinová, Trebišov

2. miesto starší žiaci:
Timea Jankovská, Topoľčany

2. miesto mladší žiaci:
Lívia Malicherová, Prešov

3. miesto mladší žiaci:
Pavol Vitko, Poprad

3. miesto starší žiaci:
Tomáš Pekar, Skalica

Vojaci očami detí

Minister obrany SR Peter Gajdoš, náčelník Generálneho štábu Ozbrojených síl SR generálporučík Daniel Zmeko a mesačník Obrana vyhlásili aj tento rok výtvarnú súťaž pre žiakov základných škôl Vojaci očami detí. Zapojilo sa do nej 167 škôl a 35 kresieb zaslalo aj 15 jednotlivcov.

V porote 15. mája zasadli maliar a sochár František Guldán, akademický maliar Martin Kellenberger, akademický maliar Jozef Porubčín, kurátorka Mária Šmihulová, poručička Zuzana Lančaričová z Veliteľstva posádky Bratislava, Mária Lajmonová z tlačového oddelenia komunikačného odboru kancelárie ministra obrany SR, vedúci oddelenia rezortnej tlače Miloslav Ščepka a šéfredaktor Obrany Pavol Vitko.

Hodnotili 1 377 výtvarných prác, z toho 1 017 v kategórii Mladší žiaci a 360 v kategórii Starší žiaci. Do súťaže prišlo aj 36 výkresov zo siedmich špeciálnych škôl, niekoľko obrázkov od detí z materských škôl, ale i od študentov gymnázií.

V kategórii Mladší žiaci zvíťazila Michaela Šimonová z Michaloviec, nasledovaná Líviou Malicherovou z Prešova a menovcom šéfredaktor Obrany Pavlom Vitkom z Popradu (žiadne príbuzenstvo).

Na prvom mieste v kategórii Starší žiaci sa umiestnila Ema Peregrinová z Trebišova. Druhá skončila Timea Jankovská z prímym topolčianskeho osemročného gymnázia a tretí bol autor obálky tohto vydania Obrany Tomáš Pekar zo Skalice.

OBSAH:

- 4 Spomienky na gen. M. R. Štefánika
- 7 Hrôzy nacizmu sa nesmú opakovať
- 8 Medzinárodné cvičenie Toxic Lance 2019

- 14 Sériá Tatra Freedom pokračuje

- 18 TÉMA: Deti a Ozbrojené sily SR

- 24 Lietadlá studenej vojny: Iljušin Il-28
- 28 Deti kapitána Miloša Karella
- 30 Aktívne zálohy na Lešti
- 32 Vojny a bitky na Slovensku: Matúš Čák Trenčiansky
- 34 Branné súboje stredoškôľakov

- 38 Konferencia a súťaž Salus Vitalis
- 44 Deti a očkovanie

Pavol Vitko
šéfredaktor

„Vojak vo vnímaní detí symbolizuje silu, bezpečie, obranu, príslušnosť k niečomu veľkému, a ak sa s nimi vojací osobne stretnú, ak si získajú ich dôveru, nech sa v budúcnosti venujú akejkolvek profesii, pozitívna stopa v deťoch zostane navždy,“ hovorí hlavná psychologička OS SR mjr. Oľga Jančová Koháryová v téme čísla, ktorú venujeme budovaniu vzťahov medzi ozbrojenými silami a tými najmladšími. Symbolom sily, bezpečia, odvahy a dokonca až nasadenia vlastného života je kapitán Miloš Karell, vlašajší slovenský Otec roka, o ktorom píšeme v rubrike Osudy. No nielen on. Najmä mladí chlapci sa ne-

raz identifikujú s vojakmi, ktorých zjednodušene volajú výsadkári či špeciáli. Tí v rámci našich ozbrojených síl zažívajú veľkú zmenu, pretože od 1. júna 2019 vzniklo nové Veliteľstvo síl pre špeciálne operácie. Obrana prináša rozhovor s jeho veliteľom plukovníkom Branislavom Benkom.

Ako vnímajú deti vojakov, vieme tak trochu aj podľa toho, aké kresby od nich prichádzajú v rámci výtvarnej súťaže Vojaci očami detí. Jednou z ťažiskových tém je výcvik. V Obrane prinášame reportáže z medzinárodného cvičenia jednotiek radiačnej, chemickej a biologickej ochrany, z druhého cvičenia zo série Tatra Freedom, z výcviku aktívnych záloh, ako aj zo záchranskej súťaže Salus Vitalis.

Nuž a pokiaľ ide o tému tohto čísla, potešujúce bolo aj to, že najmä na Bradle prišlo na výročie generála M. R. Štefánika spolu s rodičmi veľa detí. Dodajme, že ak minister obrany Peter Gajdoš na prezentácii videofilmu o Štefánikovi z produkcie Vojenského historického ústavu povedal, že „dnes množstvo mladých ľudí ani nevie, ktoré osobnosti formovali vojenskú históriu“, zároveň dodal, že aj takto sa dá pomôcť. Pretože aj Štefánik – tak ako teraz ony, snívaj o hviezdach. Obrazne i doslovne. Dnes ide o to, aby deti pri snívaní mali popri ambíciách a podmienkach aj dobré vzory. Vojaci medzi ne nepochybne patria.

**MINISTERSTVO
OBRANY
SLOVENSKEJ REPUBLIKY**

Mesačník Obrana v digitálnej podobe: www.mosr.sk/obrana/

Týždňový súhrn správ eBulletin: www.mosr.sk/ebulletin/

Ďalšie informácie: www.facebook.com/mosr.sk

www.youtube.com/user/MinisterstvoObrany

Distribúcia mesačníka Obrana: obrana@mod.gov.sk

NA TITULNEJ STRANE: Uzavrel sa 18. ročník výtvarnej súťaže

VOJACI OČAMI DETÍ • Kresba: Tomáš Pekar

Mesačník Ministerstva obrany SR, založený v Clevelande (USA) 1914, obnovený v Bratislave v roku 1993 • Ročník XXVII. • č. 6/2019 • Redakčná uzávierka 20. 5. 2019 • Do výroby zadané 24. 5. 2019 • Vydavateľ: Ministerstvo obrany SR • Vedúci oddelenia rezortnej tlače: PhDr. Miloslav ŠČEPKA, tel.: 0960 31 29 48, 0903 820 996, e-mail: miloslav.sceпка@mod.gov.sk • Šéfredaktor: PhDr. Pavol VITKO, tel.: 0960 31 30 72, 0903 820 847, e-mail: pavol.vitko@mod.gov.sk • Redaktori: Jozef ŽIAK, plukovník v zálohe, tel.: 0903 820 194, e-mail: jozef.ziak@mil.sk, Mgr. Hana KLOBUŠICKÁ, tel.: 0960 31 17 21, 0903 820 193, e-mail: hana.klobusicka@mod.gov.sk • Vedúca vydania: Mgr. Veronika MÁTUŠOVÁ, tel.: 0960 31 17 01, 0903 820 555, e-mail: veronika.matusova@mil.sk • Tajomníčka redakcie: Mgr. Milena SLEZÁKOVÁ, tel.: 0960 31 29 84, e-mail: milena.slezakova@mod.gov.sk • Jazyková úprava: Ing. Eleonóra BUJAČKOVÁ • Grafická úprava: Dáša NEUBAUEROVÁ • Adresa redakcie: Mesačník OBRANA, MO SR, Kutuzovova 8, 832 47 Bratislava, e-mail: obrana@mod.gov.sk, www.mosr.sk/obrana/ • Tlač: Západoslávské tlačiarne Skalica, s. r. o. • © Ministerstvo obrany SR, IČO: 30845572, EV 412/08, ISSN 1336-1910 • Neoznačené texty sú z tlačového servisu MO SR a OS SR • Neoznačené obrázky sú z archívu MO SR • NEPREDAJNÉ

Veriť, milovať, pracovať

Po celom Slovensku sa konali slávnostné spomienky na tragický skon generála Milana Rastislava Štefánika.

Generál Milan Rastislav Štefánik zahynul 4. mája 1919 vo veku 39 rokov pri havárii dvojkoľosníka Caproni Ca.33 pri návrate z Talianska neďaleko Ivanky pri Dunaji. Nemal tak už nikdy možnosť vstúpiť na pôdu oslobodenej vlasti, o ktorej vznik sa najmä svojou aktívnou činnosťou v zahraničí významne pričínal.

V Ivanke pri Dunaji

Minister obrany SR Peter Gajdoš si 2. mája pri mohyle v Ivanke pri Dunaji v rámci pietnej spomienky uctil pamiatku generála Milana Rastislava Štefánika, ktorý tu pred sto rokmi tragicky zahynul.

„Milan Rastislav Štefánik miloval život, svoju rodnú zem a svoj národ. Je pravda, že na čas opustil Slovensko, no vždy konal tak, aby robil česť slovenskému národu,“ uviedol počas pietnej spomienky minister obrany Peter Gajdoš. Zároveň zdôraznil, že generál Štefánik vynikal počas svojho krátkeho života v mnohých oblastiach.

„Bol vynikajúci astronóm, pilot, diplomat, francúzsky generál, no predovšetkým organizátor česko-slovenských légii a bojovník za vznik samostatného štátu Čechov a Slovákov,“ dodal.

S českým ministrom

Deň nato si Peter Gajdoš a český minister obrany Lubomír Metnar pripomenuli pamiatku generála Milana Rastislava Štefánika spoločne v Bratislave.

„Generál Milan Rastislav Štefánik bol mužom, ktorý svojimi skutkami jednoznačne zanechal odkaz všetkým budúcim generáciám. Jeho životným krédom boli slová: Veriť – milovať – pracovať. Pretože skutočne len ten, kto verí, že môže zmeniť veci k lepšiemu, miluje svoju rodnú krajinu a pracuje v prospech spoločnosti, môže byť skutočne užitočným pre národ,“ povedal pri príležitosti pietnej spomienky minister obrany Peter Gajdoš.

„Odkaz Milana Rastislava Štefánika žije. Je ozdobou slovenskej aj českej his-

tórie a neoddeliteľnou súčasťou našich legionárskych tradícií. Vzdajme česť jeho pamiatke,“ povedal minister obrany ČR Lubomír Metnar.

Šéf slovenského rezortu obrany ocenil vysoký symbolický charakter podujatí, ktoré Slovenská a Česká republika organizovali v minulom roku v súvislosti so 100. výročím vzniku spoločného štátu Čechov a Slovákov, a zároveň vyzdvihol účasť Česka aj na tohtoročných spomienkových podujatiach.

Minister Gajdoš s rezortným kolegom Metnarom diskutovali aj o spolupráci medzi oboma krajinami v oblasti obrany, spoločného výcviku a vzdelávania profesionálnych vojakov, ako aj o projektoch spojených s modernizáciou pozemných a vzdušných síl. Šéfa českého rezortu obrany zároveň informoval o plnení záväzkov Slovenskej republiky, ktoré jej vyplývajú z členstva v NATO a EÚ, a venovali sa aj spoločným aktivitám regionálnej spolupráce v rámci V4.

Národná spomienka na Bradle

Pri príležitosti 100. výročia tragického úmrtia gen. Milana Rastislava Štefánika si minister obrany Peter Gajdoš spolu s francúzskou ministerkou armád Florence Parly a českým ministrom obrany Lubomírom Metnarom uctili jeho pamiatku 4. mája pri Mohyle na Bradle. Celonárodná spomienková slávnosť sa konala za účasti najvyšších ústavných činiteľov.

Minister Gajdoš ešte pred celonárodnou spomienkou rokoval aj s francúzskou ministerkou armád Florence Parly. Hovorili najmä o možnostiach rozvoja bilaterálnej spolupráce v oblasti obrany, výcviku a vzdelávania či v rámci projektov Stálej štruktúrovanej spolupráce. Okrem toho vyzdvihol minister Peter Gajdoš ako dôkaz výborných vzťahov aj pomoc pri organizácii viacerých spomienkových aktivít.

Oficiálny program celonárodnej spomienky na Bradle otvoril spoločný prelet slovenskej, českej, francúzskej a talianskej leteckej techniky. Na organizácii spomienkových podujatí na Bradle, v Brezovej pod Bradlom a Košariskách sa podieľalo celkovo viac ako 450 profesionálnych vojakov Ozbrojených síl Slovenskej republiky s takmer 80 kusmi pozemnej a 7 kusmi leteckej techniky. Na počesť gen. M. R. Štefánika vojaci vypálili 20 slávnostných delostreleckých salv.

Štefánik vo filme

Vojenský historický ústav pri príležitosti 100. výročia úmrtia gen. M. R. Štefánika a budúročného 140. výročia jeho narodenia predstavil 29. apríla krátky videofilm, ktorý atraktívnym a moderným spôsobom mapuje život a dielo generála Štefánika.

„Dnes množstvo mladých ľudí ani nevie, ktoré osobnosti formovali slovenskú históriu. Oceňujem preto iniciatívu nášho Vojenského historického ústavu, že takouto formou chce verejnosti priblížiť život takej významnej osobnosti, akou bol generál Milan Rastislav Štefánik,“ uviedol minister obrany Peter Gajdoš 29. apríla na tlačovej konferencii vo Vojenskom historickom múzeu v Piešťanoch. Ako ďalej doplnil, rezort obrany aj takýmto spôsobom plní programové vyhlásenie vlády SR a program Slovenskej národnej strany, ktorých súčasťou je prehlbovanie vedomostí o vojenskej histórii našej krajiny.

„Krátky videofilm o generálovi Štefánikovi inovatívnym spôsobom zobrazuje život a dielo tohto veľkého syna slovenského národa, vedca, astronóma, vojaka, letca, diplomata, politika, hlavného orga-

nizátora čs. légii vo Francúzsku, v Rusku a Taliansku a spolutvorcu česko-slovenskej štátnosti,“ povedal riaditeľ Vojenského historického ústavu plk. Miloslav Čaplovič. Ako ďalej uviedol, film nájde využitie v prezentačných médiách v expozíciách Vojenského historického ústavu v Piešťanoch, vo Svidníku, ako aj na Dukle a ďalších podujatiach organizovaných rezortom obrany a ozbrojenými silami. „Zároveň bude od 4. mája film prístupný aj prostredníctvom kanálu YouTube Vojenského historického ústavu,“ doplnil.

Cieľom sedemminútového filmu s názvom Generál Milan Rastislav Štefánik – Osloboditeľ je inovatívnym a jedinečným spôsobom priblížiť hlavné míľniky jeho života – vedecký život, činnosť vojenského pilota na bojiskách prvej svetovej vojny, ako aj organizovaní československého zahraničného odboja, až po vznik spoločného štátu Čechov a Slovákov a jeho tragickú smrť pri návrate do vlasti. Film je vyhotovený v slovenskom jazyku, pričom ponúka aj verzie s titulkami v anglickom a vo francúzskom jazyku.

Foto: Ivan Kelement, Jakub Neubauer, SITA, TASR

„Len ten, kto verí, že môže zmeniť veci k lepšiemu, miluje svoju rodnú krajinu a pracuje v prospech spoločnosti, môže byť skutočne užitočným pre národ.“

Peter Gajdoš
minister obrany SR

15 rokov v Únii

Slovenská republika si pripomenula 15. výročie vstupu do Európskej únie, ktorej členom sa stala 1. mája 2004 spolu s ďalšími deviatimi krajinami. „Slovensko podporovalo a podporuje posilňovanie spolupráce členských štátov EÚ v oblasti obrany na všetkých úrovniach a priamo k jej prehĺbovaniu aj prispieva,“ zhodnotil minister obrany Peter Gajdoš. Ako ďalej vysvetlil, príspevok Slovenskej republiky je viditeľný nielen v rámci PESCO, kde sa naša krajina zúčastňuje spolu na ôsmich projektoch, iniciovala a vedie vlastný projekt palebnej podpory EuroArtillery, ale dlhodobo aj v rámci medzinárodného krízového manažmentu. „Naši profesionálni vojaci sa počas pôsobenia v misiách a operáciách pod vedením Európskej únie stali uznávanou súčasťou medzinárodných tímov, pričom sa ich už v zahraničí vystriedalo viac ako 900 a v súčasnosti v nich pôsobí 42 slovenských vojakov,“ doplnil minister.

Foto: Ivan Kelement

Kytica za štyroch vojakov

Minister obrany SR Peter Gajdoš pri príležitosti Dňa matiek ocenil Oľgu Mlynárovú – matku štyroch profesionálnych vojakov, ktorí v Ozbrojených silách Slovenskej republiky odslúžili celkovo už 34 rokov. Spolu s poďakovaním a gratuláciou jej odovzdal pamätnú plaketu ministra obrany a poukaz na predĺžený víkend pre dve osoby v rezortnom kúpeľnom zariadení. Ako priznala, prekvapenie, ktoré jej prichystal minister, si Oľga Mlynárová cení o to viac, že všetci synovia sa naraz stretnú už len výnimočne. Najstarší čatár Andrej pôsobí už druhý raz v misii UNFICYP na Cypre a v minulosti pôsobil aj v Afganistane. Na Cypre slúžil aj desiatnik Tomáš, ktorý plní úlohy v rožňavskom raketometnom oddiele. Slobodník Michal pôsobí v prapore podpory velenia Trenčín a slobodník Lukáš slúži v hlohovskejrote rádiolokačného prieskumu krídla velenia, riadenia a prieskumu.

Minister rokoval v Bruseli

Minister obrany Peter Gajdoš 13. mája rokoval v Bruseli s partnermi z krajín Vyšehradskej skupiny spolu s ministrami obrany Francúzska a Nemecka. Išlo historicky o prvé stretnutie v tomto formáte, ktoré sa navyše uskutočnilo počas slovenského predsedníctva vo V4. Hlavnými témami boli najmä spoločné ciele v oblasti obranných iniciatív Európskej únie a Severoatlantickej aliancie, ako aj medzinárodného krízového manažmentu. Ministri sa venovali aj otázkam spoločnej bezpečnostnej a obrannej politiky Európskej únie, Stálej štruktúrovanej spolupráce, Vojenskej mobility a rozširovaniu spolupráce medzi EÚ a NATO. Hovorili aj o zvyšovaní výdavkov na obranu, prehľbovaní spôsobilostí a skúsenostiach z pôsobenia v misiách a aktivitách NATO v Afganistane, v Iraku a v Pobaltí.

Vzácná návšteva z Cypru

Predsedu Snemovne reprezentantov Cyperskej republiky Demetrisa Syllourisa prijal na pôde rezortu minister obrany SR Peter Gajdoš. Diskutovali o aktuálnych otázkach spolupráce v oblasti obrany a bezpečnosti a zhodnotili doterajšie pôsobenie slovenských profesionálnych vojakov v rámci operácie UNFICYP na Cypre. V operácii pod záštitou OSN aktuálne pôsobí 241 profesionálnych vojakov, dosiaľ sa ich už na Cypre vystriedalo viac ako 3 400. Minister tiež predstavil D. Syllourisovi možnosti spolupráce v oblasti vzdelávania a výcviku príslušníkov ozbrojených síl oboch krajín a informoval ho aj o plnení záväzkov Slovenskej republiky v rámci EÚ a NATO.

Poliklinika na Sliachi

Ministerstvo obrany zefektívnilo poskytovanie zdravotnej starostlivosti v poliklinike na Sliachi, ktorá patrí pod Ústrednú vojenskú nemocnicu – Fakultnú nemocnicu Ružomberok. Kým doteraz zdravotnú spôsobilosť k leteckej službe posudzovali externí dodávatelia, po novom služby zabezpečuje vo vlastnej réžii. Letecko-lekárske centrum Sliach tak dosiahlo lepšiu dostupnosť služieb, a to vrátane prípadných krízových situácií, a zároveň šetrí peniaze daňových poplatníkov. Hlavnou úlohou centra je poskytovanie špecifickej zdravotnej starostlivosti pri posudzovaní zdravotnej spôsobilosti profesionálnych vojakov, ako aj uchádzačov o prijatie do štátnej služby na vybrané odbornosti vo vojenskom letectve, teda pilotov, palubných technikov, sprievodcov a pozorovateľov, riadiacich letovej prevádzky či špecialistov výsadkového vojska a iných funkcií.

Ocenenie od spojencov

V priestoroch Stálej delegácie SR pri NATO sa uskutočnilo stretnutie spojencov pri príležitosti úspešného ukončenia slovenského projektu v oblasti výcviku odmiňovania v Iraku, ktorý bol hradený zo Zvereneckého fondu NATO. Na jeden z najväčších projektov NATO zameraných na budovanie bezpečnostných kapacít partnerov finančne prispelo Nemecko, Holandsko, Taliansko, Luxembursko a Chorvátsko, čím sa Slovensku podarilo ušetriť 1 023 000 eur. Slovenskí vojaci v irackom kempe Besmayah vyškolili 77 študentov, z toho 42 inštruktorov, ktorí budú odovzdávať skúsenosti v odmiňovaní ďalej. Medzinárodný sekretariát NATO označil projekt za príklad spolupráce spojencov v oblasti zdieľania nákladov. Vysoko ocenil mieru flexibility a profesionality, ktorú preukázali slovenskí experti.

Zlo nesmie znovu povstať

vojny, pretože len tak možno pochopiť závažnosť nebezpečenstva, ktoré dnes opäť hrozí nielen vo svete, ale aj na Slovensku, ak opäť dovolíme, aby svoje korene v spoločnosti zapustil extrémizmus,“ zdôraznil.

Druhá svetová vojna si vyžiadala životy miliónov vojakov aj civilistov. Na Slavíne je pochovaných takmer 7 000 príslušníkov sovietskych vojsk, ktorí padli na území Slovenska v boji proti nacizmu.

Zamestnanci rezortu obrany a príslušníci ozbrojených síl sa pri príležitosti 74. výročia skončenia druhej svetovej vojny zišli na slávnostnom zhromaždení v Klube Ministerstva obrany SR.

„8. mája 1945 skončila doposiaľ najdesivejšia a najkrutejšia vojna v dejinách ľudstva. Jej obete zažili nesmierne utrpenie, či už na frontoch, alebo v koncentračných táboroch, ktoré boli doslova zhmotnením pekla na zemi,“ povedal na zhromaždení minister Gajdoš. „Je však len na ľuďoch, aby porážka, ktorú v roku 1945 fašizmus utrpel, bola trvalá a fašizmus či akékoľvek zlo už nikdy viac nedostali priestor,“ doplnil.

Ako uviedol náčelník Generálneho štábu Ozbrojených síl SR genpor. Daniel Zmeko, porážka fašizmu a nacizmu nebola iba vojenským víťazstvom, ale predovšetkým víťazstvom nádeje pre budúcnosť slobodnej a demokratickej spoločnosti. Zároveň pri tejto príležitosti upozornil na rastúci extrémizmus v dnešnej spoločnosti.

Foto: Ivan Kelement, SITA

Rezort obrany, príslušníci Ozbrojených síl Slovenskej republiky a občania si pripomínali 74. výročie víťazstva nad nacizmom a fašizmom.

Minister obrany SR Peter Gajdoš si 8. mája pri príležitosti Dňa víťazstva nad fašizmom a 74. výročia ukončenia druhej svetovej vojny v areáli ústredného vojenského cintorína vo Zvolene uctil pamiatku jej obetí. Pri tejto príležitosti poukázal na silnejúce myšlienky netolerancie a pravicového extrémizmu v spoločnosti: „Dnes sme tu, na ústrednom vojenskom cintoríne vzdali úctu padlým vojakom, ktorí s ušľachtilým cieľom, vyhrať nad zlom a poraziť fašizmus, prišli o to najcennejšie, čo mali – svoj život. No naša spomienka v tento deň by mala rozhodne patriť všetkým ľuďom, ktorí proti fašizmu bojovali. Nesmieme nikdy zabudnúť na hrôzy, ktoré sú s ním spojené, a ani dovoliť, aby opäť zapustil svoje korene v spoločnosti. Je to naša spoločná úloha.“

Na ústrednom vojenskom cintoríne vo Zvolene je pochovaných viac ako 17 600

príslušníkov sovietskej Červenej armády a viac ako 10 300 vojakov Kráľovskej rumunskej armády, ktorí v rokoch 1944 – 1945 zahynuli pri oslobodzovaní nášho územia. Cintoríny padlých sovietskych a rumunských vojakov sú národnými kultúrnymi pamiatkami Slovenskej republiky.

Deň potom si Peter Gajdoš uctil pamiatku vojnových obetí pri pamätníku na bratislavskom Slavíne pri príležitosti 74. výročia ukončenia najničivejšieho svetového konfliktu a Dňa víťazstva nad fašizmom.

„Je nesmierne dôležité pripomínať si hrôzy, ktoré napáchalo ľudstvo zaslepené ideológiou fašizmu počas druhej svetovej

Chemici spoločne

Pre plnenie úloh medzinárodného cvičenia jednotiek radiačnej, chemickej a biologickej ochrany z armád Českej republiky, Poľska, Spojených štátov amerických a Slovenska Toxic Lance 2019 boli v apríli vytvorené aj medzinárodné účelové zoskupenia.

Veliteľ rožňavského práporu RCHBO podplukovník Oliver Toderiška približuje situáciu: „Jedno družstvo bolo z USA, druhé z Česka, tretie zo Slovenska a štvrté z Poľska. Takáto medzinárodná čata spoločne plnila úlohy. Napríklad prieskum urobili Američania, ďalšiu dekontamináciu Česi, záchranu príslušníci Národnej gardy Texas spoločne s Poliakmi a Slováci to nakoniec zastrešili veľkou dekontamináciou všetkých zúčastnených. Som rád, že sa ukázalo, že takáto medzinárodná jednotka je reálne schopná plniť úlo-

hy. Postupne sa navzájom zladila. Nebolo to, samozrejme, bez jazykovej bariéry, ale na začiatku si vysvetlili veci. Bolo niečo potrebné zopakovať aj dva-tri razy, aby sa dobre pochopili, ale spoločná jednotka dobre fungovala.“

Spoločné jednotky

Celkovo sa na cvičení zúčastnilo vyše 300 špecialistov RCHBO zo Slovenska, z Českej republiky, Poľska, Národných gárd štátov Indiana a Texas, ako aj americkej armády dislokovanej v Európe. Do podpory tohto

cvičenia bolo zapojených ďalších sto príslušníkov práporu. Toxic Lance 2019 sa uskutočnil v priestoroch Centra výcviku Lešť a Výcvikového a testovacieho centra RCHBO Zemianske Kostoľany (VTC RCHBO). Medzinárodný rozmer cvičenia bol obsiahnutý aj v zložení jednotlivých jednotiek plniacich úlohy detekcie, dekontaminácie, záchrany a vyhľadávania v kontaminovanom priestore. Za veľkú výzvu, ktorú sa podarilo naplniť, považuje podplukovník Toderiška a celé velenie rožňavského útvaru efektívne spojenie rozdielnych spôsobilostí do funkčného celku schopného plnenia úloh v kontaminovanom prostredí.

Člen tímu odberu vzoriek a prieskumu z mobilného identifikačného laboratória rožňavského útvaru rotmajster Stanislav Bruss v Zemianskych Kostoľanoch viedol jedno z pracovísk. Účastníkov cvičenia na prácu s toxickými chemickými látkami dôsledne pripravili. Na začiatku boli bezpečnostné opatrenia a teoretická príprava na výcvik. Potom nasledoval výcvik s náhradnými látkami a napokon výcvik s bojovými reálnymi látkami. Paralelne s tým prebiehal aj ďalší výcvik. Jeho aktérmi boli príslušníci Národnej gardy štátov Indiana a Texas.

„Práve špecialisti z Texasu sú známi ako odborníci na zlaňovanie. Preto bol v rámci cvičenia pripravený zaujímavý scenár. Museli zachrániť z kontaminovaného priestoru zranenú osobu v ochrannom obleku. Najskôr jeden člen tímu Národnej gardy z Indiany zo skupiny prvotného prieskumu zistil stav osoby. Čím bola kontaminovaná. Potom jeho kolegovia použili malú dekontamináciu a pripravili osobu na transport. To už bola úloha pre tím z Texasu. Osobu odniesol na transportných nosidlách, pripravil prekonanie prírodnej prekážky pomocou lanového systému. Dopravil osobu

do bezpečnej zóny. Tam jej rozstrihli oblek, vybrali ju z neho, dali jej dolu obuv, rukavice a ochrannú masku. Vzápätí zachraňovanú osobu prevzala osádka sanitného vozidla a odviezla ju na ošetrovanie do nemocnice,“ komentuje plnenie úlohy rotmajster Bruss.

Reálna spolupráca

Počínanie svojich podriadených so záujmom sledovala kapitánka Kanecha Gulley z Národnej gardy Texas i kapitán Matthew Consiglio z amerického útvaru dislokovaného v Európe. Obaja ocenili možnosti, ktoré ponúka testovacie centrum v Zemianskych Kostoľanoch pre výcvik chemických špecialistov, a medzinárodnú spoluprácu pri plnení úloh. „Sme radi, že sme si mali možnosť v rámci Toxic Lance

2019 otestovať reálnu spoluprácu. Ukázalo sa, že po určitom zladení by sme mohli úspešne v prípade potreby zasahovať aj pomocou takýchto zmiešaných medzinárodných jednotiek,“ konštatoval kapitán Consiglio.

Jedno špeciálne prieskumné vozidlo Stryker CBRN americkej armády zabezpečovalo spoločne so slovenským prieskumným kompletom Aligator 4x4 RCHBO priestor cvičenia s bojovými látkami v Zemianskych Kostoľanoch. Zástupca veliteľa 9. rotu chemickej ochrany nadporučík Martin Maixner si pochvaľuje, že celkom prešlo výcvikom s bojovými otravnými látkami vyše 50 príslušníkov libereckého 311. práporu radiačnej, chemickej a biologickej ochrany Armády Českej republiky. „V priebehu výcviku s toxický-

mi látkami na tomto unikátnom cvičisku postupne získali chemickí špecialisti dôveru v účinnosť vlastných ochranných pomôcok. Zároveň si overili aj spoľahlivosť a funkčnosť detekčných prostriedkov a upevnili si návyky v bezpečnom pobyte v kontaminovanom prostredí,“ zhodnotil výcvik nadporučík Maixner. Pridal sa k nemu aj vedúci inštruktor nadporučík Martin Maralík. Rovnaký poznatok z prospešnosti plnenia úloh mnohonárodného zoskupenia má aj veliteľ samostatnej poľskej čaty poručík Mateusz Pliszka.

Combat Ready

Vojaci jednotlivých armád vo Výcvikovom a testovacom centre RCHBO v Zemianskych Kostoľanoch prešli výcvikom s reálnymi chemickými bojovými látkami na základnej a nadstavbovej úrovni. Zisťovali prítomnosť týchto látok pomocou detekčných prístrojov a chemických preukazníkov. Na povrchu bojovej techniky, materiálu a ochranných pomôcok ich identifikovali pomocou detekčných prúžkov, preukazníkových papierikov, ale aj nového prístrojového vybavenia. Precvičili si aj poskytnutie prvej pomoci proti nervovo-paralytickým látkam. V priebehu cvičenia a po ukončení svojej činnosti chemici uskutočňovali vlastnú úplnú dekontamináciu použitých ochranných masiek, odevov i materiálu. Pri svojej činnosti využili aj individuálny protichemický balíček a odmorovacie súpravy na čiastočnú špeciálnu očistu kontaminovaných zbraní a techniky.

V rámci vyvedenia rožňavských chemikov výcvikom s reálnymi bojovými látkami vo Výcvikovom a testovacom centre ra-

diačnej, chemickej a biologickej ochrany prešla aj deklarovaná jednotka síl rýchlej reakcie EÚ V4 BG 2019 v rámci procesu udržiavania, zdokonalenia svojich spôsobilostí. Špecialisti roty pod vedením jej veliteľky kapitánky Lucie Machajdíkovej úspešne splnili úlohy nadstavbovej a súčinnostnej úrovne s náhradnými a reálnymi látkami. Zdokonalili sa v jeho priebehu v uskutočňovaní prieskumu pochodovej osi, detekcie, odberu vzoriek a dekontaminácii materiálu, techniky a osôb. Tak tiež významným výcvikovým prvkom cvičenia je možnosť zdokonalenia používania anglického jazyka vo velení medzinárodným jednotkám.

Počas cvičenia sa uskutočnila recertifikácia veliteľstva práporu podľa štandardov Severoatlantickej aliance CREVAL, ktorej hodnotenou súčasťou je aj spôsobilosť velenia medzinárodným jednotkám. Veliteľstvo práporu spoločne so svojou podpornou jednotkou (rbz - veliteľ kapitán Sústrik) získali výborné hodnotenie Combat Ready.

Skúsenosti z Texasu

Cvičenie Toxic Lance 2019 okrem iného naznačilo, akým smerom by sa v budúcnosti mohol uberať výcvik a príprava malých multifunkčných tímov. Takéto tímy plnili v priebehu cvičenia úlohy na miestach, ktoré simulovali reálne prostredie. Na železničnej stanici s vlakom, v ktorom boli aj cisternové vagóny, v troskách budov, v podzemných tunelových systémoch, rumoviskách a ďalších objektoch v Zemianskych Kostoľanoch a v Centre výcviku Lešť.

Veliteľ rožňavského práporu RCHBO podplukovník Oliver Toderiška vyjadril radosť, že postupne sa darí spomínané cvičenie skvalitňovať a rozširovať na ňom účasť zahraničných partnerov. Osobne sa potešil aj prítomnosti príslušníkov Národnej gardy štátu Texas. „Majú jedinečné skúsenosti zo záchrany osôb pri živelných pohromách. Pri vyhľadávaní a bezpečnom vyzdvihnutí osôb zavalených v ruinách budov. My chceme mať do roku 2030 spôsobilosť vyhľadávania a záchrany v kontaminovanom prostredí po kolapsoch budov, objektov, kde boli chemické látky. Treba tam aj vyhľadávať a zachrániť ľudí. Preto som rád, že špecialisti z Texasu sa minulý a tento rok zúčastnili na cvičení a sprostredkovali nám svoje skúsenosti.“

Za úspechom medzinárodného cvičenia je podľa podplukovníka Olivera Toderišku profesionálna práca kapitána Tomáša Cvečka z veliteľstva pozemných síl, náčelníka štábu práporu majora Rolanda Daňuša, náčelníčky logistiky kapitánky Anny Handerovej, náčelníka operačného oddelenia kapitána Miroslava Labásku, poručíka Petra Kolačného, rotmajstrov Stanislava Brossa, Miroslava Plúta, Ericha Žudelíka a mnohých ďalších.

Na záver treba dodať, že spoločný záujem splniť úlohy potvrdili všetci zúčastnení vojaci RCHBO svojim vlastným vojenským národným pozdravom. Všetci boli veliteľom - riaditeľom cvičenia pri počiatkoch, ale aj záverečnom nástupe pozdravení a aj odpovedali vo svojich jazykoch, čím sa ukotvil medzinárodný rozmer cvičenia Toxic Lance 2019.

Text a foto: Jozef Žiak

V apríli sa uskutočnil 5. ročník medzinárodného cvičenia malých multifunkčných jednotiek radiačnej, chemickej a biologickej ochrany (RCHBO) pod názvom Toxic Lance 2019. Veliteľ rožňavského práporu podplukovník Oliver Toderiška spomína, že začiatky cvičení boli v znamení spolupráce špecialistov RCHBO Národnej gardy štátu Indiana - USA, ku ktorej sa pridali partneri z českej armády, neskôr aj z Národnej gardy štátu Texas. Na tohtoročnom 5. ročníku už boli jednotky RCHBO aj z Poľska či zástupcovia americkej armády dislokovanej v Európe. Ako pozorovateľ bol vyslaný príslušník RCHBO armády Maďarska. Celkovo počet vojakov na tomto cvičení dosiahol 400.

„Všetko je na najlepšej ceste, aby sa v roku 2020 na cvičení zišli chemici všetkých armád krajín V4 spoločne so svojimi americkými kolegami. Zasa by sa reálna spolupráca chemických špecialistov celého regiónu posunula ďalej,“ spokojne konštatuje riaditeľ cvičenia - podplukovník Toderiška.

Cieľom cvičenia bolo okrem iného precvičiť interoperabilitu multifunkčných čiat RCHBO v medzinárodnom prostredí v oblasti špecializovanej bojovej podpory vojsk a reakcií na neočakávané udalosti. Cvičenie bolo rozdelené do dvoch priestorov: Centra výcviku Lešť, odkiaľ špecialisti RCHBO vyrážali na plnenie úloh do VTC RCHBO Zemianske Kostoľany. V ňom si cvičiaci prakticky preverili svoje vedomosti a zručnosti v základnej, nadstavbovej úrovni zručností a v plnení špecializovaných úloh pri použití reálnych toxických chemických látok. Výcvik bol zameraný predovšetkým na zladenie postupov v detekcii, identifikácii, odbere vzoriek, dekontaminácii osôb a techniky za použitia reálnych toxických chemických látok a náhradných chemických látok.

Na Lešti výcvikové priestory ako Jakub Village, Oremland a taktické cvičiská poskytli jedinečné možnosti v plnení vyhľadávacích a záchranných operácií v kontaminovanom priestore, dekontaminácii nadrozmernej a neštandardnej techniky, ako aj súčinnosť pri dekontaminácii. Cvičenie ukázalo pripravenosť špecialistov RCHBO na plnenie úloh, ale aj potrebu zladenia a užšej spolupráce v koordinácii velenia malých jednotiek NATO, jednotných stálych operačných postupov a na neposlednom mieste aj materiálneho vybavenia špecialistov RCHBO. Cvičenie Toxic Lance ukazuje maximálne zapojenie jednotlivých spôsobilostí zúčastnených jednotiek do funkčného celku v oblasti riešenia udalostí RCHBO.

Na záver je treba dodať, že pridelení obrany Veľkej Británie a Ukrajiny vyjadrili záujem, aby sa na cvičení Toxic Lance 2020 zúčastnili aj zástupcovia ich armád.

Vojenské výdavky stúpili

Globálne vojenské výdavky dosiahli nové maximum. Za minulý rok to bolo 1,8 bilióna dolárov (1,61 bilióna eur), čo je o 2,6 percenta viac ako v predchádzajúcom roku. Hlavným dôvodom je nárast výdavkov USA (prvý za sedem rokov) a Číny, konštatuje sa vo výročnej správe Medzinárodného inštitútu pre výskum mieru (SIPRI) so sídlom v Štokholme. Výdavky v roku 2018 predstavovali 2,1 percenta globálneho hrubého domáceho produktu alebo 239 dolárov na osobu. V USA vzrástli vojenské výdavky o 4,6 percenta na celkovo 649 miliárd dolárov. Spojené štáty investovali do svojho vojenského rozpočtu takmer toľko finančných prostriedkov ako osem nasledujúcich štátov – Čína, Saudská Arábia, India, Francúzsko, Rusko, Británia, Nemecko a Japonsko – dovedna. Peking vlni investoval 250 miliárd dolárov, teda o päť percent viac ako v roku 2017. Výdavky Číny na obranu sa od roku 1994 zvýšili takmer desaťnásobne. Pakistan zvýšil výdavky o 11 percent na 11,4 miliardy dolárov a Južná Kórea o približne päť percent, na 43,1 miliardy dolárov. Celkové výdavky Ruska v minulom roku predstavovali 61,4 miliardy dolárov, čo je o 3,5 percenta menej ako v roku 2017. Na Ukrajinu sa výdavky zvýšili o 21 percent na 4,8 miliardy dolárov, v Poľsku o takmer desať percent na 11,6 miliardy dolárov. V Bulharsku, Litve, Lotyšsku a Rumunsku dosiahli 18 – 24 percent.

Foto: SIPRI

Z internetu do reality

Izrael pravdepodobne ako prvý štát reagoval na kybernetický útok vojenskou silou. Podľa správy Israel Defense Forces ozbrojené sily Izraela zachytili 5. mája kybernetický útok teroristickej skupiny Hamás a vyspovedali, že pochádza z konkrétnej budovy v meste Gaza. Reakciou bol nálet, ktorý budovu zničil. Bezpečnostné zložky nezverejnili presný cieľ kybernetického útoku ani podrobnosti ozbrojenej reakcie. Eliminovať podľa nich schopnosť Hamásu uskutočňovať kybernetické útoky. Hoci podobnú stratégiu už pred časom schválili Spojené štáty aj Severoatlantická aliancia, šlo pravdepodobne o prvý útok svojho druhu, keď sa odpoveďou na agresiu hekerov prostredníctvom internetu skutočne stala klasická vojenská sila.

Foto: IDF

Spomienkové centrum

Afganská organizácia pre ľudské práva a demokraciu AHRDO otvorila v Kábule spomienkové Centrum pre pamäť a dialóg, ktorého úlohou je zachovávať životné príbehy civilných obetí, ktoré si vyžiadali štyri desaťročia vojen v Afganistane. Centrum je zároveň bezpečným miestom pre rodiny a priateľov obetí, ktorí sa tam môžu podeliť o spomienky s ostatnými a uviesť si, že vo svojom žiali nie sú sami. Počas bojov a vojen v Afganistane v rokoch 1978 – 2001 prišli o život viac než dva milióny civilistov. Za posledných 17 rokov, od intervencie vojsk NATO vedenej Spojenými štátmi, zahynuli tisíce ďalších ľudí.

Detské vojenské prehliadky

Vo viacerých ruských mestách sa pri príležitosti Dňa víťazstva nad fašizmom a konca druhej svetovej vojny konali vojenské prehliadky žiakov základných a materských škôl. Deti pochodovali ulicami či námestiami miest, alebo na školských dvoroch oblečené v replikách dobových či súčasných ruských uniforiem, v rukách mali makety zbraní a do kroku si spievali vojnové a vlastenecké piesne z čias druhej svetovej vojny. Prehliadkam sa prizerali aj veteráni druhej svetovej vojny. Miestne samosprávy označili tieto detské vojenské prehliadky za súčasť výchovy k vlastenectvu. Tvrdia, že táto forma výučby sa údajne teší veľkému záujmu detí a má podporu aj ruského ministerstva obrany.

Ukončili pátranie po F-35

USA ukončili pátranie po stíhačke F-35 Lightning II japonského letectva, ktorá sa ešte v apríli stratila z radarov počas cvičného letu nad Tichým oceánom. Japonsko bude v pátraní po pilotovi a stroji plnom tajnej vojenskej techniky pokračovať aj naďalej. USA vyhlásili, že od pátrania odstupujú po tom, ako ich káblom riadené podmorské pátracie vozidlo (CURV 21) našlo nešpecifikované trosky zo strateného stroja. Japonský minister obrany Takeši Iwaja potvrdil, že pilot je stále nezvestný a Tokio bude po ňom i po stíhačke naďalej pátrať. Stíhačka F-35 Lightning II sa z radarov stratila počas cvičného letu v noci 9. apríla neďaleko pobrežného mesta Aomori v najsevernejšej časti ostrova Honšu. Príčina nehody je stále predmetom vyšetrovania.

Zmeny na Ukrajine

Novým veliteľom ukrajinskej Operácie spoločných síl (OOS) v Donbase sa stal generálporučík Oleksandr Syryj. Vymenoval ho ukrajinský prezident Petro Porošenko, ktorý prijal rozhodnutie o reorganizácii velenia Operácie spoločných síl. Veliteľstvo OOS je oprávnené regulovať situáciu vo vojnovéj zóne na východe Ukrajiny. Sú mu podriadené všetky bezpečnostné zložky a orgány činné v trestnom konaní, ktoré sa nachádzajú na území Doneckej a Luhanskej oblasti. Zákon o osobitných aspektoch štátnej politiky na zabezpečenie štátnej zvrchovanosti Ukrajiny v dočasne okupovaných oblastiach v Doneckej a Luhanskej oblasti, tzv. zákon o reintegrácii Donbasu, predpokladá aj použitie vojenskej sily, aby sa dostali späť pod kontrolu Ukrajiny. Od vypuknutia ruskej agresie proti Ukrajine zahynulo v Donbase celkovo 2 973 ukrajinských vojakov. Ozbrojený konflikt na východe Ukrajiny medzi vládnymi silami a proruskými separatistami si od roku 2014 vyžiadal vyše 13 000 obetí.

Gruzínsko kráča na Západ

„Gruzínske ambície smerom k členstvu v NATO a EÚ sú jednoznačné a my ich podporujeme,“ zdôraznil štátny tajomník ministerstva obrany SR Róbert Ondrejcsák po návšteve Gruzínska, ktorá sa uskutočnila 13. a 14. mája.

Zástupkyňa ministra Ministerstva obrany Gruzínska Lela Chikovani (na fotografii) pri rokovaní s Róbertom Ondrejcsákom zdôraznila predovšetkým význam praktickej vojenskej spolupráce, ktorá pomáha transformácii a zvyšovaniu interoperability ozbrojených síl Gruzínska s partnermi v NATO, ako aj účasť OS SR na aliančných vojenských cvičeniach v jej vlasti. Gruzínski partneri ocenili dlhodobú podporu Slovenska v jeho prozápadnom smerovaní, a tiež k obnoveniu teritoriálnej integrity krajiny. Štátny tajomník Ondrejcsák ubezpečil, že pozícia SR voči Gruzínsku je dlhodobá a nemenná a MO SR je naďalej pripravené pokračovať v rozvoji vzájomnej vojenskej spolupráce v rámci Substantívneho balíka NATO pre Gruzínsko, ako aj pri bilaterálnych aktivitách. Pripomenul, že okrem tradičných oblastí spolupráce sa ponúka aj výmena informácií a pohľadov v oblasti hybridných hrozieb.

Monitorovanie a balík NATO

Lela Chikovani vyzdvihla aj dlhodobý príspevok SR k monitorovacej misii EÚ. „V misii Európskej únie EUMM máme zastúpenie jedným vojenským pozorovateľom od mája 2009, pričom misia sa sústreďuje na monitorovanie a analyzovanie stabilizačného proce-

su s dôrazom na dodržiavanie mierovej dohody z augusta 2008 medzi Gruzínskom a Ruskom,“ ozrejmil R. Ondrejcsák, a aj ďalšie úlohy misie súvisia so situáciou, ktorá nastala po rusko-gruzínskom ozbrojenom konflikte v roku 2008. Na otázku, čo je to Substantívny balík NATO, štátny tajomník Ondrejcsák odpovedal: „Ide o súbor opatrení a iniciatív zameraných na posilnenie obranných spôsobilostí Gruzínska a rozvoj bližšej bezpečnostnej a obrannej spolupráce s členskými štátmi NATO. Balík, ktorý bol prijatý na summite NATO vo Walese v roku 2014, zahŕňa 15 oblastí a jeho napĺňanie podporuje niekoľko desiatok expertov Aliancie. Slovensko sa v rámci toho od mája 2016 podieľa na budovaní vzdelávacej inštitúcie pre obranný sektor krajiny.“

Transformácia a integrácia

A na čo sa aktuálne sústredia gruzínske ozbrojené sily? „Predovšetkým na posilnenie schopnosti pôsobiť s aliančnými silami pri prípadnom spoločnom nasadení. Tomu je podriadený vojenský výcvik, ako aj spoločné cvičenia s NATO v Gruzínsku. Preto sa Gruzínsko pri transformácii ozbrojených síl v súčasnosti zameriava predovšetkým na vybudovanie piatich pozemných brigád plne interoperabilných s Alianciou.“ Róberta Ondrejcsáka sme sa opýtali, čo bolo ťažiskovou témou v rámci Juhokaukazského bezpečnostného fóra. „Ide o jednu z najvýznamnejších konferencií svojho druhu v regióne južného Kaukazu, ktorý dnes z bezpečnostného hľadiska predstavuje prioritu pre NATO ako región susediaci s Čiernym morom. Je preto dôležité, aby hlas Slovenska zaznel v tejto strategicky dôležitej oblasti. Osobne som vo svojom vystúpení zdôraznil plnú podporu Slovenska pre teritoriálnu integritu a integráciu ambície Gruzínska.“

R. Ondrejcsák navštívil Gruzínsko spolu so štátnym tajomníkom ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí Františkom Ružičkom a obaja sa stretli aj so zástupcom Ministerstva zahraničných vecí Gruzínska Lashom Darsaliom a predstaviteľmi gruzínskeho parlamentu.

Foto: KaŠT

Od Michaloviec až po Bratislavu

Prakticky na celom území Slovenska sa v apríli uskutočnilo druhé tohtoročné cvičenie zo série Tatra Freedom.

Zapojilo sa doň viac ako 220 profesionálnych vojakov a takmer 30 kusov techniky zvolenského krídla velenia, riadenia a prieskumu vzdušných síl, ktoré má svoje prostriedky dislokované takmer po celom území nášho štátu. Primárnymi cvičiacimi boli príslušníci krídla vo Zvolene a michalovskej roty rádiolokačného prieskumu.

V aliančnom systéme

Michalovčania časť svojich technických prostriedkov vyviezli na cvičisko Biela Hora, odkiaľ plnili úlohy pokrytia rádiolokačného poľa. Veliteľ operačného centra krídla podplukovník Miroslav Mišovic zdôraznil, že cvičenie Tatra Freedom predstavuje výcvikovú aktivitu, ktorá dokonale umožňuje preveriť činnosť jednotlivých zložiek vzdušných síl pri plnení úloh obrany Slovenskej republiky. „Pri koncipovaní tohtoročného cvičenia sme sa dôsledne poučili z kladov, ale aj záporov z minulých rokov. Napríklad aj z cvičenia Air Shield 2018. Tatra Freedom bolo zamerané na precvičenie velenia a riadenia vzdušnej operácie v čase krízy a vojny v rámci systému Aliancie NATINAMDS.“

Cvičiaci riešili mnohé simulované situácie inšpirované skutočnými udalosťami. Išlo napríklad o priemyselné havárie, hrozbu úniku chemických látok a reakciu na túto hrozbu, teroristické hrozby či na-

rušenia cudzími osobami. Na rozohrávaní jednotlivých incidentov sa zúčastnili aj príslušníci nitrianskej protiletadlovej raketovej brigády. Preverila sa vlastne účinnosť a efektívnosť celej štruktúry vzdušných síl. Kvalita v jednotlivých oblastiach sa však líšila jednak osvojenými vedomosťami, ako aj materiálnymi podmienkami. V oblasti Force Protection bola jediným limitujúcim faktorom kvalita spojenia. Podplukovník Mišovic pripomenul, že kvalita spojenia s rádiostanicami RF-10 a RF-1325 geometricky znížovala schopnosť veliť a riadiť príslušníkov skupiny obrany a ochrany. Prechod na krízové postupy sítě zabezpečoval obranu a ochranu chránených objektov, ale na druhej strane sťažoval prácu skupine rozohry.

Četová komunikácia

V oblasti komunikačno-informačných systémov velenie a riadenie fungovalo cez JCHAT (taktický komunikačný nástroj NATO Messenger pre četovú komunikáciu), hlasové zariadenia a systémy velenia a riadenia a zobrazenia vzdušnej situácie C2. Zvolenské krídlo má vo svojich štruktúrach technicko-informačný uzol, komunikačno-informačný uzol a stredisko NATINAMDS – špecialistov na KIS. Aj preto oprava, konfigurácia a výmena zariadení pre podporu velenia boli vcelku ľahké úlohy. JCHAT ako nástroj, ktorý sa v NA-

TINAMDS používa v podmienkach našich ozbrojených síl už niekoľko rokov, bol na národnej úrovni v neutajovanej sieti zvládnutý v požadovanej kvalite. Ani pokusy rozohry odstaviť ho nezabránili plneniu úloh. Bojové štáby boli schopné ihneď prejsť na hlasovú komunikáciu.

NATINAMDS

(NATO Integrated Air and Missile Defence System) je integrovaný systém protivzdušnej a protiraketovej obrany štátov NATO, ktorý deteguje, sleduje, identifikuje a monitoruje objekty vo vzdušnom priestore (lietadlá, vrtuľníky, bezpilotné prostriedky alebo balistické rakety), proti ktorým v prípade potreby nasadzuje pozemné alebo vzdušné prostriedky. NATINAMDS vznikol prepojením protiraketovej obrany NATO MD (NATO Missile Defence) a systému protivzdušnej obrany NATINADS (NATO Integrated Air Defence System). Nadriadený aliančný stupeň CAOC (kombinované letecké operačné stredisko) pôsobil na cvičení v úlohe riadiaceho a hodnotiaceho subjektu.

Oblasť vzdušných operácií (AirOps), v rámci cvičenia nosná, bola hodnotená z úrovne CAOC Uedem, ako aj z pohľadu národných hodnotiteľov veľmi dobre. Včasné zistenie, identifikovanie a prideľovanie identít pomáhalo k okamžitému rozhodovaciemu procesu a rozdeľovaniu vzdušných cieľov medzi jednotky nitrianskej brigády a stíhacieho letectva. Major Maroš Mráz dokázal veľmi dobre zúročiť svoje skúsenosti z pôsobenia v štruktúrach CAOC Uedem. Integrácia národných vzdušných prostriedkov do cvičenia sa opäť ukázala ako cesta vpred a vycvičenosť príslušníkov operačných centier jednotlivých leteckých krídel napreduje podľa podplukovníka Mišovica požadovaným smerom.

Presun na Bielu Horu

Michalovská rota radiolokačného prieskumu pod velením kapitána Jána Krivého plnila úlohy posilnenia radiolokačného poľa na východnej štátnej hranici radiolokačným prostriedkom v priestoroch posádkového cvičiska Biela Hora. Príslušníci roty si precvičili praktické zručnosti v oblasti výstavby stanového tábora, v rozvinutí radiolokačného prostriedku, v zabezpečení ochrany a obrany daného postavenia a na nie poslednom mieste v logistickom zabezpečení. „Získali potrebné zručnosti. Kladne hodnotím profesionálny prístup všetkých vojakov. V prvej fáze rota zabezpečila plánovanie, rekognoskáciu terénu, prípravu dokumentácie materiálu a techniky na cvičenie. Nasledoval presun ľudí, materiálu a techniky z bojovej časti do určeného priestoru. Uskutočnilo sa aj ženijné zabezpečenie priestoru a maskovanie. Vojaci operatívne riešili všetky poruchy techniky, ktoré sa vyskytli,“ sumarizoval počínanie príslušníkov svojej roty kapitán Krivý.

V ďalšej fáze musela rota reagovať na mnohé incidenty. Dokonale preverili úroveň pripravenosti a rýchlosť reakcie na neočakávané situácie. Zatiaľ čo technici

pracovali na odstránení poruchy radiolokačného prostriedku (niekedy aj s nasadenými ochrannými prostriedkami proti útokom chemických zbraní), ostatní príslušníci roty zabezpečovali v pravidelných zmenách ochranu priestoru, varenie a dovoz vody. S postupujúcim časom sa intenzita incidentov stupňovala priamo úmerne s pribúdajúcou únavou. Veliaci poddôstojník nadrotmajster Martin Vaľa v tejto súvislosti vyzdvihol prácu hospodárskeho družstva pod vedením rotného Patrika Bodnára: „Približne 84 percent zúčastnených tvorili profesionálni vojaci z hodnotného zboru poddôstojníkov a mužstva. Som rád, že napriek postupujúcej únave všetky úlohy cvičenia splnili.“

Cvičenie Tatra Freedom ukázalo, že zvolenské krídlo je schopné plniť úlohy vedenia vzdušnej operácie pod velením NATO komponentu JFAC (spoločného operačného komponentu vzdušných síl NATO). Zis-

tené nedostatky počas cvičenia budú podrobené analýze a cez celkové hodnotenie cvičenia sa spracujú úlohy pre jednotlivých veliteľov jednotiek, ktoré sa vzápätí objavajú v programoch výcviku.

Podľa podplukovníka Mišovica cvičenie predstavuje vynikajúcu výcvikovú príležitosť. Je to jedna z najdôležitejších previerok krídla velenia, riadenia a prieskumu Zvolen v tomto výcvikovom roku. Okrem iného aj preto, lebo jeho účastníci si preverili svoju činnosť pri plnení plánovania, velenia a riadenia vzdušných a pozemných operácií, ale aj v oblasti logistiky, obrany a ochrany. Pplk. Mišovic, ktorý bol na cvičení v pozícii veliteľa bojového štábu, pochválil prácu, ktorú v priebehu Tatra Freedom odvedli major Igor Pohanka, kapitánka Tatiana Habalová, major Jozef Drdol, kapitán Marek Považan a mnohí ďalší.

Text: Jozef Žiak

Foto: autor a kvrps Zvolen

**Veliteľ Veliteľstva síl pre špeciálne operácie
plukovník Branislav Benka:**

Vel'ký míl'ník

Od 1. júna 2019 vzniklo v Ozbrojených silách Slovenskej republiky nové Veliteľstvo síl pre špeciálne operácie (Special Operations Forces Command – SVK SOCOM).

Je rovnocenné s veliteľstvami pozemných a vzdušných síl. Sídlo má v Trenčíne a velí mu plukovník Branislav Benka. Do konca mája bol náčelníkom odboru síl špeciálneho určenia Generálneho štábu OS SR.

Pred 24 rokmi ste začínali v špeciálnych silách od piky, máte diplom inžiniera v odbore vojenské spravodajstvo a prieskum aj bakalársky titul z práva. Čo sú ťažiskové body vašej profesionálnej kariéry?

V 5. pluku špeciálneho určenia Žilina som začínal na pozícii veliteľa skupiny špeciálnych operácií. Okrem špeciálneho výcviku v 5. pluku som mal možnosť absolvovať aj prestížny výcvik v USA – kurz Zelených baretov (Green Baretts US Army Special Forces). Prešiel som takmer všetkými veliteľskými a riadiacimi funkciami od veliteľa skupiny až po náčelníka štá-

bu pluku. Dvanásť mesiacov som pôsobil v operácii Iracká sloboda a bol som aj zástupcom riaditeľa Centra výcviku Lešť. Tri roky som slúžil vo Veliteľstve špeciálnych operácií NATO v belgickom Monse. Odtiaľ ma niekoľkokrát vyslali do Afganistanu. Mnoho skúseností som získal aj na odbore síl špeciálneho určenia generálneho štábu.

Čo predchádzalo zámeru vytvoriť samostatné Veliteľstvo síl pre špeciálne operácie?

Dlhodobo sme si uvedomovali, že čím máme viac skúseností a čím viac do nás investovali, tým intenzívnejšia bola nevyhnutnosť vytvorenia prvku riadenia a velenia, ktorý by zastrešoval sily pre špeciálne operácie ako celok. To všetko v oblasti dlhodobého plánovania na operatívnej a strategickej úrovni, v oblasti me-

dzinárskej spolupráce, v materiálnom zabezpečení, rovnako tak v samotnom operačnom nasadení doma a v zahraničí. Takisto to funguje v najvyšších krajinách Aliancie. Som veľmi rád, že vytvorenie veliteľstva sa chápe ako prirodzený proces modernej armády, vnímajúcej komplexné hrozby súčasnosti. Vytvorenie veliteľstva si vyžiadalo iniciatívu a pomoc všetkých zainteresovaných zložiek generálneho štábu a ministerstva obrany. Fakt, že veliteľstvo SOF vzniká, je logickým dôsledkom vývoja bezpečnostnej situácie a nevyhnutnosti eliminácie novodobých hrozieb. Tie sú vo všeobecnosti hybridné. Navyše, ak dnes vojaci reprezentujú našu vlasť v najkρίzovejších častiach sveta a v nebezpečnom operačnom priestore, sú to spravidla vojaci síl pre špeciálne operácie. Každá krajina, ktorá buduje svoju národnú hrdosť aj v kontexte vlastných ozbrojených síl, sa ju snaží budovať a prezentovať práve tiež cez výstavbu a rozvoj špeciálnych síl.

Nebol to krátky proces.

Pri ťažiskových zámeroch proces prípravy platformy, implementácia a samotný vznik sú zvyčajne zdĺhavé a náročné. Vyžadujú cieľavedomú prácu všetkých, orientovanú na detaily. Vďaka patrí ministrom obrany za pochopenie, s akým sa uňho stretáme. Pôrodné bolesti priniesli mnoho problémov, na ktoré hľadel s nadhľadom, prezieravosťou a pochopením.

Veľká vďaka za kritickú podporu patrí veliacemu generálovi. Prvé zámery zriaďiť veliteľstvo boli zrejme už v roku 2009, keď sme začali naberať prvé reálne skúsenosti z nasadenia v Afganistane a sústreďovať skúsenosti z Veliteľstva špeciálnych operácií v belgickom Monse. Vytvoreniu veliteľstva predchádzalo dlhoročné presvedčanie a argumentovanie. Súčasné vedenie rezortu i generálneho štábu však na svet hľadí realisticky. Spracovali sme tony dokumentov hovoriacich kde sme a kam chceme so silami pre špeciálne operácie ísť. Koncept rozvoja spôsobilostí síl pre špeciálne operácie súčasného náčelníka generálneho štábu špičky rezortu obrany prijali. Koncept okrem iného stanovil optimalizáciu prvku velenia a riadenia síl pre špeciálne operácie.

Aké veľké bude vaše veliteľstvo?

Od 1. júna 2019 vzniká organizačné jadro. To sa musí v ďalších rokoch rozvíjať. Kľúčovým faktorom je personál. Hotových pripravených profesionálov je na tento účel ako šafranu a jediný útvar, popri odbore síl špeciálneho určenia generálneho štábu, ktorý disponuje pripravenými vojakmi, je 5. pluk špeciálneho určenia. Preto sme pre organizačné jadro vyčlenili odborníkov spomínaného odboru doplnených vybranými členmi 5. pluku. Začíname vo veľmi skromných počtoch s tridsiatkou vojakov. Cieľovým stavom a zároveň zásadnou ambíciou je poskytovanie spôsobilostí rámcovej krajiny v oblasti NATO SOF, teda komponentného veliteľstva špeciálnych operácií. Takýto komponent sa podľa štandardov NATO SOF skladá z približne sto až stopäťdesiatich vojakov. Tento počet je cieľovým stavom obsadenosti veliteľstva do ďalších rokov.

Čo bude poslaním veliteľstva?

Komplexné velenie a riadenie všetkých zložiek síl pre špeciálne operácie a ďalších jednotiek, ktorým hovoríme „enablers“, teda podporné spôsobilosti. Tie budú v prípade potreby vyčleňované pre výkon špeciálnych operácií.

Ktoré útvary mu budú podliehať?

K podriadeným štruktúram budeme postupne priradovať 5. pluk špeciálneho určenia Žilina, Stredisko CIMIC a PSYOPS Martin a začiatkom budúceho roka aj 23. motorizovaný prápor Trebišov. Paralelne vytvárame výcvikovú základňu špeciálnych operácií dislokovanú v Žiline. Za reflexiu aktuálnych bezpečnostných výziev možno považovať vytvorenie organizačného jadra jednotky kybernetickej ochrany.

Aké budú hlavné úlohy síl pre špeciálne operácie?

Úlohy kontextuálne plnené na prospech špeciálnych operácií budú i naďalej vychádzať z podstaty základných cieľov

všetkých podriadených jednotiek. Prímárne sú to špeciálny prieskum, priame akcie a vojenská asistencia. Pridanou hodnotou budú jednotky CIMIC a PSYOPS a kybernetickej ochrany. Tie majú dopĺňať efekty kinetických operácií o prvky nekinetické. To sú moderné a potrebné trendy.

Aké sú vaše prvé konkrétne ciele?

Najzásadnejším a prvým cieľom v poradí je zrod nového veliteľstva a jeho prirodzené privítanie do života v celej veľkej rodine našich ozbrojených síl. Nasledovať bude príprava a prepodriadenie vyššie spomenutých jednotiek, spracovanie a sfunkčnenie potrebnej agendy pre zabezpečenie mierového chodu veliteľstva a podriadených jednotiek. Osobitnou kapitolou je zabezpečenie dôstojných a vyhovujúcich pracovných podmienok. Tiež neľahká úloha. Vhodné priestory pre ďalší rozvoj v posádke Trenčín sme už identifikovali.

**Zriadením Veliteľstva síl
pre špeciálne operácie
sme naskočili
na trend vojensky
vyspelých krajín,
medzi ktoré
určite patríme.**

Aké má zriadenie vášho veliteľstva paralely v zahraničí?

Vo všetkých zvyšných krajinách V4, teda u našich najbližších susedov, je budovanie síl pre špeciálne operácie už v plnom prúde. Napríklad v Poľsku bolo vytvorené veliteľstvo pred viac než dvanástimi rokmi, v Česku vytvorili riaditeľstvo špeciálnych síl v roku 2015, v Maďarsku sa prápor špeciálnych síl rozrástol na brigádu s počtom rádovo do dvetisíc vojakov s kompletným velením a riadením. A to som nespomenul armády členských krajín NATO ako USA, Veľká Británia, Kanada, Nemecko či Francúzsko, ktoré svoje sily pre špeciálne operácie budujú kontinuálne niekoľko desaťročí. Veliteľstvo síl pre špeciálne operácie je pre ne úplne rovnakou samozrejmosťou asi ako u nás veliteľstvo vzdušných či pozemných síl.

V rámci modernizácie Ozbrojených síl SR bude priestor nepochybne aj pre vás.

Modernizáciu vnímam ako ďalšiu z radu výziev, najmä smerom k žilinskému

5. pluku špeciálneho určenia a k trebišovskému 23. motorizovanému práporu. Prápor chceme rozvíjať pre spôsobilosť plnenia úlohy podpory špeciálnymi silami, teda pluku – a, samozrejme, pre ozbrojené sily ako celok. Mobilita 5. pluku a mobilita práporu má byť postavená na vozidlách 4x4. Preto očakávame, že v krátkom čase budú vybrané a zavedené. Na programe dňa je aj modernizácia CIMIC a PSYOPS od spôsobilostí „combat camera“ cez hardvérovú náročnú výbavu. V novovytváranéj výcvikovej základni špeciálnych operácií a celého 5. pluku dopĺňame zbraňové systémy dlhodobu a kontinuálne. Za to patrí vďaka ministerstvu obrany, jeho sekcii modernizácie i generálnemu štábu. Pri meniacich sa počtoch budeme potrebovať doplniť aj úplný základ, ako sú primárna a sekundárna zbraň, ktoré sú v 5. pluku dávnejšie zavedené. Doplniť musíme aj ďalšie materiálne vybavenie a špecializované zbraňové systémy.

Aké hlavné cvičenia vás tento rok čakajú?

Cvičíme v niekoľkých fázach. Participujeme na cvičení Black Swan v Maďarsku, pripravujeme sa na výcvik leteckých návládzačov v Slovinsku a Česku. Cvičenia organizujú krajiny V4 i NATO. Národná príprava sa sústreďuje na nasadenie v operácii Resolute Support. Vrcholom výcvikových aktivít doma bude každoročné cvičenie Slovak Shield 2019.

Kto sú vaši ťažiskoví zahraniční partneri?

Sú to Spojené štáty americké a krajiny V4. Čo sa týka amerických partnerov, tí s nami spolupracujú od roku 2009 veľmi intenzívne. Sú to cenné skúsenosti. Regionálne je najintenzívnejšia a výnimočne nadštandardná spolupráca s poľskými partnermi. Výmenné výcvikové aktivity prebiehajú azda každý mesiac a sú obojstranne mimoriadne prospešné.

Text: Pavol Vitko
Foto: Ivan Kelement

TÉMA

Vojaci a deti

„Ak sa vojaci chcú priblížiť k deťom a ich chápaniu sveta, musia sa predovšetkým prispôbiť ich veku a akceptovať ich videnie sveta,“ konštatuje majorka Oľga Jančová Koháryová, hlavná psychologička OS SR, na tému vojaci a deti.

Klára Bilíková suverénne zvíťazila v minulých dvoch ročníkoch výtvarnej súťaže Vojaci očami detí. Dnes má pätnásť rokov a hoci už študuje v prvom ročníku nitrianskeho bilingválneho gymnázia, poslala nám svoju prácu Výsadbári, ktorá opäť potvrdzuje jej mimoriadny talent.

Malí a veľkí kamaráti

Už od roku 2011 trvá priateľstvo medzi Domovom sociálnych služieb pre deti a dospelých (DSS) v Pastuchove a vojakmi. Začalo ešte s vtedajším dopravným práporom, po jeho zrušení v roku 2015 úspešne pokračuje s práporom logistiky. Veliteľ pplk. Richard Beniak každoročne vyhlasuje finančnú zbierku pre klientov domova, v roku 2018 vyzbierali 300 eur, hračky, hygienické potreby a sladkosti a odovzdali to na Mikuláša v DSS. Myšlienka humanitárnej pomoci pre DSS Pastuchov vyšla prvý raz od kpt. Petra Sudimáka ešte za existencie dopravného práporu. V roku 2012 si prevzal ocenenie v ankete Vojenský čin roka v kategórii Pomoc verej-

nosti. Príslušníci dopravného práporu vyzbierali finančné prostriedky na zakúpenie mobilného vozíka na prevoz imobilných klientov. Aj naďalej pokračovali v spolupráci, napr. pri vystavovaní priestorov domova, presťahovaní imobilných klientov do náhradných priestorov počas rekonštrukcie DSS, poskytnutí vozidla na prepravu potravinovej pomoci, ako aj vyhlásením zbierky na zakúpenie zdravotnej pomôcky – hydraulického vane pre klientov DSS. Pre klientov domova organizovali spoločný športový deň, tiež návštevu priestorov dopravného práporu v kasárňach, kde im ukázali aj vojenskú techniku a materiál. „Medzi vojakmi a našimi klientmi vzniklo

priateľstvo, ktoré pretrváva doteraz, a veľmi si túto spoluprácu vážim,“ uviedla riaditeľka DSS Mária Grznárová.

Dodajme, že podobných krásnych priateľstiev je oveľa viac. Za všetky ostatné: Čestná stráž prezidenta Slovenskej republiky pomáha Domovu sociálnych služieb profesora Karola Matulaya, každoročne organizuje finančnú zbierku pre detské onkologické oddelenie na bratislavských Kramároch alebo napríklad pomohli aj kolegovia čatárovi Petrovi Šofránekovi s nákladmi na liečbu jeho syna. No a príslušníci detašovaného pracoviska martinského opravárenského práporu v Banskej Bystrici už šiesty rok organizujú na podnet čatára Martina Majera finančnú zbierku určenú pre detskú fakultnú nemocnicu v Banskej Bystrici. V tomto roku vyzbierali v malom

Hry na vojakov

Ak bolo na Slovensku v roku 2006 dovedna 87-tisíc 20-ročných mužov a žien, v roku 2016 ich počet klesol na 60-tisíc a v roku 2026 to bude 54-tisíc. Za dve desaťročia počet mladých ľudí klesol o tretinu, no plánované počty personálu v ozbrojených silách neklesajú.

„Určite preto nie je zlé, ak sa deti môžu už v školáckom veku stretnúť s vojakmi, aby vedeli, že také povolanie existuje aj naozaj, nie iba vo filmoch či videohrách. Je možné, že ľudia v uniformách sa im vynoria z podvedomia, keď sa raz budú rozhodovať o svojom povolaní,“ poznamenala Oľga Jančová Koháryová.

Otvorené dvere

O tom, že osobný kontakt je najdôležitejší, vedia vojaci už dávno, no ak donedávna bývali napríklad pri príležitosti Medzinárodného dňa detí Dni otvorených dverí spravidla vo väčších útvaroch a v mestách, vlni bol prvý raz po dlhom čase aj na Lešti. „Deťom sme predstavili predovšetkým techniku, podával sa guláš, škoda však, že nie celkom vyšlo počasie, ale aj tak to bolo fajn,“ poznamenal riaditeľ Centra výcviku Lešť Anton Maštalský.

Dni otvorených dverí organizujú všetky útvary vzdušných síl. Zvolenské krídlo velenia, riadenia a prieskumu usku-točňuje okrem toho aj prezentačné aktivity pre tábor organizovaný Múzeom SNP v Banskej Bystrici, pre študentov Technickej univerzity Košice (TUKE), Deň otvorených dverí pre deti z detského domova Trnava či Branný súboj študentov Banskobystrického kraja (v roku 2018 i 2019). Taktické krídlo Sliač okrem Dňa otvorených dverí pre deti základných a materských škôl každoročne pripravuje Deň detí pre školy z okolia letiska a deti profesionálnych vojakov. Usporiadali aj exkurzie pre žiakov základných a stredných škôl i denné detské tábory. A vrtuľníkové krídlo Prešov? Každoročne organizuje v spolupráci s prešovskou mechanizovanou brigádou, taktickým krídlom Sliač, dopravným krídlom Kuchyňa, Aeroklubom Prešov, HaZZ SR, Vojenskou políciou, Klubom plastických modelárov Prešov a Slovenským leteckým múzeom Košice Posádkový deň detí. Pre návštevníkov sú pripravené dynamické a statické ukážky leteckej techniky vzdušných síl i ukážky činnosti jeho príslušníkov. Napríklad aj hasenie požiaru pomocou bambi vaku z vrtuľníka. V dopravnom krídle Kuchyňa sa zase v posledných rokoch stalo

kolektíve vyše 600 eur a pridali pre det-ských pacientov aj malé darčeky.

Vinše s detským úsmevom

Stovky listov s vianočnými pozdravmi od celkom neznámych detí pre vojakov v misiách – tak to je krásna spätná väzba od detí k vojakom. Veď na jednej strane takáto pozornosť každého vojaka poteší – a na druhej strane si deti i takto, na svojej úrovni poznania, uvedomujú dôležitosť a úlohy armády. „Žiaci si viac vážia, že môžu byť cez Vianoce doma s rodičmi, lebo nie všetci otcovia a mamy z vojenských rodín môžu byť doma so svojimi deťmi. No a zo strany učiteľov je v tom aj kúsok vlasteneckej výchovy. Verím, že takto je to vlastenec-ké semienko zasiate,“ povedala v júni 2016 riaditeľka Základnej školy na Komenského ulici v Turanoch Melánia Klučiarovská, ktorej škola sa vtedy stala laureátom ankety Vojenský čin roka v kategórii Priateľ armády. Jej žiaci totiž kreslia vianočné pohľadnice pre slovenských vojakov v zahraničných misiách a operáciách už od roku 2008. Je pekné, že sa pridali aj ďalší.

Deti počas prázdnin

Čo s deťmi počas prázdnin – túto otázku si kladú všetci rodičia, keď sa blížia prázdniny, oni musia pracovať a chcú si byť istí, že o ich ratolesti bude dobre postarané. Mi-

chalovskí delostrelci svojou odpoveďou na túto otázku patria medzi prvých v ozbrojených silách. Pred tromi rokmi realizovali myšlienku zorganizovať denný detský stacionárny tábor pre deti príslušníkov a zamestnancov oddielu. Rodičia, ako inak, si túto iniciatívu veľmi pochvaľujú.

Deti počas tábora nielenže navštevujú zaujímavé miesta, ako Zoo Košice, Morské oko, Zemplínsku šíravu, ale učia sa aj ako ošetriť rany pri úraze, ako sa orientovať v teréne, spoznávajú tiež vojenskú techniku a symbolicky si osvojujú niektoré vojenské návyky. Po náročných zamestnaniach nechýba čas ani na oddych či spoločnú opekačku v prírode. Ako sa vyjadril veliteľ oddielu podplukovník Roman Bobaľ: „Tábor takéhoto charakteru je jedinečný aj tým, že trvá celé dva prázdninové mesiace. Tiež počtom detí, ktoré naň denne prichádzajú.“ Kým prvý ročník tábora navštívilo 296 detí, v treťom ročníku toto číslo vystúpilo na 498,“ uviedol vojenský duchovný kapitán Simon Czap, ktorý zodpovedá za plynulý chod celého detského tábora. Kapitán, ktorého všetci volajú „padre“, s kolektívom spolupracovníkov každý rok pripravuje zaujímavý program, počas ktorého sa deti oboznamujú nielen s prácou vojakov, ale aj hasičov či policajtov. Tiež spoznávajú historické zaujímavosti mesta a zemplínskeho regiónu.

Samohybný delostrelecký oddiel sa od minulého roka zameriava aj na rodiny vojakov, ktorí sú vyslaní na plnenie úloh v zahraničí, a vychádzajú tak v ústrety ich partnerom, keď im pomáhajú pri zabezpečení ratolestí počas školských prázdnin, čo bude prioritou veliteľa útvaru aj počas tohto leta.

Treba dodať, že takéto denné detské tábory, hoci kratšie, realizujú aj v niektorých ďalších útvaroch. Napríklad vojenská duchovná služba v Akadémii ozbrojených síl generála Milana Rastislava Štefánika v Lip-

tovskom Mikuláši ho tento rok organizuje od 8. do 12. júla 2019 pre deti od 6 do 17 rokov a tradične je oň veľký záujem.

Otcovia a synovia

Tento rok v apríli už piaty raz zorganizovalo Ústredie ekumenickej pastoračnej služby stretnutie Otcovia a synovia. Na inšpiratívnom podujatí sa na Liptove stretlo dvadsaťdeväť účastníkov, z toho šesťnásť synov a trinásť otcov. „Hlavným poslaním je posilňovať vzťahy medzi otcami a synmi zo silových rezortov aktivitami v prírode, vlastenectvom a spiritualitou,“ uviedol plukovník Marian Bodolló, generálny duchovný ÚEPS. Tento rok v máji Ústredie EPS zorganizovalo aj tretí ročník vojenského pochodu Duchovne po stopách hrdinov SNP. Hoci počas troch dní prechádzali okolím Košíc a Rožňavy najmä vojaci, pridávala sa k nim tradične tiež mládež. „Vlani sme usporiadali týždňový letný tábor pre deti profesionálnych vojakov a zamestnancov MO SR v obci Pružina na strednom Slovensku, kde bude aj tento rok, no pridali sme aj týždňový detský tábor v Slovinsku,“ dodal plk. Bodolló.

Tábory aj Zlatá rybka

V lete tohto roka sa uskutoční v ženijnom prápore Sereď podľa jeho veliteľa podplu-

dobrym zvykom, že príslušníci krídla okrem Dňa otvorených dverí a Dňa detí zabezpečujú pre základné školy z celého Záhoria i Bratislavy zaujímavé exkurzie spojené s ukázkami leteckej techniky aj pozemného vybavenia krídla a ukážky výcviku jeho príslušníkov. V priestoroch základne privítali tiež účastníkov medzinárodného letného tábora v Malackách. No a príslušníci nitrianskej protiletadlovej raketovej brigády sa okrem účasti na akciách pre školskú mládež organizovanú velením vzdušných síl podieľajú na mnohých exkurziách najmä pre školy nitrianskeho kraja. Ako aj na brannom súboji stredoškolákov v Nitre.

Pravdaže, aj útvary a zariadenia pozemných síl každoročne pripravujú množstvo akcií a podujatí zameraných na deti a školskú mládež. Okrem Dní otvorených dverí vo väčších posádkach organizujú aj Posádkové dni detí pre školskú mládež – napríklad v Prešove či Martine. Usporiadali aj účelové cvičenia pre žiakov materských škôl v rôznych oblastiach Slovenska (Hurbanovo, Šintava, Chocholná – Veľčice, Nová Dubnica, Trenčianske Jastrabie, Dolné Otrokovce). Podiel na nich mali príslušníci trenčianskeho práporu podpory velenia PS, sereďského ženijného práporu, práporu logistiky z Hlohovca. Spoluorganizovali aj Deň detí a rodiny v Ladmovciach či akčné dni detí v Senci a MDD a Deň osláv obce v Zámotove.

Ukážky pre žiakov základných škôl v Nitre pripravil tamojší mechanizovaný prápor. Na ďalších podujatiach sa podieľali príslušníci prešovských práporov ISTAR a CSS michalovského samohybného delostreleckého oddielu, raketometného oddielu Rožňava, zmiešaného mechanizovaného práporu Trebišov (už tretí rok organizujú kemp trebišovských vlčkov, denný stacionár pre deti profesionálnych vojakov a zamestnancov práporov, ktoré sa nachádzajú v trebišovských kasárňach), mechanizovaného práporu Michalovce, rožňavského práporu RCHBO, levického (privítali aj študentov Detskej Univerzity Komenského) a martinského mechanizovaného práporu, práporu logistiky Topoľčany, ZaVaMD, Strediska CIMIC a PSYOPS a opravárenského práporu v Martine či veliteľstiev mechanizovaných brigád v Topoľčanoch a v Prešove.

Vlajková loď detských úsmevov

Dá sa povedať, že vlajkovou loďou podujatí pre školákov pri príležitosti Medzinárodného dňa detí je Deň detí s armádou. „Myšlienka vznikla v období budovania vtedajšej Armády Slovenskej republiky a my sme chceli ukázať jej aktivity a pripravenosť čo najširšej verejnosti,“ spomenul autor myšlienky Miroslav Minár, plukovník v. v. a vojenský

kovníka Františka Mihaloviča už v poradí šiesty ročník denného tábora pre deti s ná-

zvom Ženíjny kemp 2019. Ženisti každý rok pripravujú pre deti zaujímavý program, zameraný na priblíženie práce profesionálnych vojakov. Pred rokom bola vyše šesťdesiatka detí rozdelená do troch čiat pod vedením skúsených inštruktorov. Týždeň plný zábavy a nových zážitkov okrem iného obsahoval zdravotnícku prípravu na obväzisku, kde si deti súťažnou formou vyskúšali zásady poskytovania prvej pomoci a ošetrovania zranení. Pokračoval dynamickými ukázkami výcviku pontónovej roty a ženijnej odtarasovacej roty v priestoroch cvičiska Váh. O spštenie programu sa postaral Klub kynológov Sereď s uká-

kami výcviku svojich psov. Nechýbal ani Športový deň veliteľa prapore. Deti si vyskúšali aj streleckú prípravu, sebaobranu a hľadanie pokladu. Dodajme, že sereďskí ženisti sa už dlhé roky angažujú (v tomto roku to bude v poradí 15. ročník) v obci Štrkovec na Medzinárodných rybárskych pretekoch mentálne postihnutých detí a dospelých s názvom Zlatá rybka. Vojaci pomáhajú pri ich organizovaní a zabezpečení. Dlhodobu rozvíjajú spoluprácu s Domovom sociálnych služieb Štrkovec. Ženisti pre klientov domova usporiadali aj ukážku činností jednotlivých ženijných odborností.

Štúrovo pero s uniformou

Tento rok boli z nášho uhla pohľadu najlepší Gymplák a Štúroviny,“ s úsmevom konštatovala po vyhodnotení 25. ročníka novinárskej súťaže Štúrovo pero mjr. Lenka Halášová, náčelníčka doplnovania personálu Personálneho úradu OS SR (PÚ).

„Ceny a prémie Personálneho úradu OS SR udeľujeme redakciám stredoškolských časopisov za to, že sa popri svojich hlavných študentských témach venujú aj problematike obrany a bezpečnosti, ozbrojeným silám, vojenskej histórii a témam národnoslobodzovacieho či protifašistického boja,“ vysvetlila L. Halášová. V priestrannej historickej čitárni Knižnice Ľudovíta Štúra vo Zvolene bola medzi 250 študentmi vo vojenskej uniforme jediná. No články o vojakoch aj vďaka participácii PÚ na tejto najprestížnejšej slovenskej novinárskej súťaži stredoškôľakov a vysokoškôľakov také ojedinelé ako v minulosti už nie sú. „Na základe poznatkov odbornej poroty tento rok v stredoškolských časopisoch rezonovali vo vojenskej oblasti najmä články z branných

súbojov študentov, ktoré organizuje ministerstvo obrany s našim PÚ,“ uviedla mjr. Halášová. Odrazilo sa to aj na oceneniach, keď spomedzi 70 stredoškolských periodík získal cenu PÚ časopis Gymplák z Gymnázia Topoľčany za reportáž Víťazstvo v brannom súboji a nadväzujúcu reportáž Čo potrebuje vojak na to, aby prežil o účasti víťazného tímu z krajského branného súboja na podujatí KEMP na Lešti. Časopis Štúroviny z Gymnázia L. Štúra vo Zvolene bol zase najlepší v historickej oblasti a cenu získal za výborne spracovanú dvojstranu pod názvom Keď padá hviezda o holokauste a jeho pamätníku vo Zvolene plus za štvorstranový článok Kytica krvavých makov o prvej svetovej vojne. PÚ udelil aj tri prémie, a to časopisom Celulla (Stredná zdravotnícka škola Trenčín, za fotoreportáž Kam sa pozrieš samý vojak o brannom dni s trenčianskymi vojakmi), Ostroviny (Stredná odborná škola Ostrovskeho 1, Košice, za dvojstranu Prežijú len najsilnejší o brannom súboji 12 stredných škôl z Košického samosprávneho kraja) a Tomášičkár (Gymnázium L. Novo-

meského Bratislava za reportáž Vojenský tábor East Point o pobyte v letnom brannom tábore).

„Keď sme udeľovali naše vojenské ceny a prémie, azda najviac zašumelo v sále po tom, ako sme redakcii časopisu Štúroviny venovali aj účasť na brannom KEMP-e na Lešti. KEMP bol prezentovaný tak trochu ako kurz prežitia, pričom však to zašumenie nebolo v odmietavom tóne. Naopak, bol v ňom záujem a tak trochu aj nadšenie či obdiv – a o to podnietenie záujmu študentov tiež o vojenský svet nám ide,“ s uspokojením dodala mjr. Halášová.

rozhlasový publicista. Napokon – prvý ročník sa v roku 1997 volal Deň detí s armádou a Slovenským rozhlasom a dedina Neverice pri Nitre privítala vyše 5 000 návštevníkov vrátane žiakov z 37 základných škôl,“ dodal M. Minár. Ozrejmujeme, že aj v nasledujúcich ročníkoch sa Deň detí s ozbrojenými silami organizoval spravidla v mestách, kde nie je vojenská posádka, aby sa aj tu mohli deti a ich rodičia stretnúť s vojakmi. „Zámutov, Palárikovo, Svidník, Gelnica, Lučenec, Námestovo,“ loví v pamäti mená obcí a miest, kde spolu s vojakmi na ich Deň detí zavítali aj minister obrany, náčelník generálneho štábu a ďalší hostia. No najmä vojaci so svojou technikou, prezentáciou výcviku, s hrami aj súťažami. „Naše ozbrojené sily mali a majú vysokú dôveru v očiach verejnosti a aj takto sa ju usilujeme splácať. Je skvelé, že sa z podujatia stala novodobá tradícia ozbrojených síl a máme aj spätné väzby o tom, ako sa chlapci, ktorí na Dni detí s armádou kedysi dávno obdivovali obrnenú techniku, stali profesionálnymi vojakmi alebo ako dievčatko, ktoré obdivovalo vrtuľníky, dnes pilotuje boeing,“ usmial sa M. Minár.

Prelety vrtuľníkov, zoskoky výsadkárov, boj zblízka, prezentácia zásahu Vojenskej polície a jej kynológov, vystúpenie čestnej stráže aj vojenskej hudby, desiatky kusov vojenskej techniky, regrutačný stan aj stánok Vojenského histo-

rického ústavu – to je neúplný výpočet ponuky vlašajšieho Dňa detí s ozbrojenými silami vo Svidníku. Samozrejme, nechýbalo ani vyhodnotenie výtvarnej súťaže pre školákov Vojaci očami detí, ktoré aj tento rok už po osemdesiaty raz vyhlásili minister obrany a náčelník generálneho štábu spoločne s redakciou Obrana. Je mimoriadne cenné, že účasť v súťaži sa stáva dlhoročnou tradíciou tak v školách, ako aj v rodinách. Veď vlani minister obrany Peter Gajdoš a náčelník Generálneho štábu Ozbrojených síl SR genpor. Daniel Zmeko ocenili nielen najlepších spomedzi vyše 1 600 súťažiacich žiakov, ale aj rodinu Gašparovcov z Prešova. Ich syn Marek skončil medzi mladšími žiakmi na 3. mieste, sestra Melanka predvlni v kategórii mladší žiaci zvíťazila a ich najstaršia sestra Terezka mala z minulých ročníkov bronz. A čo kreslia školáci najviac? Najčastejšie stvárnajú vojakov v pozícií tých, ktorí pomáhajú alebo zachraňujú. Tiež v rámci výcviku alebo počas nasadenia v zahraničí, ale aj počas podujatí s deťmi.

Silochiary športu

„Naši elitní športovci, najčastejšie Anastasia Kuzminová a Matej Tóth, chodiajú do škôl na besedy a odozvy žiakov sú vždy vynikajúce,“ s radosťou hovorí podplukovník

Pre školákov aj v Afganistane

V rámci vojensko-civilnej spolupráce slovenskí vojaci veľakrát pomáhali aj deťom v mieste svojho zahraničného nasadenia, čím si dokážu získať dôveru domácich obyvateľov.

Sobotná škola

V júni 2010 slovenskí ženisti pôsobiaci v Afganistane v operácii ISAF svojpomocne vybudovali na základni Kandahár sobotnú školu pre deti afganských predavačov. Tí po kontrole práve slovenskými vojakmi na bráne číslo 10 prichádzali na základňu každú sobotu predávať svoj tovar. Ich deti sa takto pod vedením miestnych zmluvných učiteľov aspoň jeden deň v týždni učili základom čítania a počítania. V rámci uvedenej zrubovej „Bazaar school“ vytvorili slovenskí vojaci aj priestor pre šport a hry. „Drevo sa do Afganistanu dostalo cez americké vojenské sklady z Česka a Rakúska. Školu s pôdorysom asi sto štvorcových metrov sme postavili v podstate z hlavy vďaka tomu, že som predtým doma vybudoval kopu rôznych drevených prístreškov či garáží. Hotová bola za necelé dva mesiace, hoci sme, samozrejme, mali aj ďalšiu

prácu,“ spomenul rotný Viktor Čerňanský, šikovný odmiňovač, ktorý je dnes už vo výslužbe. Význam školy podčiarkoval fakt, že v tom období bolo na základné a stredné školy zapísaných v Afganistane len 29 percent dievčat a 43 percent chlapcov. Podľa oficiálnych štatistík chodilo na stredné školy iba 6 percent dievčat. Samozrejme, oproti obdobiu, keď vládol v krajine Taliban, to bol pokrok, lebo dievčatám bolo vtedy vzdelanie úplne odopreté. K najzaostalejším v oblasti vzdelávania pritom patrila provincia Uruzgan. Práve tam v provinčno-rekonštrukčných tímoch pôsobili tiež slovenskí vojaci. „V rámci vojensko-civilnej spolupráce bolo v provincii realizovaných v roku 2001 vyše 900 projektov. Viac ako desatina z nich sa týkala školstva,“ sumarizoval v tom období kapitán Milan Žilincár, príslušník slovensko-holandského provinčného rekonštrukčného tímu, ktorý je dnes už v hodnosti podplukovníka veliteľom slovenského kontingentu v afganskej operácii Resolute Support.

Školské uniformy

Spolu 540 nových školských rovnošiat získali túto jar deti z afganského mesta Mazar-e-Sharif. Humanitárnu pomoc, ktorú pripravilo Ústredie ekumenickej pastoračnej služby v Ozbroyených silách a ozbrojených zboroch SR v spolupráci s ministerstvom obrany, vnútra a Minis-

terstvom zahraničných vecí a európskych záležitostí SR, vypravili v decembri z Letiska M. R. Štefánika v Bratislave za účasti predstaviteľov všetkých troch rezortov. „Celý tento projekt je jednoznačne prejavom solidarity, na ktorú je terorizmom sužovaný Afganistan doslova odkázaný. Som preto presvedčený, že humanitárna pomoc je ukázkovým príkladom, ako operácie a misie medzinárodného krízového manažmentu priamo pomáhajú obyvateľom v krízových regiónoch. Pretože misie a operácie, v ktorých naši vojaci pôsobia, nie sú len o zabezpečení vojenskej pomoci, ale aj o tej humanitárnej,“ povedal minister obrany Peter Gajdoš. Ako uviedol riaditeľ správy Ústredia ekumenickej pastoračnej služby Milan Gajdoš, ktorý je dušou podobných humanitárnych projektov, ústredie takto organizovalo zaslanie humanitárnej pomoci pre deti do Afganistanu viackrát, podobne aj do Kosova či Bosny a Hercegoviny, kde tiež pôsobili alebo pôsobia naši vojaci.

Roman Benčík, riaditeľ VŠC Dukla Banská Bystrica. Hovorí aj o Dni otvorených dverí Dukly, kde mladým ľuďom prezentujú všetky športy, v ktorých pretekári Dukly súťažia. Spomenul spoluúčasť VŠC na organizácii Žiackej chodcekej ligy, v ktorej súťaží mládež z dvoch desiatok základných škôl, alebo aj Latku piatich miest, v rámci ktorej žiaci súťažia v skokanských disciplínach. Po novom sa to volá Jumperia,“ s úsmevom dodal riaditeľ VŠC. Ešte dodajme, že Dukla participovala na organizácii športových súťaží pre školopovinné deti už v prvom ročníku Dňa detí s armádou a aj v ostatnom období je jej stánok takmer samozrejmosťou i na podujatiach ako SIAF, kde si mladí môžu zastrieľať z laserových zbraní a kde rozdeľujú autogramy najlepším športovcom VŠC.

Treba však dodať aj to, že deťom sa stovky vojakov venujú aj vo svojom voľnom čase. V Obrane sme už spomínali napríklad Športovú akadémiu Mateja Tótha aj to, že podplukovník Miloslav Arnold, náčelník štábu Veliteľstva posádky Bratislava, trénuje už 13 rokov futbalovú prípravku a žiakov SDM Domino v hlavnom meste, že podplukovník Marian Batyka z generálneho štábu v Tvrdošovciach trénuje žiacke družstvo basketbalistiek, no je tu aj veľa ďalších. Slobodník Rudolf Rusnák z vrtuľníkového krídla Pre-

šov trénuje deväťročných chlapcov vo Futbalovej akadémii mladých talentov, podplukovník Michal Turčaník z AOS Liptovský Mikuláš priuča vo voľnom čase žiakov karate – a tak ďalej.

A ešte niečo. Tento rok má premiéru účasť vojakov v rámci mládežníckej Floorbal SK Ligy. Z celého Slovenska sa na nej zúčastňujú tri stovky tímov, z toho sú dve tretiny zo základných škôl a ostatní sú stredoškoláci. „Skutočnosť, že už na troch krajských turnajoch hrali medzi sebou svoje zápasy aj družstvá z ozbrojených síl, vnímam mimoriadne pozitívne, pretože vojaci sa pre mladých stávajú vzormi tak v nasadení, kondícii a samotnom zvládnutí hry, ako aj vo svojej disciplinovanosti, vystupovaní aj kamarátskom prístupe. Skrátka super...“ zhodnotil riaditeľ projektu Floorbal SK Liga Ľuboš Sarnovský. Dodajme, že floorbal hráva na Slovensku až 100 000 žiakov a že finále žiakov sa uskutoční v Košiciach 18. júna, pričom súčasne budú hrať finále aj najlepšie vojenské tímy. No spomeňme aj to, že spolupráca nášho rezortu s Floorbal SK Ligou odštartovala vlni 23. novembra exhibičným zápasom ženskej florbalovej reprezentácie s olympijskými legendami Dukly Banská Bystrica, s ktorými si zahral aj minister obrany Peter Gajdoš. Oba tímy do športovej haly VŠC Dukla prišlo podporiť 500 žiakov základných

České dětské skupiny

S inšpiratívnym príkladom, ako vojaci pomáhajú svojim zamestnancom pri starostlivosti o ich deti, sme sa zoznámili v rámci českého rezortu obrany.

V Českej republike úspešne fungujú detské skupiny Ministerstva obrany ČR a záujem o ne stále rastie. Ministerstvo ich zriaďuje na základe žiadosti veliteľa posádky alebo organizačného celku, ktorý ich bude prevádzkovať. Ide o aktivitu, ktorá sa postupne z pohľadu zamestnancov i zamestnávateľa stáva stále žiadanejšou.

Začali v Prahe

„Najskôr sme pripravili pilotný projekt, ktorý priblížil novú formu starostlivosti o deti predškolského veku. Rozbehli sme

ho v januári 2014 v Prahe,“ približuje plukovník gšt. Pavel Vobůrka, riaditeľ Agentúry profesijného rozvoja a podpory aktivít, ktorá je garantom zriaďovania a prevádzkovania spomínaných skupín. Po dvoch rokoch trvania pilotného projektu bola otvorená prvá detská skupina v máji 2016 v posádke Čáslav. Nasledovala Bechyně, Stará Boleslav, Praha-Vešelavín a Tábor. Ešte v priebehu tohto roka pribudne aj detská skupina v Hraniciach na Morave. V budúcom roku sa počíta aj so skupinami v Pardubicích, Strakoniciach a v poradi už treťou v posádke Praha.

Spomínaná služba má množstvo výhod pre zamestnancov rezortu obrany. Ženy môžu vďaka nej plánovať skorší návrat do práce po materskej dovolenke. Pomáha riešiť rodičom aj situácie, keď sa im nepodarí z nedostatku kapacít umiestniť dieťa do štátnej škôlky. „Naším cieľom je pomôcť zamestnancom rezortu čo najlepšie zladiť ich profesijný a súkromný život. A to sa nám podarilo. Vojak či vojačka takto nemusia voliť medzi kariérou a rodinou. A to je rozhodne dobrá správa,“ konštatuje plukovník Vobůrka.

Berú aj ročné deti

„Rozhodne však nejde len o stráženie detí. Detské skupiny fungujú ako bežné materské škôlky. Najväčší rozdiel je v tom, že prijímame deti už od dvoch

rokov a v dvoch skupinách dokonca od jedného roku veku dieťaťa. Ďalší rozdiel je v tom, že čas prevádzky je prispôsobený požiadavkám jednotlivých posádok. Napríklad v Prahe sú obe detské skupiny otvorené od 6:30 do 17. hodiny,“ hovorí kapitán Lukáš Sorád, náčelník skupiny starostlivosti o zamestnancov Agentúry profesijného rozvoja a podpory aktivít. Každá skupina má k dispozícii aj detské ihrisko.

Najviac skúseností a najsilnejšie skupiny sú v posádkach Praha a Čáslav. Všetky majú profesionálne vedenie a odborne dobre pripravených, ale najmä kreatívnych zamestnancov,“ spokojne konštatuje riaditeľka detskej skupiny v posádke Praha Klára Bielová.

škôl z okolia Banskej Bystrice a Žiliny a ministerstvo obrany má nad ligou patronát spoločne s ministerstvom školstva. „Šport patrí k vojenskému povolaniu a floorbal liga nám poskytuje jedinečnú príležitosť spojiť vojakov a študentov. Verím, že naši vojaci vzbudia u mládeže chuť bojovať a súťažiť a budú pre nich zároveň správnym vzorom tak, aby aj oni raz zatúžili byť súčasťou našich ozbrojených síl,“ avizoval vtedy minister obrany Peter Gajdoš.

Pozitívna stopa

„Vláda vytvorí podmienky na skvalitnenie prípravy obyvateľstva na obranu štátu vo výchovno-vzdelávacom procese a podporí zvyšovanie vlastenectva a branného povedomia občanov SR v duchu národných a vojenských tradícií,“ uvádza sa v programovom vyhlásení vlády – a z toho o. i. vychádzal podľa náčelníka odboru doplnovania a výberu personálu pplk. Radovana Pistu aj Personálny úrad OS SR, keď pred dvoma rokmi rozposlal na všetky školy leták, kde bola ponúknutá učiteľom desiatka edukatívnych oblastí. Od zdravotnej prípravy cez činnosť Vojenskej polície či čestnej stráže až po sebaobranu alebo informácie o službe v ozbrojených silách. „So vzdelávaním v brannej oblasti podľa mňa treba začať aspoň od starších žiakov, aby si

uvedomovali ťažisko súvislostí o obrane a bezpečnosti či o našich vojenských dejinách a vlastenectve,“ poznamenal pplk. Pista. Uviedol, že regrutačné skupiny mesačne navštevujú päť až desať škôl.

„Naposledy sme boli v máji v Komárne na podujatí Mladý záchránár a o dva týždne ideme na deň detí do Hurbanova a takto sme od začiatku roka absolvovali zo pätnásti verejných podujatí,“ dodala kapitánka Eva Svítková, náčelníčka nitrianskeho regrutačného strediska. „Stretávame sa aj so školákmi, niekedy nás pozývajú aj do škôlky.“ S najmenšími si farbila omaľovánky, skladajú papierové čiapky, vyrábajú vojenské pexeso, organizujú pre nich súťaže.

Hlavná psychologička Ozbrojených síl SR mjr. Oľga Jančová Koháryová našu júnovú tému otvorila a aj ju zavŕši: „Vojak vo vnímaní detí symbolizuje silu, bezpečie, obranu, príslušnosť k niečomu. Najmä chlapci toto povolanie vnímajú ako niečo špeciálne, výnimočné. Keď sa s nimi vojaci stretnú, keď si vojaci získajú ich dôveru, nech sa v budúcnosti venujú akejkolvek profesii, tá pozitívna stopa tam zostane navždy.“

Tému pripravili: Pavol Vítko, Jozef Žiak a Hana Kloboušická

Náš posledný bombardér

Bolo to prvé sériovo vyrábané bombardovacie lietadlo s prúdovým pohonom v ZSSR. Iljušin Il-28 tiež dlhé roky slúžil v československom letectve a stal sa posledným klasickým bombardérom v našej výzbroji. Po jeho vyradení ho nahradili viacúčelové stíhacie bombardéry.

Prvým prúdovým bombardérom na svete sa stal nemecký typ Arado Ar 234, ktorý bojovo nasadili ešte na konci druhej svetovej vojny. Po nej začali bombardovacie lietadlá s novým druhom pohonu vyvíjať aj v Sovietskom zväze. Ako prvý vznikol Iljušin Il-22, ktorý bol koncepcne veľmi podobný spomínanému nemeckému stroju. Mal však veľmi zlé výkony, najmä rýchlosť bola nedostatočná. Jeho vývoj sa tak skončil po postavení jediného prototypu.

Na prvý pohľad archaicky pôsobil Tupolev Tu-77, neskôr označený Tu-12. Ten vznikol z vrtuľového Tu-2, ktorý namiesto pôvodných motorov dostal prúdové. Postavili päť kusov, ktoré boli vhodné iba na výcvik.

Skutočným prvým prúdovým bombardérom v ZSSR sa tak stal až Iljušin Il-28, ktorého vývoj sa začal v roku 1947. O rok, 8. júla 1948, sa prvýkrát vzniesol do vzduchu. Mnohí svetoví výrobcovia v tom čase ešte stále experimentovali s umiestnením motorov a tvarmi svojich lietadiel. Sergej Iljušin však zvolil veľmi jednoduchú a účelnú konštrukciu. Hoci v tom čase bolo najnovším módnym trendom šípovité krídlo, nový stroj mal stále rovné krídlo. To bolo relatívne štíhle, ale veľmi pevné

a malo lepšie vlastnosti pri nižších rýchlostiach, kým šípovité krídlo bolo vhodné len pre vyššie rýchlosti. Na rozdiel od krídl boli chvostové plochy riešené ako šípovité. Dôvodom bolo, že negatívne javy, ktoré sa vyskytujú pri vysokých rýchlostiach (napríklad kmitanie nosných plôch) sa prejavujú najprv na chvoste. Šípovitým usporiadaním chvostových plôch konštruktéri tieto javy kompenzovali.

Trup mal kruhový prierez, ktorý bol ideálny pre pretlakovú kabínu. Zároveň bol veľmi kompaktný a každý kúsok vnútorného priestoru účelne využitý. V sklenom nose vpredu sedel bombometník, za ním mal kabínu pilot. Tretím členom posádky bol zadný strelec, ktorý sedel v samostatnej kabíne úplne na chvoste. Kým prví dvaja členovia posádky mali k dispozícii vystreľovacie sedadlá, strelec sa musel v prípade nebezpečenstva zachrániť staromódnym spôsobom a vyskočiť cez poklop na podlahe svojej kabíny.

V strednej časti trupu bola bombovnica pre 3 000 kg výzbroje. Okrem bežných bômb bol Il-28 schopný nosiť aj jadrové zbrane. Hlavnou výzbroj tvorili štyri kanóny kalibru 23 mm. Dva pevné v trupe mierili dopredu a ovládal ich pilot. Dva pohyblivé na chvoste ovládal strelec.

Lietadlo poháňali dva prúdové motory Klimov VK-1, ktoré boli vyvinuté z britských pohonných jednotiek Rolls-Royce Nene. Nohy hlavného podvozka sa nezaťahovali do krídla, ale do spodnej časti motorových gondol. Lietadlo tak stálo na zemi

pomerne vysoko, čo umožňovalo obsluhu dobrý prístup k bombovnici a uľahčovalo tak nakladanie výzbroje. Podvozok mal vďaka tomu tiež široký rozchod a stroj tak bol stabilnejší pri pristávaní.

Pri skúškach vyjadrili s novým typom spokojnosť posádky aj pozemná obsluha. Stalin preto v máji 1949 nariadil sériovú výrobu s tým, že na ďalší rok sa má na prvomájovej prehliadke v Moskve objaviť formácia 25 strojov Il-28. Bol to šibeničný termín, výrobca ho však dokázal splniť. Od roku 1950 tak stroj zavádzali do výzbroje taktických bombardovacích jednotiek sovietskeho letectva a postupne ďalších štátov Varšavskej zmluvy. V roku 1955 sa objavil aj v Československu.

Na československom nebi

Bol skutočne najvyšší čas. Naše bombardovacie jednotky totiž pred príchodom Il-28 stále používali typ Aero C-3, čo bol pôvodne nemecký typ Siebel Si 204. Bolo to vrtuľové lietadlo, navyše primárne určené ako cvičné a transportné a v týchto úlohách sa väčšinou používalo aj v československom letectve. Jeho zaradenie do výzbroje ako bombardéra bolo núdzovým riešením, ktoré však trvalo celé roky. Príchod Il-28 tak predstavoval skok o niekoľko úrovní vyššie.

Službu Il-28 v Československu sprevádzalo v minulosti mnoho mýtov. V staršej literatúre sa uvádza, že ich u nás lietalo až 150 a typ sa tu vyrábala aj v licencií. Ani jedno, ani druhé nie je pravda. Lietadlo k nám dodávali priamo zo ZSSR a v podstatne

Iljušin Il-28

Dĺžka: 17,65 m
 Rozpätie: 21,45 m
 Hmotnosť prázdneho lietadla: 12 900 kg
 Max. vzletová hmotnosť: 21 200 kg
 Posádka: 3
 Max. rýchlosť: 900 km/h
 Cestovná rýchlosť: 770 km/h
 Dolet: 2 180 km
 Dostup: 12 300 m
 Výzbroj: 4 kanóny kalibru 23 mm,
 3 000 kg bômb

menších počtoch. Dokopy prišlo 77 kusov v troch rôznych verziách.

Najpočetnejšia bola, pravdaže, základná bombardovacia verzia. Tých do Československa dodali 58. Mali tvoriť výzbroj troch bombardovacích plukov, na to ich však bolo príliš málo. Jeden pluk mal totiž tabuľkový stav 35 strojov a tento počet sa nikdy nepodarilo naplniť. V ZSSR sa totiž výroba typu medzitým skončila a u nás sa nikdy nezaviedla. Už tri roky po príchode prvých kusov, v roku 1958, sa preto rozhodlo o postupnom zrušení bombardovacieho letectva. Jeden z plukov bol zrušený ihneď, druhý v roku 1960. Posledný pluk vydržal do roku 1965, keď bombardovacie letectvo u nás zaniklo definitívne. Rok predtým sa začali do výzbroje zavádzať nadzvukové stíhacie bombardéry Suchoj Su-7, ktoré prevzali úlohy taktických úderov na pozemné ciele.

Ďalšie verzie

Koniec bombardovacích Il-28 u nás však neznamenal koniec typu ako takého. Do Československa totiž dodali aj deväť kusov

cvičnej verzie Il-28U a desať prieskumných Il-28R. Cvičné stroje mali namiesto kabíny bombometníka v prednej časti trupu upravenú druhú pilotnú kabínu. Prieskumné sa líšili prídavnými nádržami na koncoch krídel a v bombovníci mali namiesto výzbroje umiestnené kamery. Z vyradených bombardovacích strojov vznikla v Československu ešte jedna verzia. Spolu štrnásť kusov upravili na rádioelektronický boj. Boli vybavené prostriedkami na detekciu protivníkových radarov protivzdušnej obrany a ich rušenie. Tieto verzie spolu s prieskumnými slúžili v československom letectve až do roku 1973. Z celkovo 77 dodaných kusov sa desať stratilo pri haváriách.

Lietá dodnes

Zaujímavosťou je, že hoci stroje mohli nosiť 3 000 kg bômb, u nás nikdy nenosili viac ako 1 000 kg. Vyšší náklad totiž výrazne obmedzoval dolet a ďalšie výkony.

Z ďalších štátov Varšavskej zmluvy bolo najväčším používateľom Poľsko so 104 dodanými kusmi. Jeden stroj z tohto počtu dostali od nás ako náhradu za lietad-

lo zničené pri zrážke s československou stíhačkou MiG-19 pri spoločnom cvičení. V menších počtoch používali Il-28 aj Bulharsko, Maďarsko, Rumunsko a východné Nemecko.

V Sovietskom zväze vyradili posledné kusy v 80. rokoch minulého storočia. Spolu ich vyrobili päť- až šesťtisíc. Významná časť z tohto počtu vznikla v Číne, kde sa vyrábal pod označením Harbin H-5.

Bombardovacie Iljušiny používalo 25 krajín, bojovo ich nasadili Sýria a Egypt vo vojnách s Izraelom, pre ktorý boli Il-28 prioritným cieľom. Väčšinu zničili na zemi skôr, ako mohli zaútočiť na izraelské mestá. Nigéria ich použila v boji proti povstalcovi z Biafry. Ďalšími používateľmi boli napríklad Alžírsko, Vietnam či Indonézia. Dokonca aj Fínsko malo vo výzbroji štyri kusy, ktoré slúžili na ťahanie cvičných terčov. V Albánsku a v Afganistane lietali až do začiatku 90. rokov minulého storočia, v Číne ich vyradili dokonca až po roku 2000. Jedna krajina sveta ich však používa dodnes a tou je Severná Kórea.

Text: Miroslav Barič

F-35 bez Turecka?

Turecký prezident Recep Tayyip Erdogan vyhlásil, že projekt bojového stíhacieho lietadla F-35 je bez Turecka odsúdený na zánik. Erdogan dodal, že k Ankare sa pri projekte pristupuje neférov. Turecko plánuje kúpiť ruské raketové systémy protivzdušnej obrany S-400, čo vyvoláva napätie v jeho vzťahoch so Spojenými štátmi. Washington upozornil, že tieto ruské systémy oslabia bezpečnosť stíhačiek F-35 vyrábaných spoločnosťou Lockheed Martin so sídlom v USA. Ankara je pritom potenciálnym nákupcom stíhačiek F-35 a takisto partnerom v ich výrobe. Erdogan v príhovore na trhu obranného priemyslu povedal, že tí, čo sa pokúšajú Turecko vylúčiť z projektu stíhačiek F-35, si to dobre nepremysleli a dodal, že Ankara urýchlene podniká kroky smerujúce k vývoju vlastných systémov vzdušnej obrany.

Text a foto: TASR

Ruský zbeh v Nórsku

Námorní experti v Nórsku sa domnievajú, že v nórskejších vodách sa objavila veľryba, ktorú zrejme školoilo ruské námorníctvo v rámci programu na využívanie vodných cicavcov ako špeciálnej vojenskej sily. Rybári loviaci vo vodách v blízkosti nórskej rybárskej dediny Inga informovali o bieluhe, ktorá mala na sebe zvláštny postroj a plávala v tesnej blízkosti rybárskych lodí. Vo vnútri postroja, ktorý z veľryby sňali, sa našiel nápis „Zariadenie Petrohradu“. Podivné správanie sa veľryby, ktorá aktívne vyhľadávala lode a snažila sa ťahať popruhy a laná na ich bokoch, ako aj skutočnosť, že mala na sebe tesný postroj, ktorý sa zdal byť prispôsobený pre kameru alebo zbraň, vyvolali u nórskejších odborníkov domnienku, že zviera prešlo v susednom Rusku špeciálnym výcvikom. V 80. rokoch v Sovietskom zväze existoval program na výcvik delfínov pre vojenské účely, pričom sa využívalo ich ostré videnie, schopnosť nenápadnej plavby a dobrá pamäť. Program sa uzavrel v 90. rokoch, no ruské vojenské námorníctvo ho medzičasom obnovilo.

Prichádza S-500

Výskum a vývoj ruského systému protivzdušnej obrany S-500 je v záverečnej fáze. Oznámil to minister priemyslu a obchodu Denis Manturov: „Hovorím o ukončení výskumu a vývoja a nasledujúcom začiatku sériovej výroby. Práca na výskume a vývoji sa už chýli ku koncu.“ Ruský minister obrany Sergej Šojgu ešte skôr uviedol, že systém S-500 začnú dostávať ozbrojené sily už v roku 2020. Operátorov tohto systému školia od roku 2017 na Vojenskej akadémii vzdušno-kozmickej obrany maršala Sovietskeho zväzu G. K. Žukova v meste Tver.

Irán predstavil novú ponorku

Iránsky prezident Hasan Rúhání slávnostne uviedol do služby novú ponorku triedy Fátih domácej výroby, ktorá je vyzbrojená strelami s plochou dráhou letu. Ponorka má hmotnosť 600 ton a podľa miestnych médií disponuje najmodernejšou výzbrojou vrátane torpéd, námorných mín a striel typu zem-zem s doletom približne 2 000 kilometrov, ktoré môžu byť odpálené spod hladiny. Podľa tlačovej agentúry AP sú tieto strely schopné zasiahnuť Izrael i americké základne v regióne. Irán vyvíja obranný arzenál od roku 1992. Vyrába ľahké i ťažké zbrane od mínometov a torpéd po tanky a ponorky.

Rusko dodalo Číne Su-35

Rusko zavŕšilo dodávky stíhačiek typu Su-35 Číne, ktorá sa tak stala prvým zahraničným nákupcom nového ruského stíhacieho lietadla. Zmluva v hodnote približne 2,5 miliardy dolárov na dodávku 24 kusov týchto stíhačiek do Číny, podpísaná v roku 2015, stanovuje aj dodávky pozemných zariadení a rezervných motorov. Druhým zahraničným kupcom Su-35 bude Indonézia. Začiatkom roka 2018 Rusko podpísalo s Indonéziou zmluvu o dodávke 11 týchto stíhačiek, pričom prvé dodá ešte tento rok. Su-35S, nadzvuková, viacúčelová stíhačka generácie 4 ++, uskutočnila svoj debutový let 19. februára 2008. Je derivátom lietadla Su-27, váži 19 ton, praktický dostup má 20 000 metrov, môže vyvinúť maximálnu rýchlosť 2 500 kilometrov za hodinu a je určená pre jedného pilota. Výzbroj predstavuje 30 mm kanón, môže niesť až osem ton rakiet a bômb rôznych typov. Su-35S majú ruské ozbrojené sily v prevádzke od roku 2015.

Boženy na Srí Lanke

Kcelkovo 20 kusom odminovacích strojov Božena, ktoré krupinská spoločnosť Way Industries dodala na Srí Lanku v rokoch 2003 – 2010, by mal ešte tento rok pribudnúť ďalší. Firma tak chce aj naďalej podporovať bezpečnosť a mierotvorný proces v ázijskej krajine, ktorá bola roky zmietaná občianskou vojnou. Slovenské odminovače pomohli vyčistiť zamínované oblasti pre výstavbu ciest a infraštruktúry, poľnohospodárske plochy a obydľia civilných obyvateľov. Boženy nasadila srílanská armáda najmä na severe ostrova, ktorý najviac ohrozovali útoky Tamilských tigrov. Odmínovacie práce sa uskutočňovali najmä v provinciách Batticaloa, Kilinochi, Mullaitivu, Mallav a Vavuniya. Okrem priamych dodávok technológií zabezpečujú krupinskí strojárni pre miestne ozbrojené zložky aj prísun náhradných dielcov a servisné aktivity. Doteraz spoločnosť expedovala viac ako 200 odminovačov Božena do 30 krajín sveta.

Kamikadze dron od Kalašnikova

Koncern Kalašnikov vyvinul v spolupráci s ruským výrobcom leteckej techniky Zala Aero Group vojenský bezpilotný lietajúci prostriedok nesúci výbušnú nálož s hmotnosťou 3 kg. Je navrhnutý tak, aby narazil do pozemného cieľa, určeného pomocou súboru súradníc alebo obrázka. Dron s pevnými krídlami KUB-UAV má schopnosť utajeného štartu a veľmi tichú prevádzku. Môže letieť až 30 minút pri rýchlosti 80 až 130 km/h. Má rozmery 121 × 95 × 16,5 cm. Podľa výrobcu si dokáže poradiť s akýmkoľvek cieľom bez ohľadu na terén. Ide o veľmi presnú a efektívnu zbraň, ktorej súčasné tradičné systémy protivzdušnej obrany dokážu čeliť len ťažko.

Deti kapitána Karella

Rodič piatich detí vlani zachránil život chlapcovi, pod ktorým sa prelomil ľad. Titul Otec roka však nezískal len za to.

Kapitán Miloš Karell, náčelník finančnej služby trenčianskej brigády bojového zabezpečenia sa 5. marca minulého roka okolo šestnástej hodiny popoludní vracal domov do Novej Dubnice po hrádzi popri rieke Váh. V rámci tréningu takto beháva niekoľkokrát do týždňa. Vtedy sa mu však zhruba 11-kilometrová trasa mánila a rozhodol sa bežať opačným smerom ku stavidlám na rieke, ktorá sa tam rozdeľuje na staré koryto a Vážsky kanál. Bol asi dvesto metrov od cestného mosta neďaleko Zátoky pokoja.

Nadbehol si

„Už som sa v duchu rozhodoval, že hádam aj stačilo a vyberiem sa opačným smerom domov, keď som začul volanie o pomoc. Spočiatku som mu nevenoval veľkú pozornosť. Okolo kríkov pri Váhu sa však zhromaždili ľudia. Rýchlo som zbehol z hrádz. Všetci ukazovali smerom na riek. Uvidel som asi dvadsaťpäť metrov od brehu chlapca v ľade. Držal sa na ňom predlaktami. Je to asi najširšie miesto na Váhu v Trenčíne. Ľad mi pod nohami praskal. Ľahol som si na brucho

a pomaly som sa plazil. Rozmýšľal som, ako chlapca vytiahnuť. Jeden pán mi hodil konár. Bol dosť dlhý. Doplazil som sa bližšie k chlapcovi, ktorý bol viditeľne v šoku, podchladený a neustále kričal. Hrubšiu časť konára som mu dal do ruky. Keď sa chytil, tak som trhol konárom a ťahal som ho z vody. Dúfal som, že sa pod ním nebudie ľad ďalej lámať. Vydržal. Pomaly som chlapca vytiahol až k brehu. Tam už čakali policajti, hasiči a zdravotnícki záchranári,“ opisuje otec piatich detí kapitán Karell kritických päť až šesť minút.

Hovorí, že keď sa plazil po chlapca, preblesklo mu hlavou, že ho musí dostať čím skôr z ľadovej vody. Ako bývalý člen Vodnej záchranej služby Slovenského Červeného kríža si veril. V minulosti sa zúčastnil na pretekoch vo vodnom slalome v Liptovskom Mikuláši. Ako otužiliec vie, ako sa správať v chladnej vode. Báľ sa však o 11-ročného Alexeja. „Hrozil som sa predstavy, že by sa mi chlapec pred očami ponoril pod ľad,“ spomína kapitán Karell.

Aj pre tento svoj čin bol nominovaný do ankety časopisu Slovenka Otec roka 2018. Anketu nakoniec vyhral ako vôbec

prvý profesionálny vojak. „Práve jeho reakcia bola kľúčová pre záchranu chlapca,“ konštatovali privolaní záchranári. Rodičia zachráneného chlapca sa stretli osobne so záchrancom a jeho rodinou a vyslovili mu úprimné poďakovanie za záchranu života ich syna. Kapitána Karella prijal primátor Novej Dubnice. Odovzdal mu striebornú pamätnú plaketu mesta, čestné uznanie. Primátor Trenčína mu udelil ďakovný list za prejav ľudskosti a záchranu života. V apríli 2018 minister obrany Peter Gajdoš a vtedajší náčelník Generálneho štábu Ozbrojených síl SR generál Milan Maxim ocenili kapitána Karella čestným odznakom ozbrojených síl 2. stupňa (strieborným) za záslužný čin – záchranu ľudského života.

Číslo nepustia

Miloš Karell sa po absolvovaní trenčianskeho gymnázia Ľudovíta Štúra rozhodoval, čo ďalej. Lákalo ho ísť buď k polícii, alebo do armády. Aj jeho brat pracoval v policajnom zbore. Jeho kroky nakoniec predsa len smerovali do Liptova, do Vojenskej akadémie. „Rozhodol som sa pre štúdium ekonomiky armády. Aj preto, lebo vždy som sa kamarátil s číslami. Matematika bola mojim obľúbeným predmetom. Ani dnes neľutujem, že som si vybral práve tento smer, číslo špecializácie 950,“ spomína.

Hovorí sa: Čísla nepustia. Aj vo svojom osobnom a profesijnom živote má kapitán Karell preto rád všetko presne pomenované, spočítané. Jeho prvým pôsobiskom po vojenskej škole bol spojovací prápor v Ružomberku. „Dostal som jednu drevenú stoličku, drevený stôl, kde ešte bolo vyryté: Civil Poprad 19. Pomáhal som budovať novovzniknutý útvar. O rok neskôr som sa dostal do Trenčína, na vtedajšie veliteľstvo logistiky. Nasledovalo veliteľstvo síl výcviku a podpory, potom veliteľstvo pozemných síl. Dnes som v trenčianskej brigáde bojového zabezpečenia. Každé z pracovísk ma formovalo, každé bolo iné. Jedno podriadené, iné na operačnom stupni. Bol som v pozíciách kontrolovaného i kontrolóra. Viem sa vcítiť do pocitov oboch,“ sumarizuje svoju doterajšiu vojenskú kariéru.

Človek nachádza zmysel života nielen v práci, ale aj v rodinnom živote. Kapitán Karell hovorí, že spoločne s manželkou boli od začiatku otvorení pre veľkú rodinu. „Dnes máme päť detí. Každé je iné, svojrázna osobnosť. Najstarší Martin má 14 rokov, Adrián, ktorý je autista, 11, Juraj 9 rokov, Petra 5 rokov, Viktor 3 roky. Sú naše, je to dar, neľutujeme.“

Boh, rodina, práca

Miloš priznáva, že nie je vždy jednoduché zladiť vojenskú profesionálnu kariéru a starostlivosť o päť detí. Podľa neho treba nájsť zlatú strednú cestu. „Deti vedia, že mám náročnú profesiu. V práci končím vtedy, keď mám všetko urobené. Preto niekedy prídem domov neskôr. K tomu treba pripočítať služobné cesty, cvičenia. S manželkou sme si podelili úlohy. Usilujem sa rodine svoju neprítomnosť vynahradiť v iných chvíľach. Tráviť s ňou každú voľnú hodinu. Pamätám si na svoje vlastné detstvo a viem, že mi viac ako darčeky utkveli v pamäti chvíle, ktoré som strávil s rodičmi, spoločné výlety, dovolenky. Preto chcem, aby aj moje deti mali také pekné spomienky. Keď sa narodil Adrián a zistilo sa, že je autista, tak aj nám ako každému rodičovi v mysli preblesklo, prečo práve mne? Berieme to tak, že to dieťa je inak obdarené. Usilujeme sa ho začleňovať do kolektívu. Pomáha aj to, že sme veriaci. Naše deti vedia, že Adrián je iný, ale naučili sa s ním žiť a majú ho rady, takého, aký je. Dávame s manželkou Boha na prvé miesto a potom už ide všetko ľahšie. Celkom prirodzene je teda poradie: Boh, rodina, práca. Veľmi mi pomohlo kamarátstvo s vojenským duchovným plukovníkom Stanislavom Lipkom, ktorý je dnes biskupský vikár OS SR, a s vojenským dekanom pozemných síl podplukovníkom Jurajom Sitašom.“

A ako vyzerá taký obyčajný deň kapitána Miloša Karella? „Bývam v rodinnom dome v Novej Dubnici. Deň sa vlastne začína už večer predtým. Pri piatich deťoch treba všetko pripraviť, naplánovať.

Bol som v správnom čase na správnom mieste, išlo o život dieťaťa.

Hneď som si spomenul na svoju rodinu, na deti, na to, že tam mohlo byť ktorékoľvek z nich...

kpt. Miloš Karell

Nachystať im raňajky, desiaty, oblečenie. Začíname s tým večer o ôsmej. Ráno odchádzam prvý do práce, všetko zostáva na manželke, za čo jej naozaj ďakujem a klobúk dole. Našťastie deti navštevujú školy a škôlky v Novej Dubnici, tak ich netreba nikam voziť. Z práce sa usilujem čím skôr presunúť domov. Behom alebo na bicykli. V minulosti som robil amatérsky triatlon. Tieto aktivity sú pre mňa psychohygienou. Do práce behávam 3 – 4 ráz do týždňa. Niekedy sa mi to zdá málo, tak si ešte trochu nadbehnem. Človek je potom plný energie. Prípadne, ešte ráno o šiestej, keď bola zima, som sa otužoval dva razy do týždňa vo Váhu. Patrím medzi Trenčianske tulene.“

Aj štvornohé záľuby

Kapitán Karell nechce, aby jeho záľuby boli na úkor rodiny. Do Trenčína napríklad deti idú na kolieskových korčuľach a on beží s nimi. Rodina má aj reálne koníčky. Spoločne s manželkou Barborkou, ktorá má zdravotnícko-pedagogické vzdelanie, čo je aj podmienkou na výkon hipoterapie a od detstva je vášnivou koniarkou, založili v roku 2016 občianske združenie OZ Hipoško, ktorého cieľom je pomoc fyzicky a psychicky hendikepovaným deťom. Pani Karellová sa ako certifikovaná hipoterapeutka venuje hendikepovaným deťom. Pôsobí ako garant a hlavná hipoterapeutka a kapitán Karell ako jej asistent.

„Do spomínanej aktivity zapájame aj naše deti. Aby videli, že aj takéto deti sú medzi nami a potrebujú pomoc. Spájame sa aj s ich rodičmi. Všade sú problémy. V každej rodine, profesii, ale nenechal by som. Každá chvíľa bola užitočná, človek sa z nej poučil a posunul ďalej. Záchrana života chlapca spred roka na Váhu v Trenčíne? Keď si dnes znova premietnem tie udalosti, znova by som išiel do toho bez zaváhania. Bol som vtedy v správnom čase na správnom mieste, išlo o život dieťaťa. Hneď som si spomenul na svoju rodinu, deti, že tam mohlo byť ktorékoľvek z nich. Je to príjemný pocit, že chlapec žije,“ hovorí Otec roka 2018 kapitán Miloš Karell.

Veliteľka trenčianskej brigády bojového zabezpečenia plukovníčka Zuzana Kraushuberová na jeho adresu konštatuje: „Človek vám môže povedať miliardy pekných slov, ale vždy sa pozrite na jeho správanie. Budete mať všetky odpovede.“ Táto myšlienka Audrey Hepburnovej vystihuje môjho kolegu kapitána Karella. Aby život mal zmysel, treba nežiť len pre seba. A jeho život je charakteristický práve konaním. V prospech okolia, kolektívu, rodiny, aj tých, ktorí život nemali vždy ľahký.“

Text: Jozef Žiak
Foto: archív M. K.

Záložníci na Lešti

V priestoroch Centra výcviku Lešť vyvrcholil v apríli prvý tohtoročný výcvik vojakov zaradených do aktívnych záloh.

Do kasární 21. zmiešaného mechanizovaného práporu v Trebišove nastúpilo desať mužov a štyri ženy. Na Lešti absolvovali výcvik mechanizovaných odborností s dôrazom na taktickú prípravu. Veliteľ druhej mechanizovanej rotý kapitán Tomáš Korobanič, ktorý viedol výcvik, bol príjemne prekvapený z ich prístupu: „Zišli sa tu prakticky z celého Slovenska, no napriek tomu vytvorili dobrú partiu. Sú medzi nimi bývalí profesionálni vojaci, časť má za sebou základnú vojenskú službu, ženy zasa dobrovoľnú vojenskú prípravu. Jeden je pripravovaný na pozíciu veliteľa roty, ďalší veliteľa čaty, ostatní na pozície vodiča, strelca operátora, guľometníka, strelca, teda prakticky celej osádky BVP-1.“

Záložníci na Lešti absolvovali výcvik základných bojových zručností bez bojovej techniky, ukončený preskúšaním, športový deň a výcvik družstva s bojovou technikou. V rámci vojenskej topografie si precvičili čítanie máp, určovanie vzdialeností a polohy, orientáciu a pochod v teréne podľa mapy a azimutu. Zo ženijnjej prípravy si osvojili maskovanie jednotlivca a jeho výzbroje.

Nechýbali ani streľby z ručných zbraní, z pištole, samopalu, guľometu a odstrelovacej pušky. Najlepšiu mušku mal guľomet-

ník vojak Peter Gaštan. Rodák z Pezinka naposledy strieľal počas základnej vojenskej služby pred 16 rokmi, keď slúžil v Kórnárne. „Armáda ma stále láka, ale nie natoľko, aby som sa stal profesionálnym vojakom. Takéto cvičenie raz do roka je ideálne. Rád som vymenil kanceláriu za výcvikový priestor,“ hovorí 36-ročný projektový manažér. Teší ho, ako sa obmenil a zlepšil výstroj vojaka. Pochvaľoval si nielen poľný odev či modulárny systém, ale aj vzťahy medzi vojakmi a dôstojníkmi.

Medzi ženami mala najlepšiu mušku vojačka Katarína Pazderáková. Veľmi dobré výsledky dosahovala v rámci celého výcviku na Lešti vojačka Andrea Pavuková. Banková úradníčka od Prešova bola minulý rok na dobrovoľnej vojenskej službe. Zaujala ju, a preto je v tomto roku na výcviku aktívnych záložníkov.

Kapitán Stanislav Štefanko, ktorý je pripravovaný na pozíciu veliteľa roty, pôsobil v rôznych pozíciách v rezorte vnútra, preto si pozorne všimával prácu veliteľov trebišovského práporu. Poručík Stanislav Dodek je predurčený na veliteľa čaty. Veľa času spoločne strávili pri plánovaní úloh, ktoré čata plnila na Lešti.

Okrem trebišovského zmiešaného mechanizovaného práporu v tomto roku budú cvičenia vojakov zaradených v aktívnych zálohách aj v rožňavskom prápore radiačnej, chemickej a biologickej ochrany, v seredskom ženijnom prápore a vo Vojenskej polícii vo Vlkanovej – Hronseku.

Text a foto: Jozef Žiak

Vojenská symbolika

2. mechanizovaná brigáda Prešov

2. mechanizovaná brigáda (2. mb) Prešov je súčasťou Pozemných síl Ozbrojených síl SR a patrí medzi ich rozhodujúce zväzky. Má nesmierne bohatú históriu, ktorá siaha až do povojnového obdobia roku 1945. Jej predchod-

covia prešli dlhú a zložitú cestu plnenia úloh. Od apríla 2000 vznikla po reorganizácii Armády SR 1. mb Prešov, reorganizovala sa na mb Prešov a vzápätí na 2. mb Prešov.

2. mb Prešov po celý čas jej existencie dosahuje výborné výsledky v bojovej príprave, v zabezpečovaní výcviku podriadených útvarov a jednotiek, ako aj v operáciách medzinárodného krízového manažmentu. Zodpovedne plnila úlohy pri odstraňovaní živelných pohrôm a katastrof vo východoslovenskom regióne.

Rozkazom ministra obrany SR z 15. decembra 2000 bol 2. mechanizovanej brigáde zapožičaný čestný názov MECHANIZOVANÁ BRIGÁDA GENERÁLA RUDOLFA VIESTA. Potom dňa 28. apríla 2014 prezident Slovenskej republiky zapožičal 2. mb Prešov historický názov PREŠOVSKÁ MECHANIZOVANÁ BRIGÁDA.

V roku 2010 prezident SR svojím rozkazom č. 1/2010 zo 16. apríla 2010 zapožičal 2. mb Prešov bojovú zástavu za výborné výsledky v bojovej príprave, za kvalitné zabezpečovanie intenzívneho výcviku priamo podriadených útvarov a jednotiek, za vzornú pomoc pri odstraňovaní živelných pohrôm a katastrof vo východoslovenskom regióne, ako aj za výborné plnenie úloh v operáciách medzinárodného krízového manažmentu.

Text: Dr. Imrich Purdek, PhD.

Vojenský historický ústav

Exoskeleton 2019

V dňoch 15. až 17. apríla 2019 sa v priestoroch M-šport centra na trenčianskom ostrove uskutočnilo štvrté pracovné stretnutie vývojárov exoskeletonov z krajín NATO. Podľa náčelníka oddelenia štandardizácie Medzinárodného centra výnimočnosti pre oblasť EOD v Trenčíne podplukovníka Milana Jankuru sa história podujatí začala písať v roku 2017. Vtedy sa trenčianske Centrum výnimočnosti pre oblasť EOD (NATO EOD COE) zhostilo úlohy projektového manažéra celého technologického projektu Využitie exoskeletonu pri vedení bojovej činnosti.

„Na vývoji projektu sa podieľa aj Komunikačná a informačná agentúra NATO (NCIA) so sídlom v Bruseli. Celý projekt je financovaný z prostriedkov NATO v rámci Programu boja proti terorizmu (NATO DAT POW). Prvý ročník sa uskutočnil v roku 2017 v Trenčíne, pokračovali podujatia v Belgicku a minulý rok v Prahe,“ vysvetľuje podplukovník Jankura.

V Trenčíne zúčastnené spoločnosti okrem iného predstavili a testovali dostupné technológie využitia exoskeletonu – špeciálnej konštrukcie, ktorá aj využitím hydrauliky pomáha používateľovi vykonávať činnosť, ktorá by za normálnych okolností bola pre neho príliš namáhavá až nemožná. Dnešný vojak často nesie aj vyše päťdesiat kilogramov výstroja a výzbroje. Preto sa hľadajú spôsoby, ako túto záťaž znížiť. Aj posilnením tela vojaka exoskeletonom. Zvlášť potrebné je to aj v prípade špecialistov EOD, ktorí plnia úlohy v špeciálnych oblekoch vážiach aj viac ako 50 kilogramov.

Základná funkcia exoskeletonu vychádza z presného kopírovania pohybov ľudských končatín a svalov a prenosu záťaže mimo pohybovú sústavu tela. Exoskeleton sa v súčasnosti využíva v zdravotníctve, v automobilovom priemysle, pri zdvíhaní ťažkých bremien a na nie poslednom mieste aj pri zvyšovaní fyzického výkonu vojaka v ozbrojených konfliktoch.

Vedúci projektu v Centre výnimočnosti pre oblasť EOD poľský podplukovník Ryszard Wacławik zdôrazňuje, že jeho cieľom je formulácia minimálnych vojenských požiadaviek v danej oblasti, tvorba konceptu nasadenia exoskeletonu do vojenských operácií NATO, ako aj stimulovanie vývoja a adaptácie týchto technológií pre potreby EOD operátorov v rámci Aliancie.

Skončenie a vyhodnotenie projektu je naplánované do konca tohto roka. Záverečné pracovné stretnutie sa uskutoční v septembri v Trenčíne.

Text a foto: Jozef Žiak

- Slovenskí vojaci by mali naďalej plniť úlohy v rámci tzv. Posilnenej predsunutej prítomnosti NATO v Pobaltí. Návrh na pokračovanie slovenského príspevku v počte do 152 príslušníkov Ozbrojených síl SR schválila Bezpečnostná rada a vláda SR. Slovenskí vojaci v súčasnosti pôsobia v rámci bojovej skupiny pod velením Kanady vo výcvikovom priestore Adaži v Lotyšsku. Ide pritom o príslušníkov mechanizovanej rotý, prvku velenia a riadenia, podporného prvku v podobe čaty opráv a prevádzky a súčasťou bude aj tím Vojenskej polície.

- Českí a slovenskí vojenský policajti sa zapojili do súčinnosťného cvičenia Ochrana 2019. Nad akciou, ktorá sa konala v Ústeckom kraji, prevzalo záštitu Veliteľstvo ochranných služieb Vojenskej polície Praha. Počas piatich náročných dní sa oboznámili s činnosťou útvaru a úlohami českého oddelenia sprievodcov, medzinárodnou, európskou i štátnou legislatívou týkajúcou sa zaisťovania bezpečnosti osôb. Spoznali techniku, výstroj, výzbroj a špeciálne technické prostriedky, používané na zaistenie bezpečnosti osôb v Českej republike. S českými kolegami precvičovali taktiku ochrany chránenej osoby v peších formáciách, zameriavali sa tiež na zdokonaľovanie ovládania vozidiel v krízových podmienkach s chránenou osobou pri napadnutí.

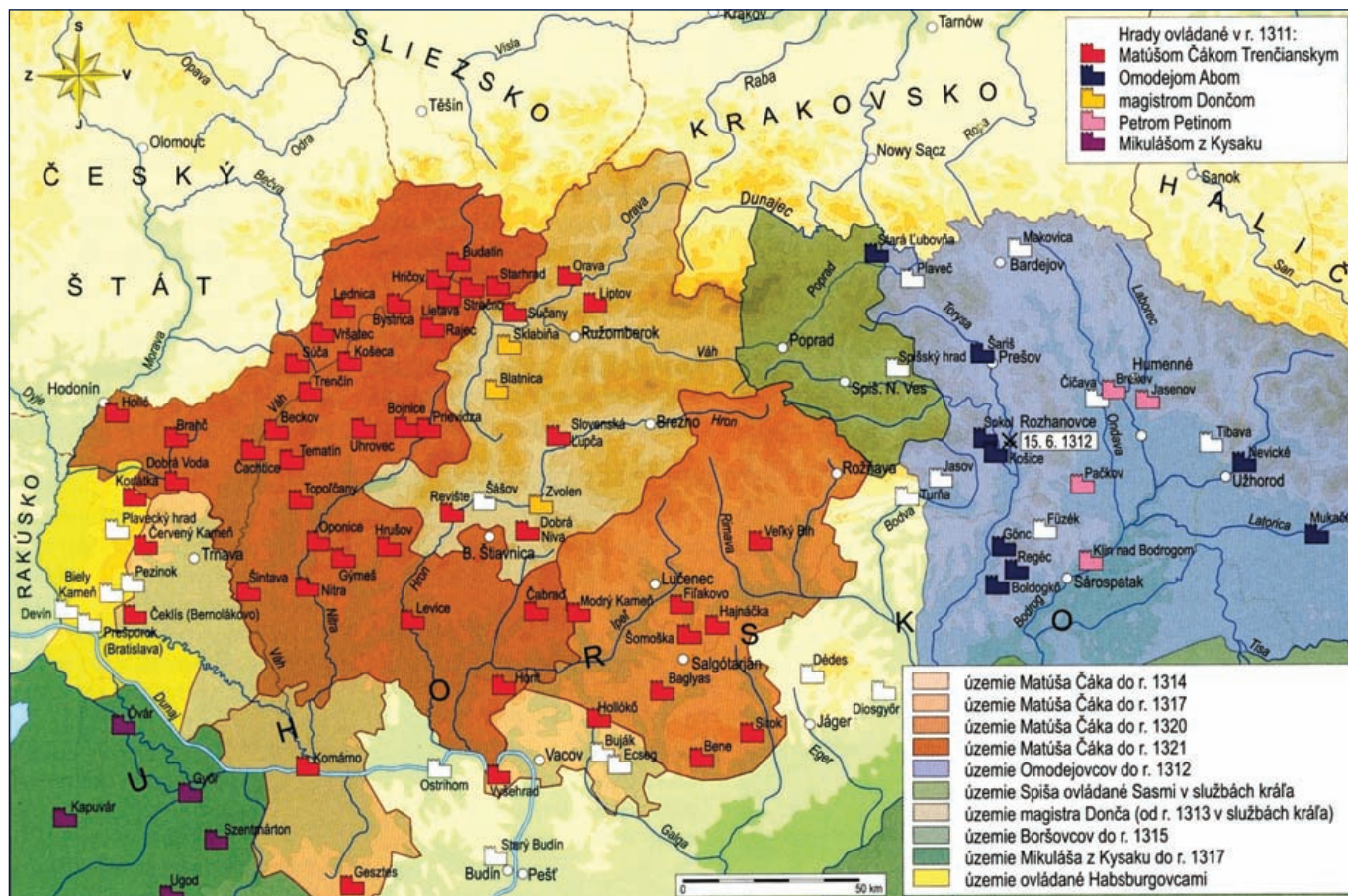
- V Základni výcviku a mobilizačného dopĺňovania Martin sa 26. apríla uskutočnil slávnostný nástup pri príležitosti privítania príslušníkov Ozbrojených síl Slovenskej republiky vracajúcich sa z operácie EUFOR-ALTHEA v Bosne a Hercegovine. Zúčastnili sa na ňom náčelník Generálneho štábu OS SR genpor. Daniel Zmeko, zástupca veliteľa Strategického centra krízového manažmentu GŠ OS SR plk. Marián Kurilla, veliteľ 1. mechanizovanej brigády PS OS SR plk. Ivan Balog a ďalší hostia. Vojaci, ktorí sa vrátili z operácie, prevzali Pamätné kríže za účasť vo vojenskej operácii a Pamätné kríže vojnových veteránov.

- Príslušníci raketometného oddielu Rožňava absolvovali účelový kurz zdolávania prekážok lezeckými technikami a základný kurz ovládania primárnej a sekundárnej zbrane Survival II v Centre výcviku Lešť pod vedením určeného telovýchovného funkcionára raketometného oddielu poručíka Martina Kožiaka.

- V priestore Centra výcviku Lešť plnil samohybný delostrelecký oddiel individuálne palebné úlohy odborností G-20 a praktický výcvik pozorovateľov palebnej podpory 2. mechanizovanej brigády. Michalovskí delostrelci z húfnic HD-30 vypálili 50 rán a všetkých desať palebných úloh splnili. Výcvik sa skončil 26. apríla generálnym nácvikom vypálenia čestných sálv pri príležitosti stého výročia úmrtia generála Milana Rastislava Štefánika.

- Začiatkom apríla sa v Rumunsku uskutočnilo medzinárodné cvičenie zdravotníckych jednotiek a spôsobilostí NATO Joint Multi Level s názvom Vigorous Warrior '19. Zúčastnili sa na ňom sily z 39 krajín NATO a partnerov. Hlavným miestom cvičenia bol výcvikový priestor Cincu, ale cvičilo sa aj na leteckej základni Campia Turzi, v prístave Konstanca a v Bukurešti. Cieľom bolo precvičiť a evaluovať interoperabilitu NATO a partnerov v oblasti zdravotníctva podľa článku III/V v spoločnom civilno-vojenskom kontexte. Úrad hlavného lekára OS SR reprezentovali štyria príslušníci, ktorí pracovali v štruktúrach CD&E, zdravotníckej evaluácie a EXEVAL.

- Ozbrojené sily SR pomáhali hasiť požiar lesa v obci Kravany v okrese Poprad. Na základe požiadavky hasičského a záchranného zboru bol na pomoc v ťažko dostupnom teréne nasadený vojenský vrtuľník Mi-17 s bambi vakom z vrtuľníkového krídla Prešov. Vojaci z dopravného krídla Kuchyňa zasa na základe požiadavky hasičského a záchranného zboru pomáhali s hasením lesného porastu medzi obcami Malacký a Pernek. Na riešenie situácie bola nasadená hasičská jednotka dopravného krídla.

Mapa horného Uhorska na začiatku 14. storočia

Vojny a bitky na Slovensku

Veľmož proti kráľom

S menom Matúša Čáka Trenčianskeho sa spája kus našej histórie. Ani občasné pokusy o idealizáciu či glorifikáciu trenčianskeho veľmoža ako slovenského národného hrdinu však neprekryjú objektívnu skutočnosť, že tento najmocnejší uhorský oligarcha sa do dejín zapísal predovšetkým krvou a mečom.

Za života Matúša Čáka, ktorý sa narodil asi medzi rokmi 1260 – 1265, sa na uhorskom tróne vystriedalo sedem kráľov. Bolo to pohnuté a dynamické obdobie, ktoré sprevádzali závažné spoločenské i politicko-vojenské udalosti a zmeny.

Postupné oslabovanie panovníckej moci sprevádzané rozdávaním kráľovských majetkov a súbežný vzrast postavenia a moci veľmožov najmä za vlády Ladislava IV. (1272 – 1290) vyústili do feudálnej anarchie, ktorú sa nepodarilo obmedziť ani poslednému arpádovskému panovníkovi Ondrejovi III. (1290 – 1301).

Z rozbrojov, ktoré vypukli po vymretí Arpádovcov, keď začiatkom 14. storočia o uhorský trón bojovali príslušníci anjouovskej, premyslovskej a wittelsbachovskej dynastie, ťažili predovšetkým veľmoži. Sledujúc vlastné záujmy podporovali v boji raz toho či onoho pretenden-

ta na trón. Krajina bola vlastne rozdelená na viacero dŕžav, v ktorých takmer neobmedzene vládli oligarchovia.

Pán Váhu a Tatier

Rozsah moci v rukách oligarchov najvýstižnejšie dokumentuje príklad Matúša Čáka, ktorému v poslednom štvrtstoročí života patrilo postupne okolo 55 hradov. A hoci časom sa ich počet menil, lebo niektoré stratil, iné zasa získal či postavil, nikdy neklesol pod 40 hradov. V období najväčšej slávy sa Matúšova dŕžava rozprestierala na území 14 stolíc a patrilo do nej okolo 500 dedín.

Už za vlády posledného Arpádovca vystupoval Matúš Čák ako nezávislý suverén vo svojej dŕžave. Spočiatku sa zdržiaval na Topoľčianskom hrade, ktorý zdedil po svojom strýkovi Matúšovi, napokon si vybudoval dvorskú rezidenciu na bývalom kráľovskom hrade v Trenčíne.

Spomienka na Matúšovu rozsiahlu dŕžavu sa zachovala aj po jeho smrti, a to v ľudovej tradícii, ako aj v prameňoch. Najstaršia písomná zmienka, kde sa spomína „Matúšova krajina či zem“ (v latin-skej podobe terra Mathaei), pochádza z roku 1384.

Obozretný mladý kráľ

Dvanásťročný Karol Róbert Anjouovský zaujal uhorský trón v období vrcholu moci a slávy Matúša Čáka. Karol I., ktorý bol za uhorského kráľa korunovaný dokonca trikrát (1301, 1309, 1310), zistil, že podobrotky sa s opozičnými veľmožmi nepokoná. Rozhodol sa s nimi porátať, no nie naraz a ani nie v otvorenom boji so všetkými, na to bol stále vojensky príslabý. Nahrávala mu však skutočnosť, že oligarchovia nepostupovali jednotne a v ich vzájomných vzťahoch prevládala nevraživosť.

Roku 1310 zbavil palatínskej hodnosti Matúša Čáka a Omodeja Abu. Odpoveď Matúša Čáka, ktorý zatiaľ zostal vo funkcii kráľovského taverníka, nedala na seba dlho čakať. Koncom júna 1311 zaútočil na Budín, v ktorom sídlil kráľ. Hoci sa Matúšov útok spojený s plienením kráľovských i arcibiskupských majetkov neskončil úplným úspechom, pre pápežského legáta Gentilisa bol dostatočným dôvodom, aby Matúša Čáka exkomunikoval z cirkvi a na jeho dŕžavu uvalil cirkevnú kľatbu. Útok na Budín tak odštartoval desaťročné naplnené rinčanie zbraní.

Fiktívny portrét Matúša Čáka od Theodora Böhma z roku 1876; vlastníctvo Trenčianskeho múzea v Trenčíne

Už na jeseň 1311 kráľ Karol I. podnikol protiútok na Matúšovu džžavu. O jeho priebehu a výsledkoch sa nezachovali podrobnejšie údaje, no určite nebol úspešný, lebo Matúš ho odrazil. A práve v tejto súvislosti si osobitnú pozornosť zasluhuje zmienka o nevšednom a ojedinelom spôsobe dobytia hradu v Tekovskej Breznici vojskom Matúša Čáka na prelome rokov 1311/1312.

Úspešný mínerský počín

Breznický hrad postavený na úbočí ľavého brehu Hrona patril k majetkom ostrihomského arcibiskupa. Ako sa uvádza v listine vydané 8. marca 1312 kapitulou v Stoličnom Belehrade (Székesfehérvár), hradu sa pred časom násilím zmocnil Matúš Čák, a to jeho podkpaním, keďže posádka priamemu útoku Matúšovho vojska odolala.

Pozoruhodné je najmä to, že v tomto prípade ide o vôbec prvú a nadtiaľ o ojedinelú doloženú zmienku o uplatnení mínerskej bojovej činnosti v Uhorsku, ktorá inak patrila už do repertoára antického vojenského umenia. Podstata tohto spôsobu, ako ho opísal napríklad starorímsky autor Flavius Vegetius v diele *Epitoma rei militari* (Náčrt vojenstva), spočívala v podkpaní hradného múru jamami, ktoré vystužovala a súčasne i múr podopiera-

Erb rodu Čákovcov

la drevená konštrukcia. V príhodnej chvíli ju obliehajúci podpálili, takže hradný múr bez opory sa na príslušných miestach zrútil alebo prinajmenšom tak narušil, že ho útočníci ľahšie zdolali.

Kráľ sa po prvom bojovom strete s trenčianskym oligarchom roku 1311 presvedčil, že najmocnejší z veľmožov Matúš Čák je preňho prisilným protivníkom. V zápase o nastolovanie vlastnej moci a v boji proti veľmožom sa však Karolovi I. vzápätí ponúkla ďalšia možnosť. Tentoraz išlo o ľahšieho súpera. Bol ním Omodej Aba, ktorého rod si kráľ definitívne podmanil po bitke pri Rozhanovciach roku 1312.

Kráľ Karol I. v druhom desaťročí 14. storočia postupne porazil v boji či inak eliminoval väčšinu oligarchov. Svojho najväčšieho a úhlavného protivníka Matúša Čáka však neporazil. Nepochybné to vyplývalo aj zo skutočnosti, že trenčiansky oligarcha disponoval najsilnejším vojskom vo vtedajšom Uhorsku. Odvážil sa mocensky zasahovať aj v zahraničí, keď roku 1314 vtrhol na Moravu a obsadil tam niekoľko hradov.

Bojovníci Matúša Čáka

Vojsko Matúša Čáka približujú niektoré dobové kronikárske svedectvá. Český kronikár opát Peter Žitavský, ktorý sa roku 1315 zúčastnil na odvetnom ťažení českého kráľa Jána Luxemburského proti trenčianskemu oligarchovi, zaznamenal, že Matúšovi peší bojovníci boli odetí v krát-

kých a tesne priliehavých kožených či kožušinových šatách, teda v akýchsi sukniach. Vlasy a pravdepodobne aj tváre si mastili slaninou alebo masťou z mäsa, čo zvýrazňovalo ich hrozivý zjav. Jazdci na rýchlych koňoch vrtko a obratne strieľali z lukov, rovnako dopredu i dozadu, čím spôsobovali protivníkovi veľké straty. Vyhýbali sa boju „na švábsky spôsob“ – čiže v podstate statickému rytierskemu spôsobu boja muža proti mužovi – a v ustavičnom pohybe buď unikali, alebo napádali nepriateľa, čo pripomínalo taktiku starých „ľudových“ vojsk.

Z iných prameňov je ďalej známe, že v Matúšovom vojsku bojovali aj námezdní ťažkoodenci – žoldnieri zverbovaní predovšetkým na Morave a ťažkoodení jazdci z radov majetnejšej šľachty, ktorých k Matúšovi viazala familiárna povinnosť. Podľa Obrázkovej kroniky napríklad Matúš Čák poslal na pomoc Omodejovcom 1 700 obrnených kopijníkov, ktorí bojovali v bitke pri Rozhanovciach roku 1312, no údaj je nepochybne nadsadený. Všetkých ťažkoodencov nebolo spolu viac než 2 000 až 3 000, no práve oni tvorili základ a najúdernejšiu časť Matúšovho vojska, ktoré podľa odhadu mohlo mať po zmobilizovaní celkovo okolo 5 000 bojovníkov.

V rokoch 1316 – 1317 vyvrcholil aj Matúšov konflikt s nitrianskym biskupom Jánom. Matúš si prisvojil viaceré biskupské majetky a dobyl a vypálil Nitriansky hrad a jeho opevnenia prikázal rozvárať. Pri požiari vtedy zhorel aj katedrálly archív.

Matúš Čák Trenčiansky zomrel 18. marca 1321 bez priamych potomkov a kráľ Karol I. sa zakrátko zmocnil jeho rozsiahleho panstva. Začiatkom augusta 1321, po krátkom obliehaní a boji, aj na Trenčianskom hrade zaviala anjouovská kráľovská zástava.

Text: Doc. PhDr. Vladimír Segeš, PhD.
Vojenský historický ústav

Fotorekonštrukcia Trenčianskeho hradu z čias Matúša Čáka Trenčianskeho

Nasadenie a úsmev

Branné súboje stredoškôľakov sa uprostred mája prehupli do druhej polovice a pomaly mierili do finále. Víťazov čaká 21. – 23. júna KEMP 2019 v Centre výcviku Lešť.

V treťom kole tretieho ročníka celoslovenskej série branných súbojov študentov stredných škôl tretí raz v rámci Trenčianskeho samosprávneho kraja zvíťazilo Gymnázium Ľudovíta Štúra v Trenčíne. Súťažiacim tleskal aj minister obrany Peter Gajdoš v sprievode zástupcu veliteľa pozemných síl brigádneho generála Karola Navrátila.

Ide aj o postoj

Všetky tri roky víťazné družstvo trenčianskych gymnazistov pripravovala učiteľka telesnej výchovy a biológie Viera Foltánová. „O takúto formu prezentácie školy je u nás veľký záujem. Chlapci, aj keď sa tím úplne pomenil, majú záujem nadviazať na úspechy svojich predchodcov. Patrikovi, Filipovi, Tadeášovi, Michalovi a Jakubovi sa to podarilo. No a jeden z predminulého víťazného družstva už dnes študuje na vojenskej akadémii v Lipovskom Mikuláši,“ prezradila. Obhájiť víťazstvo v konkurencii desiatich stredných škôl v modernom areáli strednej športovej školy v Trenčíne nebolo ľahké. Všetci stredoškôľáci z Trenčína, Považskej Bystrice, Púchova, Nového Mesta nad Váhom a Dubnice chceli dosiahnuť najlepšie výsledky.

„Postoj mladých ľudí k obrane vlasti je jedným z pilierov bezpečnosti našej krajiny. Aj vďaka tejto sérii podujatí získajú študenti prehľad o svojej fyzickej kondícii, naučia sa reagovať v krízovej situácii a oprašia si vedomosti z vojenskej histórie,“ zdôraznil minister Gajdoš. Vyzdvihol osobný kontakt profesionálnych vojakov so žiakmi, príležitosť zistiť viac o možnostiach vstupu do ozbrojených síl či o dobrovoľnej vojenskej príprave.

Súboje pokračujú

„Ozbrojené sily potrebujú priamy kontakt s mládežou, pretože takto dokážeme prezentovať to, čomu sa venujeme, čo zabezpečujeme a aj to, čo ponúkame,“ povedal veliteľ Vzdušných síl OS SR generálmajor Ľubomír Svoboda, ktorý prišiel 7. mája povzbudiť do areálu nitrianskej obchodnej akadémie desiatku družstiev nitrianskeho kraja.

„Tento rok sme zaradili do kombinovanej dráhy topografiu, plazenie, únik zo zamoreného priestoru v ochrannom odevu a maske, ošetrovanie a prenesenie raneného do bezpečia,“ spresnil podplukovník Radovan Pista, náčelník odboru doplnovania a výberu personálu Personálneho úradu OS SR. Súčasťou sú-

boja bola aj streľba z airsoftových zbraní či 12-minútový beh. „Vedomostný test orientujeme na 100. výročie úmrtia generála Milana Rastislava Štefánika a na 15. výročie vstupu Slovenska do NATO,“ dodal.

Viacero študentov prejavilo záujem o dobrovoľnú vojenskú prípravu i o profesionálnu službu. Nielen im bol k dispozícii stan nitrianskeho regrutačného strediska a jeho náčelníčka kapitánka Eva Svitková. Študentom sa predstavili aj jednotky čestných stráží, vojenský kynológovia a vojaci pozemných síl im predviedli boj zblízka. „Na súťaž prichádzajú kondične slušne pripravení študenti, no som milo prekvapený, že viacerí z nich by dosiahli veľmi dobré výsledky aj v porovnaní s vojenskými profesionálmi,“ povedal telovýchovný pracovník nitrianskej protiraketovej lietadlovej brigády kapitán Tomáš Valo. „S vojakmi sme spolupracovali aj predtým, no som rada, že sme mohli využiť ponuku rezortu obrany a zorganizovať krajský branný súboj študentov na našej škole. Program bol skvelý, organizácia na jednotku a súťažná atmosféra ako na olympiáde,“ spokojne sa usmievala riaditeľka Obchodnej akadémie v Nitre Renáta Košovičová.

Víťazné družstvá z jednotlivých samosprávnych krajov získavajú možnosť zúčastniť sa na 48-hodinovom vojenskom výcviku KEMP 2019 v Centre výcviku Lešť. V nitrianskom kraji zvíťazilo družstvo Spojenej školy Šaľa, v trnavskom Stredná odborná škola technická Hlohovec a v bratislavskom Súkromná stredná odborná škola ochrany osôb a majetku Bratislava.

Text a foto: Jozef Žiak a Pavol Vitko

< ANKETA >

Na brannom súboji v Nitre sme sa študentov spýtali, prečo sa do podujatia zapojili a či si v budúcnosti vedia predstaviť svoju účasť na dobrovoľnej vojenskej príprave.

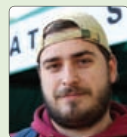
Peter Anda, Spojená škola Šaľa:

Som tu, lebo si myslím, že na to mám. Je to tu pre mňa super aj preto, že by som chcel byť policajt v zásahovej jednotke alebo vojak.

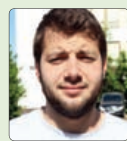
Filip Oravec, Gymnázium Topoľčany:

Bola to iniciatíva našej pani učiteľky, družstvo z nášho gymnázia súťažilo aj minulé dva ročníky, takže pokračujeme v tradícii. DVP by som si raz rád vyskúšal, ale najbližšie roky jej tri mesiace obetovať nemienim, pretože najskôr by som rád vyštudoval ekonómiu.

Martin Konde, Stredná zdravotnícka škola Nitra:

Ja som nesúťažil, ale prišiel som podporiť náš tím. No hlavne chcem byť vojak, takže aj preto som tu, aby som sa vojenských personalistov popýtal na niektoré drobnosti, ktoré mi ešte nie sú jasné. Keďže som vyštudoval odbor sanitár a druhú strednú si dorábam v odbore zdravotnícky asistent, chcel by som byť vojenským zdravotníkom.

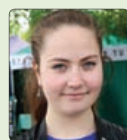
Lukáš Kaduc, SOŠ gastronómie a služieb Šurany:

Naša partia reprezentuje školu aj na iných pretekoch. Aj keď o branné športy sa moc nezaujímam, s kamarátmi je vždy sranda a je to tu fajn. A DVP? Zatiaľ asi nie, no uvidím, ako sa mi rozležia dojmy z tejto súťaže.

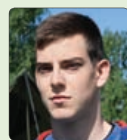
Lukáš Škvarenina, Gymnázium Topoľčany:

Mám oboch rodičov profesionálnych vojakov, a preto som sem prišiel súťažiť veľmi rád. Láka ma nielen DVP, ale najmä Akadémia ozbrojených síl alebo bezpečnostné inžinierstvo na Žilinskej univerzite, pretože dostať sa do armády je môj sen.

Klaudia Kopčeková, Obchodná akadémia Nitra:

Som rada, že som sa mohla zapojiť do tejto súťaže, mala som v našom tíme podľa chalanov pozíciu vedomostného žolíka. Chcela som si tiež preveriť, či dokážem zodpovedať vo vedomostnej časti na otázky o histórii Slovenska. Ale DVP asi nie.

Jakub Bóna, Stredná zdravotnícka škola Nitra:

Vojsko ma zaujíma, vnímam to ako záslužné povolanie. O DVP som nerozmýšľal, ale rozmýšľam o tom, že budem vojak.

PERSONÁLNY ÚRAD OS SR

v Liptovskom Mikuláši

ODDELENIE VÝCHOVNÝCH A KULTÚRNYCH ČINNOSTÍ

CELOREZORTNÉ SÚŤAŽNÉ PREHLIADKY

FotoAtak 2019

- Kategórie: 1. OS SR fotoobjektívom
2. Vojenská história
3. Voľná tvorba

Galéria MTL 2019

- Kategórie: 1. Maliarstvo, sochárstvo
2. Úžitkové umenie
3. Detská tvorba

Uzávierka súťažných prehliadok - 16. október 2019
www.personal.mil.sk www.osveta.mil.sk

Od múra k múru

Bolo by veľkým prekvapením, keby v poslednú aprílovú nedeľu desiatnik Tomáš Kloibučník z VŠC Dukla na 21. ročníku plaveckých pretekov Orca Cup v Bratislave vo svojej najsilnejšej disciplíne 100 m prsia nezvíťazil.

Doma totiž tento azda viac ako 60-násobný majster Slovenska už dlhšie nemá konkurenciu. A to je trochu problém.

Plavec a vojak

„Z maminej strany sme boli výrazne plavecká rodina, takže na plaváreň ma doma v Topoľčanoch priviedol najmä starý otec,“ spomenie 28-ročný borec a s úsmevom dodá: „Skúšal som aj futbal, ale keďže pre ploché nohy behám ako kačica, nebolo to ono. Pritom vo vode mi to skôr pomáha.“ No jeho prvé plavecké úspechy sa dostavili relatívne neskoro: „Plávanie bolo pre mňa dlho iba hobby, až keď som sa začal výraznejšie zlepšovať, tak som to začal brať serióznejšie.“ Prvá zlatá medaila z majstrovstiev Slovenska sa mu zaligotala na krku, až keď mal 16. A ako sa stal vojacom? „To zase starý otec z otcovej strany bol odmlada vo vojsku, takže som mal k armáde trochu vzťah. No, pravdaže, prvoradé boli profesionálne podmienky vo VŠC Dukla, o ktorých som predtým mohol iba snívvať.“ V Dukle začal v roku 2013 a profesionálnym vojakom sa stal o rok neskôr. „Momentálne som desiatnik, ale v januári som absolvoval v Martine kurz OR-5, takže ma možno povýšia na čatára,“ poznamená dlhoročný reprezentant. Hovorí, že mesiac v maskáčoch síce mierne pozdržal jeho prípravu, no po službe bol aj tak každý deň v bazéne. „Naučil som sa niektoré nové vojenské spôsobilosti, no najmä sme boli vynikajúca partia vojakov, bolo kopec zábavy, fajn boli aj poddôstojníci zo Základne výcviku a mobilizačného doplnovania Martin, určite neľutujem,“

dodáva Tomáš, ktorý je v Dukle zaradený na pozíciu inštruktor športu a ktorý má za sebou aj promócie na bratislavskej Ekonomickej univerzite.

Keď si T. Kloibučník pred štartom v Bratislave na seba naťahoval supertesné plavky až zo tri minúty, tak spomenul, že tie predchádzajúce na seba dostával aj štvrt' hodiny. Prečo ich už nemá? „Tie neoprénové sú už našťastie zakázané. Bolo to prehnané, veď jedny stáli aj okolo pästo eur, pričom po troch-štyroch pretekoch sa vyťahali a boli nepoužiteľné.“

Plavky však nevyhrávajú. Zdôrazňuje, že v Dukle má perfektné podmienky, využíva skvelý bazén, perfektnú posilňovňu či regeneračné centrum. „Na Slovensku mi však veľmi chýbajú sparring partneri, pretože prsiari troška zaostávajú, ale verím, že sa čoskoro niekto objaví, s kým sa medzi múrmi poriadne ponahám.“ To slovné spojenie „medzi múrmi“ potom vysvetlí, že ide vlastne o dva konce bazéna. Dodá, že plavecký šport musí mať každý plavec naozaj rád, pretože ak by to tak nebolo, plávanie tam a späť by bola čistá nuda. Okrem toho, aj jeho najobľúbenejší koníček je späť s vodou: „V okolí Topoľčian je síce veľa priehrad, ale ak mám o trochu viac času, tak rybačku najviac zbožňujem na Oravskej priehrade.“

Tokijská meta

Tomáš je nielen mnohonásobný majster SR, ale aj viacnásobný slovenský rekordér na 50, 100 a 200 metrov prsia. Reprezentoval Slovensko na dvoch olympiádach – a jednoznačne chce splniť limit aj do Tokia.

„Môj hlavný tréner, ktorý mi píše tréningové programy, je Nemec Dirk Lange, ktorý trénoval niekoľko olympijských víťazov. Trénuje ma aj Ľubo Kriško z Dukly a Vlado Železník, taktiež z Dukly, ktorý ma vychoval od malého chlapca. Sú to skvelí profesionáli.“

Byť vo svojej disciplíne dlhodobo najlepším na Slovensku je skvelé a aj pozícia v najlepšej svetovej polstovke je výborná, no Tomáš vie, že už by to chcelo medailu z nejakého veľkého podujatia. „Zadarilo sa mi vlani v Rusku, keď som si na 50. ročníku svetového vojenského šampionátu v plávaní v Samare doplával vo dvestovke po striebornú a v stovke po bronzovú medailu (na fotografii).“ O to viac sa teší na tohtoročné Svetové armádne hry (CISM) v Číne, čo je vlastne niečo ako vojenská olympiáda. „Dovtedy musím len makať, pričom ma čakajú aj majstrovstvá sveta v Kórejskej republike, no predovšetkým mám ambíciu splniť spomenuté limity na olympiádu,“ odhodlane sa usmeje desiatnik Kloibučník.

Aha – a ešte odpoveď na otázku, či vyhral tú stovku prsia na spomenutom bratislavskom Orca Cupe. Určite áno – v novom rekorde podujatia 1:01,84 min.

Text: Pavol Vitko
Foto: VŠC Dukla

9. medzinárodná odborná záchranárska konferencia a súťaž Salus Vitalis 2019

Letí, letí...

IX. ročník medzinárodnej odbornej konferencie a súťaže záchranárskych posádok v triedení systémom S.T.A.R.T. bol zameraný na organizáciu zásahu pri nehodách s hromadným postihnutím osôb.

V budove sa nachádza teroristická skupina, ktorá zadržiava nezistený počet rukojemníkov, časť z nich je zranená,“ znie hrozivý opis situácie, ktorú museli spoločne vyriešiť príslušníci 5. pluku špeciálneho určenia a záchranárska zdravotná hliadka v rámci jarnej súťaže záchranárov na Lešti.

Na 9. ročníku medzinárodnej odbornej záchranárskej konferencie, ktorá pokračovala dvojdnovou súťažou, sa zúčastnilo 35 záchranárskych osádok rozčlenených do siedmich skupín po päť členov. Zo Slovenska a z Česka súťažili profesionálni záchranári, členovia rýchlej zdravotníckej pomoci, hasiči, vojaci, príslušníci Červeného kríža či študenti. Motto súťaže, ktorú tradične organizuje občianske združenie Salus Vitalis v spolupráci s ministerstvom obrany, Ozbrojenými silami SR a 5. plukom špeciálneho určenia, znelo: Poučme sa z minulosti.

Výcvik ako hra

„Najlepším výcvikom či školením je hra, a ak dáte ľuďom spolu so zážitkom z hry aj vedomosti či nové návyky, trafili ste do čierneho,“ povedal nám skúsený poddôstojník z 5. pluku špeciálneho určenia zo Žiliny, ktorý bol vedúci stanovišťa s názvom Letí, letí. A čo vlastne letelo? Záchranárskej hliadke vysvetlil: „Už viete, že v tejto budove teroristi držia rukojemníkov. Ako sa však k nim dostať a zneškodniť ich? Na vrtuľníku predsa – veď preto sa táto úloha volá Letí, letí,“ usmial sa a ukázal na cvičnú maketu vrtuľníka, ktorá visela na lane stavebného žeriava. Záchranári na povel vojakov vbehli do vrtuľníka, ktorý sa odlepil od zeme, aby urobil veľký oblúk nad okupovanou budovou. Špeciáli z 5. pluku cielili zbraňami z vrtuľníka k budove a tesne pred pristátím traja z nich vyskočili von a vnikli dnu s cieľom zneškodniť teroristov, zatiaľ čo štvrtý

navigoval záchranárov, ktorí počas boja plného streľby a výbuchov zostávali v relatívnom bezpečí. Na pokyn však vzápätí vyrazili vpred, aby pomáhali tým, ktorí to najviac potrebujú. Vedeli pritom, že to nemusia byť práve zranení, čo najsrdcervúcejšie volajú o pomoc. Naopak, tým, ktorí „hrajú“ bezvedomie, môže zostať iba pár minút života – ak nepríde ich zásah. Záchranári pritom museli nájsť ranených vo svetle bateriek aj v tých najtmavších kútach budovy a každý jeden postup či rozhodnutie hodnotili rozhodcovia. Pravdaže, vojaci z 5. pluku boli stále v strehu, pretože všetkých mohol ohroziť ďalší útok teroristov. Je to doslova hra o život aj o čas, jedno s druhým súvisí, stopky sú zapnuté, emócie vybičované. Pritom celý zásah si popri odbornosti žiadal najmä chladnú hlavu. Napokon bolo treba približne desiatku zranených preniesť cez podzemný tunel a vytiahnuť von kanalizačným otvorom, uložiť na nosidlá a preniesť do hniezda ranených. Nasledovalo sčítanie výsledkov, na štart sa postavila ďalšia záchranárska hliadka – a ozval sa povel vpred.

Záchranári, lekári, figuranti

„Na misiách som získaval záchranárske skúsenosti od Austráľčanov, Američanov, Rakúšanov aj Britov, v škole ma učila tropickú medicínu súčasná pani ministerka zdravotníctva Andrea Kalavská, jedno aj druhé bolo veľmi fajn, ale ak sa niečo naučíte prostredníctvom takejto simulovanej akcie, vojde vám to pod kožu a ste o to

pripravenější zasiahnuť aj na ostro,“ podotkol poddôstojník z 5. pluku. „Toto cvičenie ma doslova priťahuje, je mimoriadne akčné, preto som veľmi rád, že som prišiel,“ potvrdil Peter Jakubík, v civile manažér, ktorý pôsobí aj ako dobrovoľník bratislavského Červeného kríža a o tom, že záchranárstvo sa stáva viac ako jeho hobby, svedčí aj fakt, že diaľkovo študuje na Akadémii urgentnej medicíny.

„Udalosť s hromadným postihnutím osôb preberáme v rámci medicíny katastrof, ale keď vám strieľajú ponad hlavu, je to celkom iné, ako počúvať prednášku na učebni,“ poznamenali Katarína Janečková a Anna Barbušová, študentky trojročného bakalárskeho odboru urgentná zdravotná starostlivosť na Katolíckej univerzite v Ružomberku, ktoré spolu so siedmimi desiatkami spolužiakov robili na Lešti zranených figurantov. „Tento ročník má pridanú hodnotu z hľadiska plnenia nových úloh, super bolo napríklad stanovište RCHBO, takže sa už tešíme na ten desiaty,“ avizovali súťažiaci Maroš Maláska a Jakub Gulaba z bratislavskej Slovenskej zdravotníckej univerzity. Aj ich výkon hodnotila okrem iných mla-

dá vojenská lekárka nadporučíčka Lucia Kopčová, podobne ako ďalší vojenský lekár či zdravotníci.

Hurá, prázdniny!

Na stanovišti Nový domov v súčinnosti úlohe, ktorú zabezpečoval 5. pluk a policajný pohotovostný útvar, išlo o elimináciu konfliktu migrantov a domácich obyvateľov; bolo treba urobiť poriadok a ošetriť zranených. Stanovište Hurá, prázdniny bolo o dopravnej nehode autobusu, pri ktorej došlo k hromadnému zraneniu sluchovo alebo zrakovu postihnutých detí. Situácia na pozícii Pozor, zákruta vychádzala zo skutočnej udalosti, keď osobný automobil zrazil deti, pričom zásahové jednotky sa borili aj s atakmi ich príbuzných. A o čo išlo pri úlohe Haló, haló? „Pri vykoľajení vlaku jeden člen záchrannej hliadky musel organizovať riadenie úloh z pozície operátora strediska záchrannej zdravotnej služby a ostatní museli riešiť situáciu po vykoľajení vlaku. No a pri úlohe Prší, prší, ktorú sme pripravovali s vojakmi práporu RCHBO z Rožňavy, došlo k zemetraseniu s následkom úniku otravných látok, takže

hliadky museli zasahovať v ochranných oblekoch a tiež dekontaminovať zranených,“ ozrejmila Dagmar Tomčányová, predsedníčka záchranárskeho združenia Salus Vitalis a autorka myšlienky celého podujatia. Úloh bolo ešte viac, pričom jedným z ťažiskových cieľov bolo zosúladiť postupy vojenských a civilných záchranárov.

„V ozbrojených zložkách pôsobí približne tristo vojenských záchranárov, zameriavajú sa najmä na urgentnú medicínu, ako aj riešenie udalostí s hromadným postihnutím ľudí, pričom sú školení podľa štandardov NATO. Naozaj sme veľmi radi, ak aj takýmto spôsobom môžeme naše skúsenosti a spôsobilosti odovzdávať i civilným kolegom,“ uviedol hlavný lekár Ozbrojených síl SR plukovník Vladimír Lengvarský. „Veľmi si to ceníme a taktiež ďakujeme za ústretovosť, ktorá sa nám už tradične dostala pri zabezpečení podujatia tak zo strany spolupracujúcich vojenských útvarov, ako aj od vedenia ozbrojených síl či rezortu obrany,“ dodala Dagmar Tomčányová.

Text a foto: Pavol Vitko

Šlabikár pre záchranárov

Náčelník Generálneho štábu Ozbrojených síl SR generálporučík Daniel Zmeko v Pliešovciach v rámci cvičenia Salus Vitalis slávnostne uviedol do života knihu Zdravotná starostlivosť o raneného pri mimoriadnych udalostiach.

„V tejto knihe sú okrem iného moje skúsenosti z desiatok kurzov a školení, z nasadenia v Afganistane, kde som ako zdravotník mentoroval 50-člennú zdravotnícku rotu, ako aj viacero vojenských cvičení vrátane súčinnosti s civilnými zložka-

mi,“ povedal nám príslušník 5. pluku špeciálneho určenia, jeden z dvojice spoluautorov zo žilinského pluku. O odbornosti tohto inštruktora zdravotníka, ktorý slúži už 25 rokov, svedčí aj to, že popri službe sa stal magistrom verejného zdravotníctva, je bakalár v odbornosti záchranár a aktuálne začal štúdium Master of Public Health (odborník v manažérskom riadení verejného zdra-

votníctva – MPH). „V knihe sú popísané aj skúsenosti civilných zdravotníckych záchranárskych zložiek s vojenskými zložkami v čase mieru a je ovocím našej dlhoročnej spolupráce,“ konštatovala Dagmar Tomčányová, predsedníčka záchranárskeho združenia Salus Vitalis a tretia spoluautorka knihy.

Úvod publikácie v stručnosti predstavuje základné skúsenosti záchranárov z predchádzajúcich vojen – od prvej svetovej až po Kóreu, Vietnam či Afganistan. Záchranárska starostlivosť o raneného na mieste mimoriadnych udalostí, jeho evakuácia, triedenie ranených a ich základné ošetrenie až po zosúladenie činnosti zasahujúcich zložiek tvoria ťažisko knihy, ktorá môže byť šlabikárom pre každého záchranára – civilného či vojenského.

„Naši vojaci písali knihu nad rámec svojich služobných povinností, a aj preto som sa im prišiel poďakovať, podobne ďakujem aj pani Tomčányovej,“ povedal genpor. Daniel Zmeko. Dodal: „Kvalitu zdravotnej služby naši vojaci preukazujú v rámci vyslania do medzinárodných operácií, ako aj pri spolupráci s integrovaným záchranným systémom na Slovensku. Tiež v spolupráci s rôznymi občianskymi združeniami, ako je napríklad aj Salus Vitalis, pričom to vnímam ako veľmi pozitívny príklad vojensko-civilnej spolupráce.“

(pv)

VIAC AKO POLOVICU DOVOLENKY V HOTELOCH GRANIT UŽ MÁTE ZAPLATENÚ!

GRANIT
HOTEL

Aj Vy máte nárok požiadať o príspevok na rekreáciu v HOTELOCH GRANIT.

Nárok na poskytnutie príspevku na rekreáciu Vám vzniká, ak Váš služobný / štátnozamestnanecký / pracovný pomer trvá najmenej 24 mesiacov. O tento príspevok môžu žiadať profesionálni vojaci, ako aj zamestnanci každej organizačnej zložky. Podmienkou je absolvovanie pobytu minimálne na 2 noci a predloženie potvrdenia o pobyte nadriadenej zložke, ktorá má v pôsobnosti ekonomické / finančné oddelenie.

Príďte k nám na pobyt, strávte u nás čas nabitý rekreáciou a oddychom, po pobyte Vám vystavíme potvrdenie a Vy si môžete žiadať preplatenie vo výške 55 % výdavkov.

Pre viac a podrobnejších informácií kontaktujte svojho nadriadeného v rámci útvaru či oddelenia.

INFORMÁCIE O POBYTOCH A REZERVÁCIE:

HOTEL GRANIT PIEŠŤANY ***
KÚPEĽNÝ ÚSTAV
tel.: +421 (0) 33 7983 111
email: recepia.pn@granithotels.sk

HOTEL GRANIT SMREKOVICA ***
HORSKÝ REZORT
tel.: +421 (0) 44 4323 516
email: recepia.sm@granithotels.sk

HOTEL GRANIT TATRANSKÉ ZRUBY ***
KLIMATICKÉ KÚPELE
tel.: +421 (0) 52 426 71 23
email: recepia.tz@granithotels.sk

facebook.com/granithotels
www.granithotels.sk

MILITARY ENGLISH

ENHANCED FORWARD PRESENCE

Pripravila: Nadežda Kochmanová • Foto: Jozef Žiak

Military presence in the eastern and southeastern parts of Alliance territory constitutes an important component of NATO's strengthened **deterrence** and defense **posture**. At the Warsaw Summit in 2016, Allies have agreed to **enhance** NATO's military presence in the eastern part of the Alliance in Estonia, Latvia, Lithuania and Poland and to develop a tailored presence in the Black Sea region. Contrary to propaganda, NATO's "enhanced forward presence" (eFP) as it became known, is purely defensive in nature. To establish it, four multinational battalion-size battlegroups were formed led by the United Kingdom, Canada, Germany and the United States respectively. Fully deployed in June 2017 these robust, multinational, combat-ready forces demonstrate the strength of the transatlantic bond and represent the biggest reinforcement of Alliance collective defense in a generation, **comprising** multinational forces provided by framework nations and other contributing Allies on a voluntary, fully sustainable and rotational basis.

Enhanced forward presence forces are **complemented** by the necessary logistics and infrastructure to support **pre-positioning** and to **facilitate** rapid reinforcement. The four battlegroups are under NATO command, through the Multinational Corps Northeast Headquarters in Szczecin, Poland. Albania, Czechia, Italy, Montenegro, Poland, Slovakia, Slovenia and Spain contribute to the Canadian-led battlegroup in Latvia; Belgium, Czech Republic, Iceland, the Netherlands and Norway have joined the German-led battlegroup in Lithuania; Belgium, Denmark and Iceland contribute to the UK-led battlegroup in Estonia; and Croatia, Romania and the United Kingdom have joined the US-led battlegroup in Poland. The degree of participation reflects both the emerging consensus among NATO allies that Russia's actions in 2014 were more than just a passing storm in the European security environment and the allies' **durable** commitment to collective security.

NATO's multinational eFP soldiers in Latvia in their day-to-day activities, take part in joint international and local exercises together with the Latvian armed

forces, learning from each other and **honing** their skills to enhance interoperability. Based on that experience, in crises, NATO member countries would be able to respond more rapidly and effectively to current security challenges.

Based on the decision made by the Slovak government in April 2018 and approved by the Parliament three weeks later, Slovakia has contributed to the eFP with one platoon of 152 soldiers with the mandate initially until summer 2019. At the NATO Brussels summit in July 2018, Slovakia has expressed its intention to continue its presence in the eFP further.

QUESTIONS:

1. Od ktorého dátumu sa ráta nasadenie eFP jednotiek v Pobaltí a Poľsku?
2. Pod vedením ktorej krajiny pôsobia príslušníci OS SR v rámci eFP?
3. Dokedy budú naši vojaci pôsobiť v zostave eFP v Lotyšsku?

GLOSSARY

- **deterrence** /di'tærəns/ – odstrašenie;
- **posture** /'pə:stʃər/ – pozícia;
- **enhance** /en'hæns/ – zvýšiť, posilniť;
- **comprising** /kəm'praɪzɪŋ/ – zahŕňajúc;
- **complemented** /'kɒm'plɛməntɪd/ – doplnený;
- **pre-positioning** /'pre:pə'zɪʃənɪŋ/ – príprava na nasadenie;
- **facilitate** /fə'sɪlɪ'teɪt/ – uľahčiť, napomôcť;
- **durable** /'dʊrəbəl/ – trvácny;
- **honing** /'hoʊnɪŋ/ – cibriť.

Vaše starosti... ...na našu hlavu

Chcem zmeniť kontaktnú osobu, aký je postup?

Služobný úrad spracúva na účely plnenia úloh počas trvania štátnej služby podľa § 16 ods. 9 písmeno a) zákona č. 281/2015 Z. z. o štátnej službe profesionálnych vojakov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov aj údaje o kontaktnej osobe. V prípade, že profesionálny vojak chce zmeniť kontaktnú osobu, musí

si uvedomiť, či osoba, ktorú chce určiť za kontaktnú osobu, je alebo nie je blízkou osobou profesionálneho vojaka podľa § 116 Občianskeho zákonníka.

V prípade, ak je „nová“ kontaktná osoba blízkou osobou profesionálneho vojaka, tak profesionálny vojak nahlási bezodkladne zmenu kontaktnej osoby veliteľovi prostredníctvom personálneho zamestnanca. Personálny zamestnanec ďalej spracuje a vygeneruje „hlásenia zmien údajov“ na určenie kontaktnej osoby v integrovanom informačnom systéme a zmeny zapracuje v súlade s Metodickými pokynmi upravujúcimi podrobnosti o vedení personálnej evidencie a personálnej štatistiky profesionálnych vojakov č.: ŠbPO-168/20016-OdPeM.

V prípade, ak „nová“ kontaktná osoba nie je blízkou osobou profesionálneho vojaka, tak profesionálny vojak predloží na „novú“ kontaktnú osobu podpísané tlačivo kontaktnou osobou „súhlas so spracovaním osobných údajov kontaktnej osoby“ (toto tlačivo poskytne profesionálnemu vojakovi personálny zamestnanec) a prostredníctvom personálneho zamestnanca bezodkladne nahlási zmenu kontaktnej osoby veliteľovi. Personálny zamestnanec ďalej spracuje a vygeneruje „hlásenia zmien údajov“ na určenie kontaktnej osoby v integrovanom informačnom systéme a zmeny zapracuje v súlade s Metodickými pokynmi upravujúcimi podrobnosti o vedení personálnej evidencie a personálnej štatistiky profesionálnych vojakov č.: ŠbPO-168/20016-OdPeM.

pplk. Ing. Pavol Koškovský
zástupca riaditeľa Personálneho úradu OS SR

Breviár dôstojníka

Pozvánky a pozvania

Všetky protokolárne aktivity, spoločenské akcie, rodinné oslavy, spomienkové stretnutia a pod. sa začínajú pozvaním. Ak niečo organizujeme a organizujeme to pre niekoho, a aj chceme, aby sa niekto zúčastnil, tak si pozveme hostí. Výber z foriem pozvania je len na nás: osobné pozvania, telefonické pozvania, písomné formou listu a vytlačené pozvania (na kartón alebo na kvalitnejšom papieri).

Na podujatiach, aktivitách a spoločenských akciách sa nezúčastňujeme, ak na ne nie sme pozvaní. Môžeme spôsobiť veľmi nepríjemné situácie a sami sa môžeme do nich dostať, ak:

- hostiteľ nepočítal s našou prítomnosťou a nemá miesto pri stole,
- hostiteľ chcel naším nepozvaním predísť konfliktu medzi hosťami,
- nezvaný hosť nemá informácie o charaktere udalosti a vyžadovanom odevu,
- nie je spoločnosť niektorej osoby z rôznych dôvodov vhodná a či víťaná.

Doručenú pozvánku si vždy poriadne prečítame až do konca, aby sme rozumeli, kto nás pozýva, kam a kedy máme prísť, či sme boli pozvaní s partnerkou/partnerom, aby sme vedeli, na aký druh podujatia sme boli pozvaní. Dôležité je, aby sme prišli vhodne oblečení a či pozvánku môžeme delegovať na inú osobu v prípade, ak sa na udalosti nemôžeme zúčastniť osobne. Pozvanie alebo pozvánka by mali obsahovať aj údaje o potvrdení našej účasti a termín, dokedy a komu máme nahlásiť našu účasť, prípadne ospravedlnenie. Tu prežíva niekdajšia reč diplomatov francúzština: RSVP je skratka od „Répondez s'il vous plaît“, čiže po našom: „Odpovedzte, prosím“. Za RSVP býva spravidla uvedené telefónne číslo alebo mailová adresa. Slušnosťou je potvrdiť účasť, ale oznamuje sa aj neúčasť.

Ak je pozvánka písaná v cudzom jazyku, ktorému nerozumíme, dáme si ju preložiť. Univerzálne platí, že pozvanie musí byť poslané včas a pre každého hosťa osobitne.

Text: pplk. Viktor Smolár

Ocenenie MILITARY ENGLISH

Schopnosť používať rôzne súbory slovnej zásoby pre rôzne témy a oblasti je pre študentov našej strednej školy nevyhnutná, veď sa zaoberajú otázkami ako ochrana, bezpečnosť, právo, kriminalistika alebo sebaobrana. Aj preto je rubrika Vojenská angličtina (MILITARY ENGLISH) vo Vašom časopise OBRANA skvelým študijným prameňom na zlepšenie ich slovnej zásoby, čítania s porozumením a tiež jazykových zručností. A v neposlednom rade je to pre mňa ako pre učiteľa aj výborný učebný zdroj.

Miroslav Kadlec, učiteľ anglického jazyka, 1. apríla 2019
Stredná odborná škola ochrany osôb a majetku Bratislava

Zo školy sa nám za zasielanú OBRANU poďakoval aj mjr. v. v. Milan Drgoň, bývalý vojenský policajt. Využíva ju ako doplnujúci zdroj informácií pri výučbe odborných predmetov a žiaci si ju pravidelne požičiavajú z police na školskej chodbe, o ktorú sa stará. Konštatoval, že za ostatných šesť rokov sa do ozbrojených síl prihlásil už poltucet ich maturantov. Zároveň s radosťou potvrdil, že v stredu 3. apríla ich školské družstvo vyhralo v Bernolákovom spomedzi 8 tímov v rámci Bratislavského samosprávneho kraja Branný súboj študentov, ktorý organizujú MO SR a naše ozbrojené sily.

Vojenská história

Ak aj dnes občas prebleskne správa, že niekto z verejne známych osôb si bol dať „vyveštiť“, v starom Grécku boli veštcí, vykonávatelia obiet aj vykladači znamení profesionálni príslušníci armád slúžiaci za mzdu. Viac v druhom tohtoročnom čísle Vojenskej histórie v druhom pokračovaní série Vojenstvo a náboženské rituály v antickom Grécku. O budovaní zázemia vojenského školstva počas vojnového Slovenského štátu hovorí článok Vojenský vysokoškolský internát (VVI), pričom uvedený internát bol vyhlásený za samostatnú kmeňovú jednotku 1. októbra 1942 a jeho sídlom sa stali Hodžove kasárne na bratislavskom Tehelnom poli. Mimochodom, v roku 1943 bol zástupcom veliteľa VVI a veliteľom oddielu vojenských vysokoškolákov major Miloš Vesel, ktorý sa vyznamenal v Slovenskom národnom povstaní (od decembra 1991 generálmajor in memoriam). No a v prvej časti rozsiahlej analýzy Československá vojenská rozviedka a potenciálny vojnový konflikt medzi „východom“ a „západom“ sa zoznámite aj s pojmami „pružná odvet“ či „nejadrová prestávka“.

Vojenská symbolika

„V rozkaze ministra Slovenskej republiky č. 53 v roku 1994 boli priznané vojenským útvarom vtedajšej Armády SR prvé dva znaky, a to 5. pluku špeciálneho určenia Žilina a Vojenskému útvaru 8835 Nové Mesto nad Váhom,“ píše v publikácii Vojenská symbolika s podtitulom Register znakov vojenských útvarov a zariadení Ozbromých síl Slovenskej republiky pplk. v. v. Peter Zelizňák. Dodáva, že uvedené dva znaky vyšli v rozkaze bez vyobrazenia a až od roku 1997 začali vychádzať v príslušnom rozkaze aj vyobrazené. Je jedným z mála, ktorí sa uvedenej problematike snažia venovať systematicky. Prvú rovnomennú publikáciu vydal už v roku 2008. Autor, ktorý bol o. i. riaditeľom vojenského Výtvarného štúdia Bratislava a vedúcim oddelenia umeleckých činností pri Kultúrno-metodic-kom centre Domu armády Trenčín, vydal takmer 100-stranovú knižku túto jar vo vlastnom náklade. Končí sa smernicou ministra obrany SR o vojenskej symbolike, ktorú minister Peter Gajdoš podpísal 12. júla 2017.

(pv)

Pek(eli)ne po slovensky

Taký dobrý, tak dobre

Zámená TAKÝ a TAK majú spoločnú ukazovaciu funkciu, ale nemožno ich zamieňať. Ukazovacie zámená TAKÝ, TAKÁ, TAKÉ využívame na vyjadrenie miery či intenzity vlastnosti alebo stavu, napr. *taký dobrý človek, taká lahodná chuť, vôňa bola taká prenikavá, má také choré srdce, buď taký dobrý, boli by ste takí láskaví, je taký veselý, boli takí smutní...*

Zámeno TAK má charakter príslovky a ukazuje na spôsob alebo mieru deja či stavu, napr. *tak dobre, tak šťastne, tak pekne, tak veselo, tak zle, tak smutno...*

Zámená TAKÝ a TAK majú teda presne rozdelené úlohy: príslovkové zámeno TAK stojí pri príslovkách a slovesách (*tak neskoro, tak chutiť, tak klamať*). Zámená TAKÝ, TAKÁ, TAKÉ stoja pri prídavných menách (*taký voňavý, taká osviežujúca, také lahúdké*).

(bj)

Ústredie ekumenickej pastoračnej služby v Ozbromých silách Slovenskej republiky a ozbromých zboroch Slovenskej republiky

Charitatívny koncert Očami srdca

Natalia Sklarenko

klavír (Bielorusko)

Utorok 2. júl 2019, 19.00 hod.

Peter Iljič Čajkovský, Franz Liszt

Koncertná sieň DVORANA, VŠMU, Zochova 1, Bratislava

Cykly charitatívnych koncertov JAR - LETO - JESEŇ - ZIMA

Na podporu detí, ktoré sú odkázané na pomoc iných - základná škola v meste Mazar e Sharif v severnom Afganistane

Vstupné: 10 EUR - študenti, dôchodcovia a ZTP symbolické vstupné 3 €.

Predpredaj:
Kritikupectvo Donatan, Legionárska 2, Bratislava
Rezervácia vstupeniek: jan@juras.sk, SMS 0905 716 851
info: www.vojenskanadacia.sk, www.ustreps.sk, www.juras.sk

Letný biblický tábor 2019

17. - 24. august 2019
RZ Priedhorie - Pružina
120 €

Všetky info a prihláška na:
www.ustreps.sk

kapitán Mgr. Ján Čupalka
starší kaplán
mechanizovaného práporu
Michalovce

O rodičoch a deťoch

V mesiaci jún sa počas Dňa otvorených dverí otvoria brány našich útvarov a nástupiska s vystavenou technikou zaplavia deti. Naše deti. Akí len hrdí na tie svoje dokážeme byť! Sú predsa naše, tie najlepšie, najkrajšie, múdre, úspešné. Chceme, aby mali dobré známky, aby sa v živote presadili. Občas však hodnotenie zo školy nie je také, aké si ho predstavujeme.

Tak ideme vychovávať. Prichádza trest. Je to predsa pre ich dobro. Deti sú vnímavé. Pamätajú si. Naučia sa, že ak niečo nezvládnu, príde trest. Nemusíte so mnou súhlasiť, no ja by som si veľmi želal, aby vo chvíli, keď moji synovia niečo pokazia, som bol prvým človekom, za ktorým pôjdu. Lebo som ich otec. A keď im je najťažšie, kam inam by šli?! Príde čas, keď tu už nebudem a znova budú smutní z toho, že sa niečo nepodarilo. Ak urobím všetko preto, aby v ich srdciach vyrástla viera, tak viem, kam potom pôjdu. Boh, ktorý ich miluje, nedovolí, aby boli samy. Pane, kam by sme išli? Ty máš slová večného života.

Možno to teraz vyznie divne, no ja som nikdy jasne nevnímaval, že vychovávam. Vždy som však cítil, ako ich veľmi ľúbim. Láska nevychováva. Ona pretvára, mení človeka. Ako každý rodič aj ja chcem, aby moje deti boli tie najšťastnejšie na svete. Aby z nich vyrástli dobrí ľudia. Nemusia sa vedieť presadiť na úkor ostatných, no musia vedieť druhým pomáhať. Nie každý beh musí skončiť s medailou. Dokonca nemusia ani dobehnúť do cieľa. No mali by byť prvými, ktorí zastanú, aby zodvihli kamaráta, ktorý sa pri behu potkol a spadol. Poviete si: zbožné želanie veriaceho otca. Viem, že my ľudia nie sme anjeli a ani moje deti nimi nie sú. No svätý nie je ten, kto nehreší. Svätý je ten, kto kráča s Bohom. A keď sa stane, že padne, tak povie Bohu: „Pane, to nie preto, že by som v teba neveril, že by som ťa nemal rád. Som slabý, nevládzem! Pomôž mi!“ Nezostane ležať. Má pri sebe Otca, ktorý ho zodvihne.

Ochrana zdravia je prvoradá

Do predškolského zariadenia budú môcť byť v budúcnosti prijaté len deti zaočkované povinným očkovaním.

Ministerstvo zdravotníctva v spolupráci s úradom verejného zdravotníctva po odborných diskusiách, s cieľom prevencie a ochrany zdravia detskej populácie, navrhuje, aby bolo do predškolského zariadenia prijaté iba zaočkované dieťa. Navrhuje sa aj zrušenie sankcií za odmietnutie povinného očkovania.

Kolektívne zariadenie vytvára podmienky, ktoré uľahčujú zavlečenie a šírenie nákazy. Neočkované deti v kolektíve môžu byť prameňom pôvodcu nákazy pre vnímavé deti, ktoré nemôžu byť očkované pre kontraindikáciu alebo sú neimúnne pre neschopnosť organizmu vytvoriť si protilátky.

Ministerstvo zdravotníctva SR a Úrad verejného zdravotníctva SR preto po takmer ročnej veľmi dôslednej odbornej diskusii prišli s legislatívnym návrhom, ktorý uvádza zmeny v oblasti prijímania detí do predškolského zariadenia na základe ich očkovacieho statusu, a to v záujme ochrániť najzraniteľnejšiu skupinu obyvateľstva. Deti v predškolských zariadeniach budú podľa pripravovaného legislatívneho znenia efektívnejšie chránené pred zavlečením závažných infekčných ochorení do kolektívu. Súčasťou legislatívneho návrhu je aj zrušenie sankcií za nepodrobenie sa povinnému očkovaniu, ktoré v súčasnosti môžu byť uložené v celkovej súhrnnej výške 331 eur. Sankcie by sa zrušili po 12 rokoch od zavedenia do praxe.

Potreba kolektívnej imunity

„Pri súčasných zdravotných hrozbách, ako sú osýpky v krajinách EÚ, ako aj na Slovensku, odborníci zdôrazňujú nevyhnutnosť zabezpečiť kolektívnu imunitu pred infekčnými ochoreniami. Dostatočná úro-

veň zaočkovanosti detí a zachovanie kolektívnej imunity populácie nám zabezpečí ochranu pre všetkých. Preto treba realizovať aj zmeny v oblasti prijímania detí do predškolského zariadenia na základe ich očkovačieho statusu. Obmedzenia pre prijímanie neočkovaných detí do materských škôlok zaviedli Česká republika, Litva aj Francúzsko,“ vysvetlil hlavný hygienik SR Ján Mikas.

„V prípade zavlečenia závažných infekčných ochorení do detského kolektívu treba bezodkladne reagovať. S cieľom eliminovať vznik a šírenie infekčných ochorení pribudne prevádzkovateľom zariadení pre deti a mládež povinnosť viesť zoznam osobných údajov potrebných pre prípad urýchleného prijatia protiepidemických opatrení príslušným regionálnym úradom verejného zdravotníctva,“ informoval Ján Mikas.

Zneužívanie kolektívnej ochrany

„Slovenská epidemiologická a vakcinologická spoločnosť plne podporuje povinnosť očkovania pred nástupom do predškolského zariadenia. V súčasnosti deti, ktoré rodičia odmietli dať očkovať, zneužívajú kolektívnu ochranu, ktorú tvoria očkované deti, čo je neetické. Neočkované deti ohrozujú deti, ktoré si aj napriek očkovaníu nevytvorili ochrannú hladinu protilátok. To môže byť z dôvodu, že očkované dieťa má oslabený imunitný systém alebo má chronické ochorenie. Očkovacie látky tiež nie sú stopercentne účinné, teda aj napriek očkovaníu môže 1 – 2 % detí zostať po očkovaní voči nákaze vnímavých. Ďalej ohrozujú aj deti, ktoré z vážnych zdravotných dôvodov nemôžu byť očkované, ako sú napríklad deti po transplantácii, s onkologickým ochorením a pod. Zrušenie pokút za odmietnutie povinného očkovania podporujeme preto, lebo zaplatenie pokuty dieťa pred nákazou nechráni. Rodičia si musia uvedomiť, že osobná sloboda sa v prípade prevencie prenosných chorôb končí pri slobode druhého dieťaťa, ktoré môže neočkované dieťa nakaziť,“ hovorí prezidentka Slovenskej epidemiologickej a vakcinologickej spoločnosti Zuzana Krištúfková.

Zaočkovanosť detí klesá

„Vzhľadom na zvýšený výskyt ochorení, ktorým je možné predchádzať očkovaním, najmä osýpok, v SR aj celej Európe, je žiaduce zaviesť navrhované opatrenie. Ochorenia, proti ktorým sa v SR očkuje v rámci povinného očkovania, majú často závažný priebeh alebo závažné komplikácie. Mnohé deti však vzhľadom na ich zdravotný stav nemôžu byť očkované. Ochrana pred týmito ochoreniami im mala zabezpečiť kolektívnu imunitu. Keďže zaočkovanosť detí v SR proti niektorým ochoreniam klesá, nemáme zabezpečiť dostatočnú kolektívnu imunitu. Bola by som veľmi rada, keby verejnosť vnímala toto opatrenie nie ako represívne, ale preventívne, s cieľom chrániť deti pred závažnými ochoreniami. V čase prepuknutia epidémie je už mnohokrát neskoro rozhodnúť sa dieťa očkovať,“ povedala hlavná odborníčka MZ SR pre pediatriu Elena Prokopová.

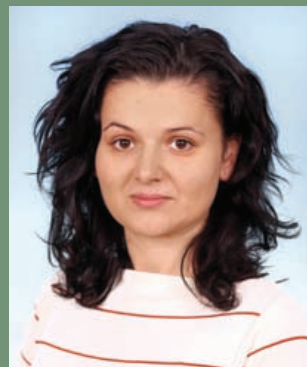
Boja sa trojvákciný?

Rodičia najčastejšie odmietajú očkovanie vakcínou proti osýpkam, mumpsu a ružienke (MMR vakcína), ale aj ostatné druhy očkovania a preočkovania, či už hexavalentnou vakcínou a následné preočkovanie proti záškrtu, tetanu, čiernemu kašľu a detskej obrne, alebo očkovanie proti pneumokokovým invazívnym ochoreniam. Najviac rodičov odmieta očkovanie prvou dávkou vakcíny proti osýpkam, mumpsu a ružienke, a to v priemere 1 700 odmietnutých očkovaní každý rok. Počet rodičov odmietajúcich očkovanie sa pohybuje každý rok približne na tej istej úrovni pri všetkých druhoch očkovania. Na Slovensku sa povinne očkuje proti desiatim infekčným ochoreniam.

„Priaznivá epidemiologická situácia vo výskyte infekčných ochorení ovplyvnilých očkovaním v Slovenskej republike viedla verejnosť v posledných rokoch k domnienke, že ak sa ochorenie u nás nevyskytuje, očkovanie proti nemu je zbytočné. Avšak pri súčasnom pohybe obyvateľov medzi krajinami nie je vylúčené zavlečenie akéhokoľvek infekčného ochorenia. Príkladom sú epidémie osýpok v rokoch 2018 a 2019 na východnom Slovensku. Preto nemožno spochybňovať dôležitosť pravidelného povinného očkovania,“ uviedol hlavný hygienik SR.

Text: Úrad verejného zdravotníctva SR

MIESTO PRE PSYCHOLÓGA

Mgr. Simona Babiková
Personálny úrad OS SR
Liptovský Mikuláš

Deti a odlúčenie

Odlúčenia spôsobené častými cvičeniami alebo dlhodobými nasadeniami vo vojenských operáciách spôsobujú zvýšenú mieru stresu u každého člena rodiny. Akékoľvek zmeny sú mätúce najmä pre deti – dokážu spôsobiť stratu pocitu bezpečia. Napriek tomu, že najväčším odborníkom na svoju rodinu ste vy, existujú spôsoby, vďaka ktorým môžete pomôcť vašim deťom lepšie zvládnuť nepríjemné obdobie odlúčenia.

Príprava detí na odlúčenie začína samotným oznámením odchodu. Deti potrebujú počuť, kam ich rodič ide a kedy predpokladá, že sa vráti. Pokiaľ im hovoríte o nastávajúcej udalosti, pomáhate im pochopiť dôvod vášho odlúčenia. Je veľmi dôležité, aby deti vedeli, že neodchádzate kvôli nim. Samotné reakcie závisia od veku a osobnosti dieťaťa, ale aj od postojov partnera k samotnému odlúčeniu, preto je dôležité o prichádzajúcej udalosti hovoriť primerane vzhľadom na vek a psychickú vyspelosť dieťaťa. Trávenie spoločného času rodiny prenechajte v réžii detí, pomôžete im tak stať sa súčasťou diania pred blížiacou sa zmenou, nad ktorou nemajú žiadnu kontrolu.

Počas odlúčenia je najlepšou podporou pre dieťa ostať v kontakte tak často, ako je to možné. Je vhodné dohodnúť sa, akým spôsobom a ako často budete počas odlúčenia komunikovať. Je dôležité, aby ste vedeli priamo povedať, kedy môžete spolu opäť hovoriť. Počas samotného odlúčenia nezabúdajte na dôležité udalosti, ktoré vaše deti doma čakajú a podelte sa s nimi o pozitívne zážitky.

Po návrate do rodiny môže vaša reintegrácia späť do nej trvať niekoľko týždňov až mesiacov. V reakciách dieťaťa na váš návrat môžete nájsť prejavy od plachosti po väčšiu potrebu pozornosti. Zaujímajte sa o ich pohľad na odlúčenie, ale ohotu rozprávať sa nechajte na ich rozhodnutí. Najefektívnejšou cestou k prinávratu prirodzenej atmosféry je prenechanie spôsobu a rýchlosti spracovania situácie deťom. Odlúčenia a opätovné stretnutia sú štýlom života rodín s vojenským profesionálom. Na zvládnutí týchto situácií sa podieľa celá rodina, ako odlúčenie zvládnu samotné deti do značnej miery závisí od prístupu a postojov rodičov a, samozrejme, od kvality vzťahov všetkých členov rodiny.

M. R. Štefánik
s priateľmi v Paríži,
zľava M. R. Štefánik,
Bohumil Kafka,
Ludvík Strimprl,
autogramy
M. R. Štefánika
a L. Strimpla

Milan Rastislav Štefánik:
Generál – osloboditeľ (6)

Organizátor česko-slovenskej zahraničnej akcie

Napriek podlomenému zdraviu rozvíjal Štefánik svoj koncepcne a do rôznych detailov premyslený plán oslobodenia vlasti, malej krajiny v srdci Európy.

Dňa 4. decembra 1915 sa Milan Rastislav Štefánik vrátil vlakom z Ríma cez Janov – Nice – Marseille do Paríža. V parížskych salónoch si získal množstvo poslucháčov a priaznivcov, ktorých oslovoval známou vetou „Pomôžte mi oslobodiť moju vlasť!“

Milan Rastislav patril najmä k častým hosťom parížskeho salónu pani de Jouvenal, „francúzskej Slovanke“, kde sa bližšie zoznámil so vtedajším francúzskym ministerským predsedom a ministrom zahraničia Aristidom Briandom, hlavným tajomníkom ministerstva zahraničných vecí Philippom Berthelotom a ďalšími významnými francúzskymi senátormi a poslancami.

Nezaháľal ani v koncipovaní letákov, ktoré mali rozložiť bojovú morálku slovanských vojakov v rovnošatách rakúsko-uhorskej armády. V jednom z nich doslova napísal: „Slovania: Česi, Slováci, Poliaci, Slovinci, Srbi a Chorváti, vy, ktorí kráčate v zbroji proti hraniciam francúzskym, nezabúdajte, že nemecko-maďarská spupnosť vyvolala túto válku. Ničomníkom musí byť alebo slepým, hluchým, pomäteným, kto by tvrdil opak. Dejiny neúprosne vydajú svedectvo o pravde...“

M. R. Štefánik sa 13. decembra 1915 v parížskom byte svojho dávneho priateľa maliara Ludvíka Strimpla zoznámil s Dr. Edvardom Benešom. Ten mu predostrel plán boja za vytvorenie spoločného štátu Čechov a Slovákov, na ktorom spolu s profesorom Tomášom Garrigueom Masarykom zatiaľ bez viditeľnejších úspechov v zahraničí pracovali.

Okrem toho Beneš oboznámil Štefánika aj s obsahom vyhlásenia Českého komitétu zahraničného zo 14. novembra 1914, s ktorým sa on stotožnil. Štefánik potom Beneša ohromil koncepciou i detailmi svojho plánu ďalšieho postupu v spoločnej česko-slovenskej zahraničnej akcii. O to viac, že sa v základných bodoch zhodoval s tým, čo propagoval aj prof. Masaryk.

Text: plk. Mgr. Miloslav Čaplovič, PhD.
riaditeľ Vojenského historického ústavu

Štefánik vo svojom parížskom byte oblečený v tradičnom turkeštanskom odeve, ktorý si priniesol z ciest

„Moje zdravie je veľmi krehké, ale je
nutné, aby som svoj život obetoval
užitočnej účasti na národnej obrane.“

M. R. Štefánik

Štefánikov
záber z Paríža
s vyliatou
Seinou

Zbraň legionárov vo Francúzsku

Francúzska pechotná puška Berthier model 1907/15 M16 predstavovala nepochybne najmasovejšie vyrábanú modifikáciu pušiek systému Berthier, ktoré tvorili jednu z najdôležitejších súčastí výzbroje francúzskej armády od prelomu 19. – 20. storočia až do konca druhej svetovej vojny. Boli aj vo výzbroji čs. legionárov vo Francúzsku.

Nová karabína Berthierovej konštrukcie bola do výzbroje francúzskej armády prijatá v marci 1890 pod označením Berthier model 1890, pričom o dva roky neskôr vznikol po jej menšej úprave model 1892. O desať rokov neskôr bola vytvorená pechotná puška Berthier model 1902. Bola určená predovšetkým pre francúzske vojská v Indočíne.

Konkurent Mausera

O ďalších päť rokov bola zbraň po úpravách pod označením Berthier model 1907 zavedená aj do výzbroje francúzskych jednotiek v Senegale. Bolo ich však vyrobených málo, len približne päť tisíc kusov. Preto po vypuknutí prvej svetovej vojny boli hlavnou zbraňou francúzskeho vojaka aj naďalej v tom čase už zastarané pechotné pušky Lebel model 1886 a 1886/93, resp. karabína Lebel model 1886. Tieto zbrane nemohli konkurovať predovšetkým nemeckým puškám a karabínam Mauser. Preto sa už koncom roka 1914 začalo s modernizáciou pechotnej pušky zameranou na zjednodušenie, zlacnenie a zrýchlenie sériovej výroby. Výrazne sa zjednodušili mieridlá a záver, upravila sa hlaveň a predná objímka, aby na pušku bolo možné nasadiť ihlový štvorhranný bodák Lebel. Po týchto úpravách vznikla ďalšia verzia s označením Berthier model 1907/15. Puška sa začala vyrábať už vo väčších sériách (až 435 000 kusov). No v priebehu bojov sa v porovnaní s nemeckými zbraňami prejavila jej najväčšia slabina. Nábojová schránka mala kapacitu len tri náboje.

Okrem toho sa v podmienkach zákopovej vojny ukázal ako problematický aj nechránený otvor na spodnej strane nábojovej schránky slúžiaci na uvoľnenie prázdneho nábojového rámcika z pušky, cez ktorý sa do nábojovej schránky často dostávalo blato a nečistoty. Tieto problémy boli vyriešené v roku 1916 nahradením pôvodného zásobníkového mechanizmu so stredovou nábojovou schránkou s tromi nábojmi zásobníkovým mechanizmom s piatimi nábojmi. Nová nábojová schránka už mala na svojom dne namiesto jednoduchého nechráneného otvoru odklopný pružinový kryt, ktorý uzatváral dno schránky za pochodu.

Dva milióny pušiek

Zbraň bola do výzbroje francúzskej armády zavedená pod označením Berthier model 1907/15 M16. Jej sériová výroba sa rozbehla v zbrojovkách Manufacture d'Armes de Saint-Étienne, Manufacture d'Armes de Chatellerault a Manufacture d'Armes de Tulle. Výroba prebiehala vo francúzskych zbrojovkách aj po skončení prvej sveto-

Na začiatku prvej svetovej vojny sa vo Francúzsku začali formovať československé légie. Boli vyzbrojené v prevažnej väčšine puškami a karabínami systému Lebel a Berthier. Najmä pechotnými puškami Lebel model 1886/93, Berthier model 1907/15, predovšetkým však Berthier model 1907/15 M16. Časť z týchto pušiek sa po skončení prvej svetovej vojny dostala spolu so samotnými legionármi aj na územie Československa. Boli zaradené do výzbroje československej armády. V druhej polovici dvadsiatych rokov 20. storočia boli postupne nahradené novou československou puškou vzor 24 systému Mauser.

Technicko-taktické údaje:

Kaliber:	8 mm
Náboj:	8 × 50 mm R Lebel
Dĺžka bez bodáka:	1 306 mm
Dĺžka s bodákom:	1 823 mm
Dĺžka samotnej hlavne:	804 mm
Hmotnosť bez bodáka:	4,195 kg
Kapacita nábojovej schránky:	5 nábojov
Počet drážok vývrtu hlavne:	4 (pravotočivé)
Ústňová rýchlosť strely:	720 m/s
Teoretická rýchlosť strelby za min.:	15 – 20 výstrelův
Maximálny dostrel:	2 400 metrov

Text: Mgr. Peter Holík
Vojenský historický ústav – Mo VHM Svidník
Foto: Digitalizácia

MLADÉ A MODERNÉ

